



**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •
Светог Димитрија 22**



Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina III • Broj 52 • 21. novembar 2014. • cena 40 dinara

**сремске
новине**

POLJOPRIVREDA

SLATKI KOREN



Foto: S. Lapčević

По информацијама добијеним од генералног секретара Сремске привредне коморе Владимира Влаовића, на имањима пољопривредних предузећа и задруга, шећерна репа је извађена са 73 одсто површина уз просечан принос од 61,7 тона по хектару,

док је са парцела ратара "слатки корен" извађен са око две трећине површина. Укупно, у Срему је од 14.485 хектара шећерне репе, род извађен са 10.178 хектара, односно са 70,3 одсто површина, уз просечан принос од 60,9 тона по хектару.

U OVOM BROJU

SUD OGLASIO
PRODAJU „MITROSA“:

**Austrijanci
najozbiljniji kupci**

Strana 3.

ZDRAVLJE SEOSKOG
STANOVNIŠTVA:

**Preventiva
je zanemarena**

Strana 6.

LAČARAK • ODRŽANI FESTIVALI NOVINARA I KUKURUZA

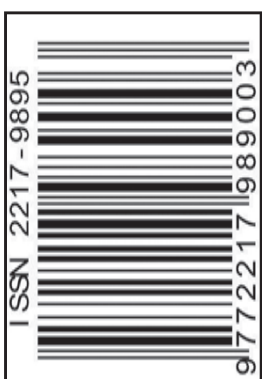
Specijalno priznanje „Sremskoj poljoprivredi“

Na Festivalu novinara „Selo pres“, listu „Sremska poljoprivreda“ dodeljeno je specijalno priznanje za seriju analitičkih tekstova o srpskoj poljoprivredi.

Festival novinara je, uz Festival kukuruza, održan prošle subote u Lačarku.

Strana 11.

SMS MALI OGLASI
063/8526-021



"Produktna berza" AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 10. 11. do 14. 11. 2014.

- Pad cene kukuruza
- Rast cene pšenice
- Rast cena na svetskim berzama

BEOGRAD • PREMA NAJAVAMA IZ MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE SRBIJE

Ostaju subvencije za poljoprivredu

Ministarka Bogosavljević Bošković kaže da će parlamentu predložiti da kriterijum za ostvarivanje prava na subvencije u biljnoj proizvodnji bude 20 hektara zemlje koja se obrađuje, a ne 100 hektara kao do sada. To znači da svi oni koji imaju 50, 60 ili 100 hektara i više dobijali subvencije za 20 hektara obradive zemlje

Ministarka poljoprivrede Snežana Bogosavljević - Bošković je najavila da će u budžetu za narednu godinu predložiti Ministarstvu finansija, vladi i Narodnoj skupštini, da i dalje budu isplaćivane i subvencije i premije za poljoprivredu. Predlog je da subvencije u biljnoj proizvodnji budu 100 evra po hektaru, a da premije za mleko ostanu sedam dinara po litru kao i ove godine.

Ministarka Bogosavljević Bošković kaže da će parlamentu predložiti da kriterijum za ostvarivanje prava na subvencije u biljnoj proizvodnji bude 20 hektara zemlje koja se obrađuje, a ne 100 hektara kao do sada. To znači da svi oni koji imaju 50, 60 ili 100 hektara i više dobijali subvencije za 20 hektara obradive zemlje.

Ministarka, koja je razgovarala sa delegacijom Međunarodnog

monetarnog fonda (MMF) o stanju i planovima u poljoprivredi Srbije, rekla je da je Vlada Srbije i bez MMF-a svesna da se sredstva iz agrarnog budžeta moraju racionalno trošiti i to više nego pre, pri čemu se moraju pažljivo pratiti efekti uloženi sredstava države. Ministarka poljoprivrede je prenela analizu Fonda za hranu Ujedinjenih nacija da se u narednih 10 godina očekuju stabilne cene i ponuda hrane na svetskom tržištu.

Izvršni direktor "Denjub Fud" grupe **Slobodan Petrović** ocenio je da je smisao subvencija da se poljoprivredni proizvodi učine dostupni potrošačima u Srbiji i ocenio da izdvajanje od pet odsto iz republičkog budžeta za subvencije u agraru nije dovoljno, jer je poljoprivreda izvozna šansa Srbije.

Petrović je rekao da subvencije za mleko ne treba davati svima u

jednakom iznosu, već prema kvalitetu proizvoda i napomenuo da ove godine Srbija prvi put ima velike tržišne viškove mleka, koje može da plasira u Rusiju, zbog čega proizvođačima treba pomoći da što pre dobiju izvozne dozvole.

Kada je reč o državnoj poljoprivrednoj zemlji, Petrović smatra da bi primarnim poljoprivrednim proizvođačima treba davati u zakup na najmanje pet godina, sa mogućnošću produženja tog zakupa.

Komentarišući pad cene hrane u Srbiji, Petrović je ocenio da je to odraz kupovne moći stanovništva, ali dugoročno nije dobro za proizvođače prehrambenih proizvoda.

Predsednik Društva agroekonomista **Miladin Ševarlić** smatra da bi smanjenje subvencije u poljoprivredi trebalo amortizovati definisanjem prioriteta u poljoprivredi. On je ocenio da je utopija stav da će



Agroekonomisti kažu da je nemoguće samo premijama povećati proizvodnju mleka

samo premijama za mleko biti podignuta proizvodnja mleka u Srbiji, koja iznosi oko tri hiljade litara po grlu, a to je jedna trećina proseka u EU.

Zbog toga Srbija mora brže pristupiti i koristiti sredstva iz pretpripravnih fondova EU za poljoprivredu da bi se poboljšalo stanje u domaćem agraru, poručio je Ševarlić. **B. G.**

BAJINA BAŠTA
ODBOR ZA POLJOPRIVREDU, ŠUMARSTVO I VODOPRIVREDU

Agrarni budžetu u korist malih gazdinstava?

Trebalo bi napraviti plan za podršku malim gazdinstvima

Za unapređenje poljoprivredne proizvodnje u Srbiji potrebno je povećati učešće agrarnog u republičkom budžetu, rečeno je na skupštinskom Odboru za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu i istaknuto da bi sredstva trebalo preraspodeliti u korist malih gazdinstava.

Na sednici Odbora održanoj u Bajinoj Bašti, na kojoj se raspravljalo o razvoju malih i srednjih gazdinstava kroz razvoj stočarstva, voćarstva i povrtarstva, rečeno je da bi trebalo potražiti model kako bi se predupredilo moguće smanjenje

agrarnog budžeta u 2015. godini.

Članovi odbora naveli su da će predložiti da u narednoj godini za poljoprivredu bude izdvojeno pet odsto republičkog budžeta.

Ističući da u Srbiji postoji oko 300.000 registrovanih porodičnih poljoprivrednih gazdinstava, a da je 80 odsto poseda veličine od dva do pet hektara, članovi odbora su naveli da bi trebalo napraviti plan za podršku malim gazdinstvima.

U tom kontekstu pomenuli su i plan EU za period od 2013. do 2020. godine za podršku malim gazdinstvima.

Na sednici je bilo reči i o neškodljivo uklanjanju animalnog otpada.

Članovi odbora ukazali su da u Srbiji postoje dve državne kafilerije, ali da ona u Somboru nema dovoljno kapaciteta, dok kafilerija u Čurpiji već godinu dana nije u funkciji, pa su istakli da bi te probleme trebalo što pre rešiti.

Odbor je prihvatio Predlog zakona o finansiranju i obezbeđivanju finansija za poljoprivrednu proizvodnju i Predlog protokola o zaštiti od poplava u slivu reke Save iz 2010. godine, koji su Hrvatska i Bosna i Hercegovina usvojile. **S. P.**

NOVI SAD • UZ ZAKON O FINANSIRANJU ŽETVE

Roba – garant bankama

Zakona o finansiranju žetve se praktično nalazi u „predskupštinskoj“ proceduri i Srbija je konačno na pragu da dobije jedan interesantan zakon, rekao je gostujući u emisiji „Brazde“ RTV **Željko Radošević**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede.

On je, međutim, poručio i da zakupci državne zemlje u sledećoj godini, najverovatnije neće moći da

računaju na direktna davanja od 100 evra po hektaru obradive površine.

Sušтина zakona, koji je najavljen u više navrata, a koji će prema rečima državnog sekretara uskoro biti inplementiran i u Srbiji, je da će naši poljoprivrednici imati mogućnost da svojom proizvodnjom, tj robom, garantuju kod banaka i tako dođu do povoljnih sredstava, bilo da

je u pitanju novac ili repromaterijal, a bez hipoteke na nekretnine.

Ugovori koji će biti potpisani između banaka i poljoprivrednika će biti zavedeni u Agenciji za privredne registre, rekao je Radošević i ujedno podsetio da je takav, interesantan, zakon već u primeni u Brazilu, Ukrajini i Rusiji a da će u ovom delu Evrope Srbija biti prva država koja će ga imati vrlo skoro. **S. P.**

BEOGRAD
VLASNIK I PREDSEDNIK
MK GRUPE MIODRAG KOSTIĆ

Nije dobro smanjivati subvencije poljoprivredi

Vlasnik i predsednik MK grupe **Miodrag Kostić** ocenio je da će najavljeno smanjenje subvencija u poljoprivredi imati loše posledice i izrazio žaljenje što država podstičaje poljoprivrednoj proizvodnji i dalje tretira kao socijalnu, a ne razvojnu kategoriju.

- U ukupnom prihodu prosečnog farmera u Evropskoj uniji, subvencije učestvuju 34 odsto, a u Srbiji četiri odsto - kazao je Kostić na konferenciji Beogradske berze u Beogradu. On je naveo da su za 40 godina takvih podsticaja evropski farmeri izgradili ozbiljnu infrastrukturu, koju srpski poljoprivrednici ne mogu da dostignu, a vlada sada još najavljuje smanjenje subvencija.

Kostić je kazao da se slaže da je način subvencionisanja po hektaru obradive površine nefunkcionalan i istakao da bi trebalo da se subvencije daju po proizvedenim količinama.

- Uspešniji proizvođači trebalo bi da dobiju veće podsticaje", rekao je Kostić i dodao da, ako treba da se pomognu siromašniji poljoprivrednici, to ne treba da se radi preko



Miodrag Kostić

subvencija Ministarstva poljoprivrede, već uz pomoć Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja.

Kostić je objasnio da subvencije postoje u mnogim razvijenim i nerazvijenim zemljama i služe kao podsticaj poljoprivredi da bude produktivnija. **S. P.**

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • DIREKTOR: Dragan Đorđević

• GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Živan Negovanović
• DIREKTOR MARKETINGA: Zlatko Zrilić • TEHNIČKI UREDNIK: Marko Zrilić • REDAKCIJA: Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • MARKETING: 063/8526-021
• ŠTAMPARIJA: DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • E-mail: poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • RegistarSKI broj NV000659

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

SREMSKA MITROVICA • SUD OGLASIO PRODAJU „MITROSA“

Austrijanci najozbiljniji kupci

Gerlinger holding iz Austrije ne krije namere da kupi „Mitros“, a od gradskog rukovodstva traži da se već u decembru organizuje sastanak sa stočarima – Velika šansa za oživljavanje stočarstva

Privredni sud u Beogradu objavio je u utorak javni poziv za prikupljanje ponuda potencijalnih investitora zainteresovanih za kupovinu sremskomitrovačkog „Mitrosa“. Procenjena vrednost preduzeća je nešto veća od 478 miliona dinara, a zainteresovani kupci treba da polože depozit u iznosu od 95,7 miliona dinara.

Krajnji rok za dostavljanje ponuda zainteresovanih je 18. decembar do 11.45 časova, a javno otvaranje prispelih ponuda je istog dana, 15 minuta po isteku vremena za predaju ponuda.

Kako se očekuje, „Mitros“ će biti prodat po početnoj ceni od oko dva miliona evra jer već sada postoji više zainteresovanih kupaca, od kojih je najveće interesovanje pokazala austrijska kompanija Gerlinger holding.

To je u sredu, na konferencijama novinara, saopštio i gradonačelnik Sremske Mitrovice **Branislav Nedimović**. On kaže da su upis objekata u javne knjige radili zajedno sa



Gradonačelnik Branislav Nedimović

stečajnim upravnikom, a da grad je paralelno tražio i potencijalne investitore.

- Za kupovinu „Mitrosa“ veoma je zainteresovan Gerlinger holding iz Austrije i gotovo je sigurno da će se oni pojaviti sa svojom ponudom. Mislim da ćemo do kraja decembra

imati novog vlasnika „Mitrosa“ i oko 380 zaposlenih – kaže Nedimović.

Predstavnici Gerlinger holdinga su nedavno boravili u Sremskoj Mitrovici gde su, u razgovorima sa rukovodstvom grada, tražili da se zaštiti imovina „Mitrosa“ od učestalih krađa. Pored toga, Austrijanci su tražili i da se organizuje sastanak sa velikim stočarima.

- Zatražićemo da se na zaštiti imovine „Mitrosa“ više angažuje i policija, dok će naša javna preduzeća urediti prostor do trenutka dok ne bude predat u posed novom vlasniku – izjavio je Nedimović. Najvažnija stvar prodaje „Mitrosa“ je angažovanje domaćih stočara. Mi ćemo u uskoro, već krajem decembra, organizovati sastanak austrijskih investitora sa stočarima kako bi se dogovorili o budućoj saradnji. Ovo je ogromna šansa za oživljavanje stočarstva u Sremu i šire jer od zainteresovanog kupca stiže najava plana da dnevno prerađuje hiljadu tovljenika.

Ž. N.

Uknjiženi objekti i zemljište

Gradonačelnik Sremske Mitrovice Branislav Nedimović je izjavio da su katastar uknjiženi svi objekti „Mitrosa“ i da su se stekli svi uslovi da ovaj gigant dobije novog vlasnika..

- U ogradi kruga „Mitrosa“ sada je 14 hektara zemljišta i 36 objekata sa oko 24.000 kvadratnih metara objekata koji su legalno upi-

sani u javne knjige. Ne postoji ni najmanji objekat, a da nije upisan u katastar. Dok nismo sredili situaciju, iako to nije posao grada, imali smo stanje da 60 odsto objekata „Mitrosa“ nisu bili upisani u knjige, a to je odbijalo investitore. Sada se pred potencijalnog kupca izlazi sa potpuno sređenim papirima o vlasništvu – rekao je Nedimović.



„Mitros“ najzad dobija novog vlasnika

NOVI SAD

POVODOM NAJAVE DOLASKA NAJVEĆIH PROIZVOĐAČA MESA

Iskrena namera ili želja da se dočepaju oranica?

Farmeri ipak podržavaju ulaganje u svinjarstvo - Povećanje stočnog fonda značajno je i za izlazak na evropsko tržište nakon što se prestane sa vakcinacijom svinja protiv svinjske kuge

Uprkos tome što stočarstvo ima šanse da bude značajna privredna grana, broj stoke u poslednje dve decenije stalno opada, dva do tri odsto godišnje. Stručnjaci smatraju da bi dolazak velikih proizvođača iz inostranstva doprineo oporavku te delatnosti, a samim tim otvaranju mogućnosti za veći izvoz. Istovremeno, pojedini domaći farmeri kažu da dolazak stranaca ne bi ugrozio njihovo poslovanje, već smatraju da bi to pozitivno uticalo na smanjenje stočnog fonda.

Kako prenosi Radio Novi Sad, najavljuju dolazak najvećeg nemačkog proizvođača mesa **Klemensa Tenisa**, koji planira da otvori farmu od milion i po svinja, pojedini farmeri dočekali su sa dozom skepticizma. Ta vest sumnju je probudila kod **Zlatana Đurića** iz Unije poljoprivrednih proizvođača.

- Ništa nam ne smeta, niti nas može ugroziti. Poenta je u tome što on traži 15 hiljada hektara zemlje, koliko smo čuli, na ime gradnje tog tova. U medijima smo čuli da dolazi da radi prerađivačke poslove, što smatram da nije istina i mislim da je poenta da se dođe do obradivih površina zemlje – rekao je Đurić za Radio Novi Sad.

Farmer u Doroslovu **Robert Holo** smatra da bi dolazak velikih proizvođača znatno doprineo boljem kvalitetu svinjskog mesa.

- Dolazak velikog giganta, za nas bi bio dobar. Došlo je vreme da ako hoćemo da proizvedemo nešto kvalitetnije, treba da se okrenemo boljem – kaže Holo.

Dolazak velikih proizvođača pozitivno ocenjuje i profesor na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sa-



Klemens Tennis i Aleksandar Vučić u fabrici u Gelzenkirhenu

du **Ivan Radović**. On kaže da su čak i uslovi za takvu vrstu proizvodnje veoma dobri.

- S obzirom na to da imamo bescarinski ugovor sa Carinskom unijom o izvozu tovljenika na njihovo tržište, a samim tim i o plasmanu bez nekih većih troškova, smatram da je takav vid aktivnosti u Srbiji veoma dobar jer ne možemo u veoma kratkom periodu proširiti proizvodnju na kvalitetan način – ističe Radović.

Povećanje stočnog fonda značajno je i za izlazak na evropsko tržište nakon što se prestane sa vakcinacijom svinja protiv svinjske kuge, koja koči izvoz u Uniju, dodaje profesor Radović.

- Kompletna stočarska proizvodnja je u višku od 2 do 4 posto, i sam plasman na evropsko tržište će, ka-

da budemo prestali sa vakcinacijom, biti veoma otežan jer neće biti onoliko koliko bi to nama odgovaralo. Naravno, prestanak vakcinacije protiv svinjske kuge je neminovnost da bi se ova vrsta stočarske proizvodnje razvijala, i što je bio kamen spoticanja svih ovih godina – zaključuje on.

U Uniji poljoprivrednih proizvođača kažu da će od države zatražiti da zabrani uvoza svinjskog mesa sumnjivog kvaliteta iz Evropske unije. No, dobru perspektivu za ulaganje u svinjarstvo u Srbiju ocenjuje Međunarodni monetarni fond, prema čijoj je statistici trenutno najisplativije gajenje svinja. Prema njihovoj računici, isplativo je ulagati i u živinu, jer će i ta roba, kao i svinjetina, u narednom periodu poskupeti.

Izvor: RTV

BEOGRAD

PREPORUKA MMF SRPSKIM SELJACIMA:

Gajite svinje, živinu i ječam!

Na procenu MMF da će meso poskupeti, a kukuruz pojeftiniti, direktor Produktne berze Žarko Galetin savetuje da ove prognoze treba uzeti s oprezom, jer su cene kukuruza i pšenice osetljivije od cena mesa

Procena Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) jeste da se seljacima sada najviše isplati da gaje svinje i živinu, jer će ta roba poskupeti, a stočna hrana, tačnije kukuruz, pojeftiniti a u isto vreme, najbolje je da seljaci gaje ječam.

Statistika MMF govori da je u trećem tromesečju u odnosu na drugo, cena pšenice smanjena za 23,2 odsto, a kukuruza za 22,3 odsto. Očekuje se da će pšenica pojeftiniji još 17,4 odsto, a kukuruz 13,5. Nasuprot tome, ječam je poskupeo 28,3 odsto i do kraja sledeće godine njegova cena biće viša za još 10 odsto, preneo je "Kurir".

U istom periodu svinjsko meso je poskupelo 11,6 odsto, a goveđe 16,4.

MMF procenjuje da će se visoka cena svinjetine zadržati, govedine blago opasti, a najviše će poskupeti piletina.

Analizirajući procenu te institucije, urednik portala Makroekonomija, Miroslav Zdravković, kaže za "Kurir" da nam MMF tim cenovnim projekcijama šalje signal šta gajiti.

Direktor Produktne berze Žarko Galetin rekao je za taj list da se dešavanja spolja prelivaju i u Srbiju, ali posle nekog vremena.

Galetin ipak savetuje da prognoze MMF treba uzeti s oprezom, jer su cene kukuruza i pšenice osetljivije od cena mesa. Kukuruz neće biti skup kao pre dve godine, jer će ovo biti rekordna godina po prinosu, ali iznenadni rast vrednosti nafte mogao bi da mu poveća cenu. **S. P.**



Da li će zarada biti u živinarstvu?

INĐIJA • ZAVRŠEN DRUGI KRUG LICITACIJE POLJOPRIVREDNOG ZEMLJIŠTA

Niže cene diktiraju potražnju

U drugom krugu licitacije u zakup dato ukupno oko 350 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta - Najviša ponuđena cena drugog dana - 82.300 dinara za parcele u KO Indija

Nakon jedinstvenog slučaja javne licitacije koji se dogodio pre nešto više od mesec dana u Indiji, kada su svi ponuđači povukli svoje punude, drugi krug javnog nadmetanja je prošao sa više uspeha. Tokom prvog dana licitacije za uzimanje u zakup državnog obradivog poljoprivrednog zemljišta, poljoprivrednicima je na raspolaganju bilo oko 115 hektara zemljišta u tri katastarske opštine, Beška, Krčedin i Maradić. Do predviđenog roka je stiglo ukupno 46 ponuda, a poljoprivrednicima je bilo na raspolaganju 550 hektara iako je izlicitirano ukupno 352 hektara državnog poljoprivrednog zemljišta. Kako su istakli nadležni iz Komisije za sprovođenje postupka javne licitacije, prvog dana je najniža izlicitirana cena bila 35.000 dinara za hektar u KO Krčedin, dok je najviša cena bila 68.350 dinara za hektar u KO Maradić, a reč je o parceli od 22 hektara.

Pre svega, mogu da konstatajem da smo dobili saglasnost Ministarstva za ovakav tekst oglasa, drugo da nemaju primedbe za ponuđače što je omogućilo brz i efikasan rad. Treća stvar je da Komisija već sedam godina u istom sastavu radi, a to govori da postoji rutina i stručnost u ovom poslu i da može da se dogodi propust - istakao je **Siniša Filipović**, predsednik Komisije za sprovođenje



Siniša Filipović

nje postupka javnog nadmetanja i naglasio:

-Pretpostavljam da ćemo imati sličnu situaciju od prošle godine kada je jedan broj zakupaca odustao i prvog dana smo imali neka odustajanja. Kasnije su samovoljno ušli u posed i posle su platili zakup po početnoj ceni. U međuvremenu su napravili ugovor sa Ministarstvom o poravnaju. Ubeđen sam da će na sličan način postupiti ponovo i da će ona zemlja koja nije izlicitirana tako biti rešena. Očigledno je da je cena u prvom krugu bila „kamen spoticanja“, a sada je interesovanje bilo daleko veće.

Kako saznajemo, ni tokom drugog dana javnog nadmetanja nije



Završen drugi krug licitacije u Indiji

bilo nepravilnosti. Poljoprivrednici su izlicitirali ukupno 235 hektara zemljišta, a najviša cena koja je ponuđena iznosi 82 300 dinara za hektar zemljišta za tri parcele u KO Indija. Takođe se moglo čuti da je tokom drugog kruga licitacije ostalo oko 200 hektara nezakupljenog zemljišta, jer je podsećamo, poljopri-

vrednicima bilo na raspolaganju oko 550 hektara.

Zemljište se, kako kažu nadležni, licitira na period od jedne do četiri

godine, a u slučajevima gde se radi o restituciji tu se zemljište daje na period od godinu dana.

M. Balabanović

AKTUELNOSTI

RAKOVAC • NEVOLJE LOVACA U RAKOVCU

Psi lutalice ubili 200 fazana



Stradali fazani

Čopor pasa lutalice je tokom vikenda, devetog i desetog novembra, rastrgao skoro 200 fazana u blizini Rakovca. Kako prenosi RTV, lovci su očajni, ne samo zbog štete koja je procenjena na skoro 400 hiljada dinara, već i zbog dugogodišnjeg problema pasa lutalice, koji su opasni i po ljude, a do sada je zabeleženo više napada na stanovnike tog dela opštine Beočin.

Predsednik Lovačkog udruženja **Dragan Čavić** izjavio je za RTV da se mora rešiti problem pasa lutalice koji napadaju i žitelje Rakovca.

Krivica je po njemu i na vlasnicima vikendica koji pse ostavljaju na milost i nemilost.

- Ako ne mogu da čuvaju psa, neka ga predaju nekom azilu. I ja sam imao loše iskustvo kada me pas skoro „otvorio“ na stomaku - kaže Čavić.

Posle napada čoporapasa lutalice, jasno je da se mora ojačati lovačka volijera na 300 kvadratnih



Dragan Čavić

metara. Ostaje, međutim, pitanje kako nadokanditi štetu procenjenju na oko 300 hiljada dinara. Lovci iz Rakovca će to pokušati da urade slanjem zahteva resoru lovstva Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu ali i Opštini Beočin na čijoj teritoriji se dogodio incident.

S. P.

STARA PAZOVA

PRVI KRUG LICITACIJE ZA ZEMLJIŠTE U DRŽAVNOJ SVOJINI

Najskuplja državna zemlja u Golubincima

U prvom krugu licitacije za zemljište u državnoj svojini u staropazovačkoj opštini, najviša cena postignuta je u k.o. Golubinci i iznosi 130.800 dinara za hektar

U prvom krugu licitacije za zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini koji je održan 17. novembra, u staropazovačkoj opštini u ponudi bilo je 587,9 hektara, ali, za razliku od prošle godine i mnogo manje ponuđača. Po rečima predsednika Komisije za izdavanje u zakup državnog poljoprivrednog zemljišta u opštini Stara Pazova **Vojin Suša**, postupak licitacije održan je na devet javnih brojeva, bio je dobro pripremljen i prošao je bez ikakvih problema. U prvom krugu izlicitirano je 319,9 hektara i za drugi krug preostalo je preko 200 hektara, ukoliko se u roku od 10 dana uplate svi izlicitirani iznosi iz prvog kruga.

Vojin Suša kaže da je najviša izlicitirana cena postignuta k.o. Golubinci pod javnim brojem 141 i koja je s početnih 76.800 dinara otišla na 130.800 dinara. Najkrupnija izlicitirana parcela od 164 hektara nalazi se u k.o. Stara Pazova i njena početna cena od 48.650 dinara za hektar, uvećana je za jedan licitacioni korak od 1.000 dinara tako da je podignuta na 49.650 dinara po hektaru. Inače, najniža početna cena se kretala od 31.150 do 76.800 dinara po hektaru, dok je najniža izlicitirana cena iznosila 32.150 dinara za hektar. Na cenu zakupa najviše je uticao kvalitet zemlje i veličina parcele.

Da bi zaključili ugovore koje u ime Ministarstva poljoprivrede zaključuje opštinsko Odeljenje za poljoprivre-



Prvi krug licitacije



Vojin Suša

du, zakupci su dužni da u roku od 10 dana uplate izlicitirane iznose. U protivnom, zemljište ide u drugi krug licitacije, a depozit se ne vraća.

Međutim, ovako visoke cene koje će uticati na formiranje cena za sledeću godinu, odredili su ovogodišnji zakupci, a to će najviše pogoditi stočare koji imaju pravo prečeg zakupa.

- Cenu formiraju ljudi koji licitiraju i ta cena je početna i osnovna cena koja se, kasnije u toku naredne godine primenjuje kada se radi o pravu prečeg zakupa i mi na to ne možemo da utičemo - naglašava Vojin Suša.

Zakupci u posed mogu ući po zaključenju ugovora o zakupu poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini, nakon čega se za preostalo zemljište sprovodi drugi krug licitacije za 2014. godinu.

G. M.

SREMSKA MITROVICA – ŠID • JESENJI RADOVI NA SREMSKIM POLJIMA

Kiše ometaju ratare

Od planiranih 54.325 hektara, pšenicom je do sada zasejano 83 odsto predviđenih površina, odnosno 45.273 hektara, a ozimim ječmom 4.475 hektara što je više od planiranih 4.420 hektara

Prema podacima Sremske privredne komore, jesenji radovi na sremskim poljima se privode kraju, a ovih dana radove usporavaju česte padavine koje otežavaju završetak berbe kukuruza, vađenja šećerne repe i setvu pšenice.

Po rečima generalnog sekretara Sremske privredne komore **Vladimira Vlaovića**, na imanjima poljoprivrednih preduzeća i zadruga, šećerna repa je izvađena sa 73 odsto površina uz prosečan prinos od 61,7 tona po hektaru, dok je sa parcela ratara "slatki koren" izvađen sa oko dve trećine površina. Ukupno gledano, u Sremu je od 14.485 hektara šećerne repe, rod izvađen sa 10.178 hektara, odnosno sa 70,3 odsto površina uz prosečan prinos od 60,9 tona po hektaru.

Što se tiče merkantilnog kukuruza, poljoprivredna preduzeća i zadruga su skidanje roda završile na više od 90 odsto površina dok je veliki posao branja kukuruza na imanjima individualnih gazdinstava završen tek na polovini površina. Zadruga i poljoprivredna preduzeća imaju prosečan rod od 9,4 tona po hektaru, a individualna gazdinstva 8,5 tona kukuruza suvog zrna po hektaru.

Što se jesenje setve tiče, od planiranih 54.325 hektara pšenicom je do sada zasejano 83 odsto predviđenih površina, odnosno 45.273 hektara, a ozimim ječmom 4.475 hektara što je više od planiranih 4.420 hektara.

Prinos soje veći nego lane

Na teritoriji šidske opštine ukupna površina za žetvu iznosila je 29.364 hektara. Sa te površine do sada je završena žetva soje, suncokreta, duvana, povrća i krmnog bilja. Kukuruz je obran sa nešto više od polovine od 15.500 hektara oranica privatnog i zadružnog poseda, sa prosečnim prinosom od blizu deset tona po hektaru.

Prema rečima **Dejana Vučenovića**, iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid, prinosi su uglavnom u proseku u odnosu na dosadašnje godine, jedino je soja dala nešto veći prinos nego lane.

- Taj prinos se kreće 3.600 kilograma po jednom hektaru, prosečan prinos suncokreta je oko tri tone, a šećerne repe skoro 55 tona po hektaru. Kukuruz se za sada kre-



Dejan Vučenović iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid

će oko 10 tona po hektaru, što je zadovoljavajući prinos – objašnjava Vučenović, dodajući da su cene svih kultura ove godine niže u odnosu na prošlogodišnje.

Kada je u pitanju setva pšenice, radovi kasne jer je protekao optimalni agrotehnički rok, ali je do sada na području šidske opštine pšenica zasejana na oko 1.900 hektara, a ječmam na svega 80 hektara. Iako jesenja setva još uvek nije završena, već sada se može utvrditi da će ona biti u mnogo manjem obimu u odnosu na prošlogodišnjih 5.700 hektara. Do sada je posejano oko 2.000 hektara, s tim što ječma ima svega 80 hektara, a ostalo je pšenica.

Inače, do kraja oktobra trajao je javni poziv za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta na osnovu prava prečeg zakupa po osnovu držanja životinja ili posedovanja far-

JESENJA BERBA MERKANTILNOG KUKURUZA U SREMU

Poljoprivredna preduzeća i zadruga

| Opština | Zasejano ha | Obrano ha | % | Prinos t/ha | Ukupno tona |
|----------------|-------------|-----------|-------|-------------|-------------|
| 1. Indija | 2.110 | 2.110 | 100,0 | 9,2 | 19.412 |
| 2. Irig | 450 | 450 | 100,0 | 7,7 | 3.465 |
| 3. Pećinci | 1.500 | 1.430 | 95,3 | 8,6 | 12.300 |
| 4. Ruma | 400 | 360 | 90,0 | 8,0 | 2.880 |
| 5. S.Mitrovica | 2.550 | 1.690 | 66,3 | 9,0 | 15.210 |
| 6. S.Pazova | 3.947 | 3.805 | 96,4 | 10,0 | 38.050 |
| 7. Š i d | 893 | 893 | 100,0 | 10,5 | 9.368 |
| UKUPNO | 11.850 | 10.738 | 90,6 | 9,4 | 100.685 |

Individualna gazdinstva

| Opština | Zasejano ha | Obrano ha | % | Prinos t/ha | Ukupno tona |
|----------------|-------------|-----------|------|-------------|-------------|
| 1. Indija | 15.565 | 12.350 | 79,3 | 8,5 | 104.975 |
| 2. Irig | 6.010 | 4.820 | 80,2 | 7,5 | 36.150 |
| 3. Pećinci | 14.500 | 11.920 | 82,2 | 8,5 | 101.320 |
| 4. Ruma | 20.604 | 17.350 | 84,2 | 8,2 | 142.270 |
| 5. S.Mitrovica | 22.130 | 16.010 | 72,3 | 8,5 | 136.385 |
| 6. S.Pazova | 11.474 | 7.910 | 68,9 | 8,5 | 67.235 |
| 7. Š i d | 16.809 | 7.680 | 45,7 | 9,7 | 74.189 |
| UKUPNO | 107.092 | 78.040 | 72,9 | 8,5 | 662.524 |

mi, na koji se prijavilo 77 vlasnika farmi sa teritorije šidske opštine.

Kako kaže Vučenović, reč je o poljoprivrednim proizvođačima koji drže svinje, tovnu junad, mlečne krave, kokoške i ovce.

- U odnosu na prošlu godinu, odziv poljoprivrednika je bio izuzetno veliki, skoro je udvostručen. Oni

će u posed zemljišta ući na jesen 2015. godine, a trenutno u posed zemljišta ulaze stočari koji su to pravo ostvarili po osnovu prava prečeg zakupa iz 2014. godine – kaže Dejan Vučenović iz Kancelarije za poljoprivredu Opštine Šid.

S. M. – M. M.



Setva pšenice

BEŠKA – KRČEDIN • NAJMLAĐA ZEMLJORADNIČKA ZADRUGA „BEŠKA AGRAR“

Udruženi u zajedničkim ciljevima

Cilj osnivanja nove zemljoradničke zadruge je da se poljoprivrednicima omogući povoljniji repromaterijal i bolji plasman poljoprivrednih proizvoda poručuju iz zadruge

Iako se teritorijalno nalazi u Krčedinu, najmlađa Zemljoradnička zadruga na teritoriji opštine Indija nosi naziv „Beška agrar“. Osnovana je pre samo par meseci na inicijativu deset zadrugara koji su se udružili sa ciljem da omoguće što bolje uslove poslovanja u poljoprivredi.

- Mi svakako jesmo najmlađa zadruga na teritoriji indijske opštine, ali samo kada je reč o osnivanju i registraciji privrednog društva. Međutim, mi smo u vrlo kratkom roku uspeali da kapacitete naših silosa uposlamo sa 90 posto iskorišćenosti - počinje priču **Goran Gvozdanić** iz Zemljoradničke zadruge „Beška agrar“ i podseća da su u velikoj prednosti što gazduju u prostorijama i silosima koji su moderni i sa naprednom tehnologijom i imaju višegodišnju tradiciju.

- Spletom neobičnih okolnosti pojavila se mogućnost da preuzmemo silose koji se nalaze na ulazu u selo Krčedin. Nakon realizacije kupoprodajnog ugovora došlo je do promene sedišta gde se zadruga nalazi. Naši zadruga-

ri su deset poljoprivrednika iz ove regije, tako da mogu da poručim svim poljoprivrednicima koji su zainteresovani za saradnju da su dobrodošli. Reč je dobro poznatoj lokaciji i silosima koji već godinama dobro rade. Mi smo spremni da svakog ovde dočekamo, ugostimo i pronađemo zajednički dogovor i interes - ističe Gvozdanić i izražava zadovoljstvo što su korisnici i vlasnici pomenute opreme.

- Imamo priliku da svim našim kooperantima i poljoprivrednicima iz ove regije pružimo dobre usluge. Razlog zbog kojeg su naši kapaciteti iskorišćeni je sama činjenica što je sama godina ovakva kakva jeste - kaže Gvozdanić i ističe da su ove godine prinosi kukuruza veći od prosečnih, ali sa velikom količinom vlage.

Tehnologija prijema i čuvanja robe takvog tipa zahteva momentalnu reakciju, sušenje u skladu sa tehnološkim tablicama koje se primenjuju.

- Ukoliko se u roku od nekoliko dana ne deluje, dolazi do hemijskog procesa u kukuruzu, odnosno kvarenja - kaže on. - Upravo iz



Goran Gvozdanić

tog razloga kukuruz se skladišti na mestima gde postoje sušare. Naša sušara je kapaciteta 40 tona na sat vremena, a vlažnost zrna je 30 posto. S obzirom da je kukuruz bio vlažnosti u proseku 19 odsto samim tim je kapacitet bio veći, pa čak i do 50 tona na sat vremena. Zato smo



Kapaciteti silosa iskorišćeni 90 odsto

imali mogućnost da primimo velike količine kukuruza, da ga osušimo i pripremimo za dalju upotrebu.

S obzirom da je reč o najmlađoj Zemljoradničkoj zadrugi nadležni tvrde da su se potrudili da pruže najbolje uslove poljoprivrednicima a da se dobar glas daleko čuje, što im je donelo odlične rezultate za samo nekoliko meseci postojanja i poslovanja.

- Cilj nam je da budemo oslonac poljoprivrednicima po pitanju nabavke repromaterijala kada je reč o zimskim setvenim radovima i da im omogućimo bolji plasman poljoprivrednih proizvoda - poručuje na kraju jedan od zadrugara i kaže da će ovaj cilj i dalje biti imerativ njihove zadruge.

M. Balabanović

Preventiva je zanemarena

U Vojvodini je zdravstvena zaštita daleko bolja nego u brdsko – planinskim predelima, gde su zdravstvene stanice udaljene pet do 10, a bolnice u najboljem slučaju i 20 kilometara

Zdravstveno stanje seoskog stanovništva u Srbiji, ostvarivanje prava na zdravstvenu negu, nivo i kvalitet usluga u zdravstvu u selima kao i rešavanje problema koji postoje već niz decenija, bili su tema naučnog skupa u Srpskoj akademiji nauka i umetnosti, koji su zajednički organizovali Odbor za selo SANU i Medicinski fakultet u Beogradu. Predsednik SANU akademik **Nikola Hajdin** je istakao da u ruralnim sredinama u Srbiji živi oko 45 odsto stanovnika i da je njihovo zdravstveno stanje znatno lošije nego što je to slučaj sa žiteljima u gradovima.

Zdravstvena kultura u selima je na veoma niskom nivou, preventiva je zanemarena, a kao posledica takvog stanja, pogotovo nepravilnog načina ishrane, javljaju se mnoge bolesti slabijeg ili jačeg intenziteta. Poljoprivrednici su zbog prirode svog posla i izloženosti svakodnevnom teškom radu i stresovima posebno ugroženi usled udaljenosti sela od najbližih domova zdravlja i bolnica, loše putne infrastrukture i slabih saobraćajnih veza. Sve to doprinosi da zemljoradnici ne mogu kvalitetno i produktivno obavljati posao i da im se zdravlje konstantno narušava. Osim toga, dve trećine sela nemaju zdravstvenu ambulantu - navodi Hajdin.

Prvi čovek naše najuglednije naučne institucije apeluje na odgovarajuće zdravstvene organe na svim nivoima, od republike, do mesne zajednice da o problemima zdravlja seoskog stanovništva ubuduće posvete veću pažnju. Jer, starost tog živilja je veća od 60 godina, a baš oni nam proizvode hranu.

Dobro zdravlje poljoprivrednika i uopšte svih žitelja sela, pogotovo žena i dece, preduslov je za bolju kulturu rada u selima, kvalitet života i sveukupni razvoj ruralnih sredina - rekao je Hajdin.

Skoro nestajanje sela

Predsednik Odbora za selo SANU akademik **Dragan Škorić**, da je u selima teško stanje. Jer, od 4.600 sela, čak 989 njih ima manje od po 100 stanovnika! Ta sela će ubrzo i nestati. Sve je više starih, a mladih je sve manje u selima. Stepen zdravstvene zaštite je veoma nizak i zato je bitno da se smanji postojeći visok nivo zdravstvenih nejednakosti između seoskog i gradskog stanovništva u pogledu pristupa zdravstvenim ustanovama i njihovoj održivosti u lokalnim i seoskim sredinama. Po rečima Škorića, relativno nerazvijene saobraćajnice čine da su zdravstvene usluge manje dostupne seoskom nego gradskom stanovništvu. On ističe da će Odbor za selo SANU nastojati da se uz podršku Ministarstva zdravlja što pre pokrene preventivni pregledi i uradi procena zdravstvenog stanja i



U mnogim selima nema lekara ili dolazi povremeno



Predsednik SANU akademik Nikola Hajdin

Beleška iz Makedonije

U Republici Makedoniji oko 40 odsto stanovništva pripada ruralnom području i živi od poljoprivrede. Poslednjih godina obezbeđena je dobra pokrivenost ruralnog stanovništva primarnom zdravstvenom zaštitom. Međutim, poljoprivredni radnici nisu obuhvaćeni specifičnom zdravstvenom zaštitom saglasno propisima iz oblasti bezbednosti i zdravlja na radu. Radnici u ovoj delatnosti pripadaju zaposlenima u sektoru visokog rizika. (J. Karadžinska Bislimovska, Institut za medicinu rada Republike Makedonije).

radne sposobnosti seoskog stanovništva, pogotovo poljoprivrednika, kojih u zemlji ima više 1,5 miliona, navodi Škorić. Osim toga u lokalnim sredinama za poljoprivrednike treba istovremeno organizovati zdravstveno promotivne aktivnosti u cilju sprečavanja povreda na radu i trovanja pesticidima.

Član Odbora za selo SANU dr **Petar Bulat**, iz Instituta za medicinu rada Srbije, ističe da su povi-

šeni krvni pritisak, zubobolja, velika izloženost UV zračenjima najveći zdravstveni problemi s kojima se suočava stanovništvo na selu. Po njegovim rečima, osim toga, stanovnici u ruralnim sredinama imaju velikih nedaća s oralnim zdravljem, ginekološkim problemima, a i zdravlje dece se nedovoljno prati jer pedijatar u selima ima veoma malo, a u pojedinim sredinama ih uopšte nema, ističe Bulat. On je još ocenio da su poljoprivrednici najviše izloženi UV zračenju i dejstvu pesticida, što neminovno ostavlja posledice na zdravlje.

Kada je reč o dostupnosti zdravstvene zaštite, ona je u Vojvodini i ravničarskim predelima, u kojima su zdravstvene stanice udaljene pet do deset, a prve bolnice su u najboljem slučaju, 20 kilometara. Po tome je Vojvodina bolja od drugih regiona Srbije. Na rešavanju problema zdravlja seoskog stanovništva, pored zdravstvenih ustanova, dosta su angažovane i lokalne samouprave. Međutim, kako ranije nije bilo koordinacije njihovih aktivnosti s republičkim nivoom, a tako je i sada, mnoge kvalitetne inicijative koje bi trebalo da doprinesu poboljšanju zdravlja stanovnika na selima uopšte se nerealizuju. Po rečima Bulata, zato se i apeluje na nadležne organe da se oformi telo koje će koordinirati multi-sektorske i lokalne aktivnosti kako bi se dobri primeri mogli primeniti u što većem broju sela.

Mora se daleko više raditi na prevenciji bolesti u seoskim sredinama, mišljenje je državnog sekretara u Ministarstvu zdravlja **Ferenca Vicka**. Po njegovom mišljenju potrebno je pronaći način da ljudi u selima, pogotovo poljoprivrednici, budu motivisani da kontrolišu svoje zdravlje, što je, na kraju krajeva i u njihovom interesu. Očekuje se da Ministarstvo zdravlja uskoro okrene akciju zdravih stilova života na selu čiji će promoteri biti studenti šeste

Značajna grana industrije

Poljoprivreda predstavlja jednu od najznačajnijih grana industrije, sa preko deset miliona zaposlenih u zemljama EU. Većina zaposlenih su samostalni proizvođači, koji rade u okviru manjih ili većih seoskih domaćinstava. Značajna je zastupljenost sezonskih radnika, ali i žena i maloletnih radnika. Poljoprivreda je grana industrije sa ubedljivo najvišom stopom fatalnih povreda na radu i visokom stopom nefatalnih povreda na radu. Glavni razlog smrtnih povreda (30 do 50 odsto) predstavlja neadekvatno rukovanje i održavanje zastarele ili neispravne poljoprivredne mehanizacije, pre svega, traktora, i to pri radu na parcelama, kretanju zemljanim putevima i prilikom uključivanja u javni saobraćaj. Pri radu sa drugom mehanizacijom najteže povrede nastaju prilikom zaplitanja delova tela ili garderobe u pokretne delove mašina. Speci-

fičnost povreda na radu u poljoprivredi su produženo vreme od pružanja prve medicinske pomoći, izražena kontaminacija rana biološkim i drugim materijalom i značajna traumatizovanost tkiva i organa. Posledice su visok stepen komplikacija i smrtnosti. U Srbiji ne postoje precizni podaci o broju i karakteristikama povreda na radu u poljoprivredi. Poznato je da je u vremenu od 1999 do 2009. godine na putevima poginulo 62, a teško povređeno 144 vozača traktora, najčešće usled gaženja ili prevrtanja traktora. Mere prevencije podrazumevaju edukaciju poljoprivrednika za bezbedan i zdrav rad, za upravljanje traktorom, kao i za pružanje prve pomoći, poboljšanje i redovno održavanje poljoprivredne mehanizacije, registracija povreda na radu i svih povreda u seoskim domaćinstvima. (**Martin B. Popević**, Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu)



Predsednik Odbora za selo SANU akademik Dragan Škorić

godine medicinskih fakulteta, što će biti na obostranu korist, kako studenta tako i seoskog stanovništva.

Cilj, sprečiti povrede

Govoreći o bezbednosti na radu i zdravlju poljoprivrednika **Vera Božić Trefald**, iz Ministarstva za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja, ističe da je potrebno uspostaviti koherentnu politiku o bezbednosti i zdravlju na radu poljoprivrednika, bez razlike da li oni posao obavljaju na njivi ili za nekom od mašina. Osnovni cilj je da se spreči potvrde tako što će se eliminisati ili svesti na najmanju meru potencijalne opasnosti koje vrebaju u okruženju poljoprivrednika. Po njenim rečima, poslednjih decenija sve više se pojavljuje problem izlaganja poljoprivrednika hemijskim materijama čemu se kod nas malo posvećuje pažnja, a sveukupne posledice

po zdravlje su veoma štetne, imaju dugotrajno dejstvo i bitno utiču na dužinu i kvalitet života.

Na skupu je istaknuto da je zajedno sa 2013. godinom u Srbiji registrovano 413 aktivnih supstanci, odnosno 986 preparata namenjenih za poljoprivredu. Ukazano je na to da često nekontrolisani i različiti načini primene hemijskih preparata predstavljaju veliki rizik i opasnost po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Profesor beogradskog Pravnog fakulteta **Milovan Mitrović** pledira na ozdravljenje srpskog društva uopšte, a posebno njegovih zdravstvenih institucija - zaokretom od potrošačke ka produktivnoj orijentaciji i preventivnoj zdravstvenoj zaštiti kao osnovnom vidu nove zdravstvene kulture i lekarske prakse po modelu „bolje sprečiti nego lečiti“. U tom cilju se predlaže javna kulturna akcija u koju bi se uključile sve zdravstvene i prosvetne institucije nacionalnog, regionalnog i lokalnog značaja. Javna akcija bila bi usmerena na uspostavljanje sistematske zaštite svih građana, a pre svega, zdravlja školske dece i zdravstveno zbrinjavanje starih ljudi.

Polovina ljudske populacije živi i radi u ruralnim predelima baveći se proizvodnjom ljudske i hrane i za životinje, kaže **Klaudio Kolosio** iz Međunarodnog centra za ruralno zdravlje San Paolo bolnice u Milanu. Po njegovim rečima zbog toga je poljoprivreda direktno povezana sa zdravljem miliona ljudi i kvalitetom životne sredine, ali predstavlja i vrlo opasnu aktivnost. Svetska organizacija rada procenjuje godišnji broj smrtnih slučajeva na oko 170.000 i oko 130 miliona povreda na radu u poljoprivredi bez smrtnog ishoda. Takođe, kaže on, postoji veliko opterećenje bolestima, uprkos visokoj stopi neprijavlivanja.

Prema poslednjem popisu stanovništva u Republici Srbiji, ukupan broj stanovnika koji žive u selima je 44,56 odsto, dok u gradskim naseljima je 59,44 odsto, kaže **Zoran Radojčić** iz Univerzitetskog dečje klinike u Beogradu. On posebno naglašava da su higijenske zdravstvene navike i navike u ishrani daleko lošije među decom ruralnih područja.

Branislav Gulan

Stanje u Bosni i Hercegovini

Bosna i Hercegovina (BiH) je jedna od najruralnijih zemalja u Evropi, jer veliki deo stanovništva živi ili je u bliskom kontaktu sa seoskim područjima. Stoga se i ne javljaju mnoge razlike između urbanih i ruralnih područja koje bi se mogle očekivati. Ukupno 61 odsto stanovništva živi u ruralnim sredinama. Zapaža se veća nepismenost mladih ljudi u ruralnim sredinama. Ipak, indikatori zdravlja na selu su bolji obzirom da su okolišni faktori i kvaliteta

hrane zdraviji. Pored sveg, ljudi neprestano napuštaju sela, a gradovi više ne mogu apsorbovati svo stanovništvo koje dolazi sa sela. Migracijama su snažno doprinosila prethodna ratna zbivanja, a trenutno nesreće u poplavama. Još uvek se dešava da ljudi u ruralnim područjima u BiH umru bez pružene hitne medicinske pomoći. (**Nurka Pranjić**, Katedra za medicinu rada, Medicinski fakulteta, Univerzitet u Tuzli BiH)

Zdravlje seoskog stanovništva u Hrvatskoj

Definicija ruralnih krajeva u Hrvatskoj prema Državnom zavodu za statistiku ne podržava ni definiciju niti prema OECD niti prema evropskim NUT regijama. Jedinici dostupni i kontradiktorni podaci su broj poljoprivrednih kućanstava koji je 448.532, a broj osoba kojima je glavni izvor prihoda od poljoprivrede je 79.288.

Potrebna je bolja definicija ruralnih područja, bolji statistički podaci o zdravlju ruralnog stanovništva, neophodna je edukacija porodičnih lekara, nužna je edukacija ruralnog stanovništva i bolja saradnja s udrugama poljoprivrednika. (**Pavliško T. Pekez**, Specijalista porodične medicine, privatna ordinacija u Kutini)

PROIZVODNJA POVRĆA U FUNKCIJI RAZVOJA SELA U REPUBLICI SRBIJI (3)

Specifičnosti u proizvodnji semena povrća

U povrtarstvu kvalitet semena i sadnog materijala ima poseban značaj jer se ove biljke direktno koriste za ljudsku ishranu, bilo u svežem, bilo u prerađenom stanju. S obzirom na izraženu nestašicu hrane u svetu, a s druge strane i na sve razvijeniju industriju za preradu povrća, gajenje povrća postaje sve unosnije i značajnije, a sa time i proizvodnja kvalitetnog semena i sadnog materijala

Tekst: Ž. Ilin, Đ. Gvozdrenović, J. Boćanski, N. Novković, B. Adamović, Univerzitet u Novom Sadu, Poljoprivredni fakultet Novi Sad, Institut za ratarstvo i povrtarstvo Novi Sad, (Preuzeto iz časopisa „Savremeni povrtar“)

Specifičnosti u proizvodnji semena povrća ogledaju se, pre svega, u brojnosti vrsta, različitim zahtevima za uslovima spoljašnje sredine i različitim tehnologijama gajenja i ubiranja semena. Upotrebom kvalitetnog semena za setvu i sadnog materijala za sadnju obezbeđuju se visoki prinosi po jedinici površine, a time povećava i ukupna povrtarska proizvodnja. Zahvaljujući, pre sveg upotrebi kvalitetnog semena, ali i drugim činiocima značajno su se uvećali prinosi mnogih povrtarskih kultura u našoj zemlji.

S obzirom na to da se semenom prenosi život s generacije na generaciju, odnosno ono je prenosilac osobina roditelja na potomstvo, oduvek je prividan i veliki značaj semenu, pa se koristilo samo seme najboljih i najproduktivnijih biljaka sa najkrunijim plodovima i drugim pozitivnim osobinama. Nivo razvijenosti zemlja se može ceniti i po razvijenosti semenarstva. Paktično najrazvijenije zemlje imaju najbolje organizovano i vrlo razvijeno semenarstvo, a obično su i veliki potrošači semena. Ipak, mnoge zemlje koje imaju vrlo razvijenu proizvodnju povrća ili teže da je razvijaju nemaju uslova za proizvodnju kvalitetnog semena.

U povrtarstvu kvalitet semena i sadnog materijala ima poseban značaj jer se ove biljke direktno koriste za ljudsku ishranu, bilo u svežem, bilo u prerađenom stanju. S obzirom na izraženu nestašicu hrane u svetu, a s druge strane i na sve razvijeniju industriju za preradu povrća, gajenje povrća postaje sve unosnije i značajnije, a sa time i proizvodnja kvalitetnog semena i sadnog materijala. Međutim, proizvodnja semena i sadnog materijala je veoma specifična i proračunata raznim teškoćama pa je zbog toga slabije razvijena u odnosu na proizvodnju glavnih ratarskih kultura. Kao specifičnosti možemo spomenuti sledeće:

- Veliki broj povrtarskih kultura se gaji na relativno malim površinama.

- Mnoge povrtarske vrste su višegodišnje biljke, zetim jedne se razmnožavaju vegetativno, druge generativno, dok neke na oba načina.

- U proizvodnji semena većem delu povrća neophodne su velike prostorne izolacije, sem toga većina iziskuje navodnjavanje, zatim ove biljke su veoma osetljive na bolesti i štetočine.

- Neke povrtarske kulture imaju veoma sitno seme, što predstavlja problem pri ubiranju i doradi, a vrlo često su potrebe za takvim semenom po jedinici površine veoma male.

Stanje u proizvodnji povrća u zemljama EU i u okruženju

U zemljama EU proizvede se oko 55 miliona tona povrća za oko 450 miliona ljudi. Najveća proizvodnja povrća je u centralnoj i južnoj Italiji, Španiji, Francuskoj, Holandiji, a od novoprimljenih članica EU značajan proizvođač povrća je Poljska. Zanimljivo je da sa oko 4% od ukupnih obradivih površina povrće učestvuje sa oko 15% u ukupnoj vrednosti proizvodnje hrane u zemljama EU.

Na osnovu prethodno iznetih činjenica, jasno se može videti da je u zemljama EU proizvodnja hrane, pa i produkcija povrća, iznad potreba stanovništva.

Nadležni u zemljama EU merama agrarne politike na više nivoa brinu o sopstvenoj proizvodnji za sopstvene potrebe i izvoz. To može jasno da se vidi kroz ponudu i potrošnju velikog broja vrsta čitave godine. Podstiče i subvencionise se proizvodnja, ali i potrošnja, posebno svežeg povrća na lokalnom, regionalnom, državnom, ali i na nivou EU.

Od bivših jugoslovenskih republika značajan proizvođač ranog povrća u regionu je Republika Makedonija.

Karakteristično je da u proizvodnji, distribuciji i potrošnji novca u zemljama EU, ali i u regionu, nastaju značajne promene pod stalnim pritiskom udruženja potrošača,

narčito medija. Insistira se na proizvodnji povrća po principima dobre poljoprivredne prakse (GAP), uz preciznu evidenciju o sprovedenim redovnom merama nege, zaštite od bolesti, štetočina i korova, uz obavezan sertifikat o zdravstvenoj bezbednosti proizvedenog proizvoda u konvencionalnoj, integralnoj ili organskoj proizvodnji.

Jednostrana primena Sporazuma o pridruživanju Evropskoj uniji, ima za posledicu ukidanje carina, a nisu razvijeni mehanizmi i mere vaninarske zaštite, dozvoljene od Svetske trgovinske organizacije. Osim toga, treba imati u vidu činjenicu da je u septembru 2010. godine na snagu stupio Sporazum o slobodnoj trgovini s Turskom. Mediteranski deo Turske proizvodi veoma jeftino povrće, zbog idealnih klimatskih uslova i jeftine radne snage. Temperature zimi ne padaju ispod 0 °C, a cena rada je na veoma niskom nivou.

Mere koje bi trebalo preduzeti za poboljšanje stanja u proizvodnji povrća u Srbiji

Opređenje političkih elita, ili bar većine, jeste dobijanje datuma za otpočinjanje pregovora o pridruživanju EU. Bez obzira na to da li će Srbija biti članica EU nekada u budućnosti, interes građana Srbije, kao potrošača, proizvođača povrća i nadležnih državnih organa, jeste održiva i konkurentna proizvodnja zdravstveno bezbednog povrća, prvenstveno za domaće potrebe i za izvoz.

Mere agrarne politike u proizvodnji hrane, pogotovo u najintenzivnijim granama poljoprivrede kao što je proizvodnja, čuvanje, prerada i distribucija povrća, moraju biti sveobuhvatne i što je možda još važnije na što duži rok, utemeljene na zakonu, a ne na uredbama. Konkurentnost domaće proizvodnje povrća omogućuje mere agrarne politike primenjene na način i u skladu sa merama agrarne politike u zemljama EU. Ove mere su u funkciji opstanka i razvoja sela (takozvani ruralni razvoj), a podrazumevaju:

1. Direktnu podršku proizvođačima povrća plaćanjem po ha;
2. Mere podrške koje su usmerene ka razvoju sela (ruralni razvoj);
3. Institucionalna podrška razvoju povrtarstva, finansiranjem novih tehnologija i neophodne prateće mehanizacije i opreme za savremenu proizvodnju povrća na otvorenom polju i u zaštićenom prostoru.

Mere agrarne politike u proizvodnji povrća treba da obezbede konkurentnost proizvodnje u odnosu na okruženje, ali i na zemlje EU, pogotovo u odnosu na zemlje iznad 45 °SGŠ. Osim konkurentnosti proizvodnje važno je merama agrarne politike obezbediti količinu, kontinuitet i kvalitet proizvedenog povrća za svežu potrošnju, toplu i hladnu preradu, kišeljenu, dehidraciju ili sušenje, proizvod-



Proizvodnja paprike na kamenjuni

nju hrane u prvom redu za domaće tržište, ali i za izvoz.

Trenutno, domaća proizvodnja može biti na granici konkurentnosti samo uz povećanje direktnih davanja (subvencija) pa ha za minimum tri puta i uz regresiranje repromaterijala, pre svega, dizela, đubriva, semena, rasada i zaštitnih sredstava, što trenutno u povrtarstvu nije slučaj. Adekvatnim ulaganjima u primarnu proizvodnju povrća moguće je ublažiti dramatičan porast cene energije (naftne i naftnih derivata, gasa, struje) i repromaterijala. Direktnim merama (plaćanjem po ha) je moguće uticati na povećanje konkurentnosti domaće proizvodnje povrća u odnosu na proizvodnju povrća u okruženju, ali i na proizvodnju u zemljama EU.

Mere strukturne podrške koje su usmerene ka razvoju sela (takozvani ruralni razvoj) od izuzetnog značaja su za razvoj poljoprivrede, pa i najintenzivnijih grana biljne proizvodnje kao što je povrtarstvo. Ulaganje u uređenje zemljišne teritorije, mrežu tvrdih seoskih puteva, visokonaponsku i niskonaponsku mrežu u selima, dovođenje električne energije do parcela, gasa, vodovoda, kanalizacije, uređenje kanalske mreže za dovod vode za navodnjavanje i odvođenje suvišnih voda, su mere koje će obezbediti zaustavljanje migracije mladih iz sela u grad. Dugoročne mere usmerene ka razvoju sela značajno će uticati na kvalitet života u selu i u sesokim sredinama. Podizanje kvaliteta života u selu otvara perspektivu mladima i školovanima, ali i društvu u celini, na samo da se vrate na porodično gazdinstvo, nego da isto značajno unaprede.

Više od tri decenije praktično nije ulagano u razvoj sela, posledice su više nego pogubne. Rešenje su projekti koji će biti finansirani iz budžeta i pretpripravnih fondova u EU. Podizanje svesti o neophodnosti ulaganja u razvoj sela, angažovanje nadležnih državnih organa, lokalne samouprave, struke i svakog pojedinca ponaosob, značajno će doprijeti rešavanju naraslog problema.

Institucionalna podrška razvoju povrtarstva finansiranjem novih tehnologija i neophodne prateće mehanizacije i opreme za savre-

menu proizvodnju povrćana otvorenom polju i u zaštićenom prostoru je mera koja umnogome povećava konkurentnost proizvodnje i prinos po jedinici površine. Ove mere podrazumevaju unapređenje proizvodnje povrća na otvorenom polju i odnose se na specifičnosti u vezi sa obradom zemljišta podirvanjem svake četiri godine. Zatim, prelazak proizvodnje povrća sa ravne površine na proizvodnju povrća na gređicama. Nastiranje zemljišta malč folijama, uz neposredno pokrivanje biljaka agrotekstilom, znatno produžava vreme proizvodnje i bitno utiče na povećanje prinosa po jedinici površine. Neposredno pokrivanje biljaka agrotekstilom je mera zaštite povrća od stresa, odnosno od niskih i visokih temperatura, fizička je zaštita od bolesti i štetočina. Navodnjavanje je obavezna agrotehnička mera u proizvodnji povrća, povećava prinos u minimum 30-40%, a u ekstremno sušnim godinama čak za 2-3-puta.

Proizvodnja u zaštićenom prostoru podrazumeva mehanizovano postavljanje niskih i poluisokih plastičnih povrtarskih tunela, namenjenih ranoj proizvodnji topljivih povrtarskih vrsta. U plastenicima tunelskog tipa, posebno u visokom zaštićenom prostoru, poput visokih plastenika i staklenika neophodno je u savremenoj proizvodnji obezbediti grejanje, navodnjavanje, kompjutersku kontrolu mikroklimatskih uslova, zaštitu od niskih i visokih temperatura upotrebom energetskih zavesa i senčenja.

Skladištenjem povrća gubici mogu da se smanje i za 50%. Osim toga, kvalitetan skladišni prostor prua mogućnost plasmana većine povrtarskih vrsta tokom zime i ranog proleća sve do pristizanja svežeg povrća s otvorenog polja ili zaštićenog prostora naredne godine.

Revitalizacija postojećih preradivačkih kapaciteta i podizanje novih obezbediće značajnu tražnju za kvalitetnom sirovinom. Nakon prerade takvi proizvodi će naći svoje mesto na domaćem tržištu, ali i izvozu.

Neophodan je razvoj mehanizama zaštite domaće proizvodnje i potrošača po ugledu na mere u EU, a i vaninarske mere zaštite doprinose tome.

(Kraj)



Tehnika tankog hranljivog filma u firmi Grow Rasad u Irigu

RURALNE SREDINE U SRBIJI (3)

Kao na kraju sveta

U Srbiji svake godine 40.000 ljudi više umre nego što se rodi. Ako se tako nastavi i ostvare pretpostavke demografa, broj stanovnika Srbije bi 2060. godine bio sveden na 4,9 miliona, odnosno za trećinu manje nego sada. Ukoliko se nešto ne učini preči opasnost već za koju godinu da ona bude agrarna zemlja, ali bez sela i seljaka!



Piše: Branislav Gulan
(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

Debeli Jasen, Kosovina, Privoje, Strainje... mala planinska sela pod samom planinom Čemeru nalaze se na teritoriji kraljevačke opštine. Udaljena su od grada oko 60 kilometara, do njih se stiže samo jakim terenskim vozilom i to samo do polovine puta je asfalt, a onda do vrha planine vodi makadamski drum. Posle se putuje preko visoravni i dole do pomenutih sela, putem kojeg takoreći i nema, vozi se polako i oprežno, korača sa kamena na kamen. Ova sela će ako se neko čudo ne dogodi uskoro ući u istoriju zaborava. Biće zabeležena, kao mnoga koja su nestala jer sa spiska seoskih naselja u ovoj opštini već mogu biti izbrisana pošto stanovnika u njima više nema. U njima više nema ljudi, nema stoke, sve je pusto.

Šire se samo groblja

Sve što se dešavalo sa ideologijom na ovim prostorima ostavilo je duboke tragove i na srpskom selu. Primera radi, danas u Srbiji ima blizu 4.600 sela, a za deceniju i po sa mape bio nestati svako četvrto, ili 1.200 njih! Kao dokaz skorašnjeg života u njima će ostati novi spomenici, ako bude imao ko da ih podigne. U Srbiji svake godine 40.000 ljudi više umre nego što se rodi. Ako se tako nastavi i ostvare pretpostavke demografa, broj stanovnika Srbije bi 2060. godine bio sveden na 4,9 miliona, odnosno za trećinu manje nego sada. Ukoliko se nešto ne učini preči opasnost već za koju godinu da ona bude agrarna zemlja, ali bez sela i seljaka! Danas u Srbiji ima više od 200 sela bez ijednog stanovnika mlađeg od 20 godina, a više od polovine stanovništva u zemlji živi na selu. Srpsko selo danas karakteriše sve veća materijalna beda ostarelih ljudi koji su ostali u njima. Dokaz takvog stanja u selima je i ta što imamo više stotina sela bez ijednog stanovnika. U 86 odsto srpskih sela opada broj stanovnika, a samo u 12 odsto beleži se rast. Nije dobro što su ti stari ljudi u selima i poslednji njihovi stanovnici. I njihov životni vek je pri kraju, pa će posle smrti sela ostati pusta. Tako su odavno po srpskim selima jedine parcele koje se šire postala-groblja.

Tužna slika sela danas u Srbiji

Sa sve manjim brojem sela smanjuje se i broj žitelja u njima:
Od 4.600 sela, čak 1.200 je u fazi nestajanja
U Srbiji danas ima 50.000 praznih kuća i još 150.000 njih u kojima trenutno niko ne živi
U Srbiji čak 73 odsto sela nema dom kulture ni biblioteku
U Srbiji je danas gotovo oko 15 potpuno praznih naselja, dok 85 njih ima manje od deset stanovnika
U 986 sela danas ima manje od po 100 žitelja
U 86 odsto sela opada broj stanovnika
Poštu nema čak 2.000 sela
Oko 500 sela nema asfaltni put i vezu sa svetom
U 400 sela u Srbiji nema ni prodavnice. Žitelji moraju na put da kupe hranu
U 2.760 sela nema vrtića
U 230 sela nema osnovne škole



U selima je nedostupna većina sadržaja za iole normalan život (Foto:RTV, Jan Valo)

U selima je nedostupna većina sadržaja za iole normalan život

U dve trećine sela nepostoji veterinarska ambulanta iako je glavno zanimanje poljoprivrede, a samo u malom broju ruralnih naselja postoje biljne apoteke

U Srbiji svake godine više umre nego što se rodi između 35.000 i 40.000 stanovnika. Ako se tako nastavi već 2225. godine neće biti više ovog naroda na prostorima današnje Srbije. Živeće neki drugi ljudi. Period od oko dva veka je dug za običnog čoveka, a za istoriju nije!

Dakle, teški uslovi za život, udaljenost od gradova, loša mreža puteva i gotovo nikakve šanse za zaradu, osim obrade zemlje najčešće su razlozi zbog čega su proteklih decenija sela gotovo desetkova

Sela su zapuštena. Ona ne služe samo za proizvodnju hrane, već njegovi žitelji moraju da imaju i pristojan život. Primera radi u Sloveniji na pograničnom području ako ima i pet kuća u njima se nalaze mala preduzeća i znaju šta i za koga proizvode. Od toga i žive. To je prehrambena sigurnost, ali i državna bezbednost na granici

Dakle, selu treba ambulanta, frižer, apoteka, automehaničar, prodavnice...

Pet principa

Uspešan ruralni razvoj ima i pet principa koji moraju da se ispune:

- prepoznati mogućnosti (potencijale) diverzifikovanog ruralnog razvoja svake sredine;
- utvrditi odgovornost za promene u prošlosti i budućnosti u ruralnim područjima;
- voditi konzistentnu politiku redukcije siromaštva u ruralnim područjima;
- ubrzati proces decentralizacije vlasti i jačati ulogu i odgovornosti lokalne samouprave;
- izgraditi produktivan sektor u ruralnom razvoju koji će doprinosti maksimalizaciji rasta i redukciji siromaštva (Maxwell, 2003)

Stagnacija i demografsko propadanje sela može se sprečiti samo uz političkom voljom za uspešan ruralni razvoj, koji se neće ticati samo poljoprivrede, već i svih ostalih zanimanja i usluga

Zaustaviti deagrarizaciju

Sirom Srbije danas je prazno oko 40.000 kuća, a na 150.000 njih piše - trenutno niko ne stanuje ovde! Jedan od najvećih strukturno razvojnih problema srpskog društva danas jeste brzo smanjivanje seoskog stanovništva (depulacija sela) koja prevazilazi tempo smanjivanja poljoprivrednog stanovništva (deagrarizaciju). U 60 odsto srpskih sela smanjuje se broj stanovnika odseljavanjem. To su sela sa starijim stanovništvom, u njima je natalitet sve manji, smrtnost sve veća, prirodni naraštaj nulti ili negativan, te je depulacija još izraženija od imigracije. Pošto je u ovim selima stanovništvo većinom poljoprivredno (preko 60 odsto), to se depulacija sela manifestuje i kao senilizacija i devastacija poljoprivrede i svih seoskih područja udaljenih od glavnih komunikacija, većih gradova i opštinskih centara bez industrijskih pogona, komunalne i socijalne infrastrukture i bez razvojne perspektive. U srpskim selima danas imamo situaciju da u njima nema ko da radi, a u gradovima da nema šta da se radi! Populaciona politika u ovim krajevima bi se morala temeljiti na odgovarajućoj ekonomskoj, agrarnoj, regionalnoj razvojnoj i kulturnoj politici - bitno različitoj od dosadašnje koja je mlade ljude istiskivala iz sela i poljoprivrede. U tom pogledu je veoma značajno da se popravi i dalje nepovoljan položaj poljoprivrede u odnosu na industriju, da se pređe na decentralizovan model industrijalizacije i urbanizacije, da se mnogo više investira u saobraćajnu i komunalnu infrastrukturu seoskih područja, da se obezbedi socijalno (zdravstveno, penziono i invalidsko osiguranje) i kulturno prosvetavanje poljoprivrednika. To bi u nekom slučaju bio program koji bi zaustavio deagrarizaciju i depulaciju. Brza i preterana deagrarizacija je, umesto ranije agrarne prenaseljenosti, prouzrokovala drugu krajnost - industrijsku i urbanu prenaseljenost. Prva je stari, a druga

novi veliki problem srpskog društva. Gradski život je skup, nestašica stanova je velika, fabrike su prepune suvišnih radnika (u Srbiji je blizu milion nezaposlenih ili 24 odsto radno sposobnih), a u našim selima su mnoge njive tih istih ljudi neobrađene (računa se na najmanje 400.000 hektara). Brza industrijalizacija svuda izaziva stihijno i haotično prostorno pomeranje ljudi, njihovo gomilanje u gradovima i pražnjenje sela. Sve to dovelo je do toga da je u tradicionalnom selu uvek bilo vremena i na pretek, dok u savremenom - ono prebrzo ističe.

Vlast samo obećava

Prenaseljenost gradova sa ljudima bez posla naročito se pokazala lošom u vreme tranzicije. Mnoge fabrike su zatvorene, radnici su ostali na ulici. Od deset radnika koji su ostali bez posla, više od polovine moglo bi da se zaposleni u ruralnim područjima zemlje. To se ne odnosi samo na radnike koji su ostali bez posla zbog strukturne neprilagođenosti proizvodnje, višegodišnjih sankcija i tranzicione krize, već i na one koji su ostali bez firme u kojima su radili, pre NATO bombardovanja 1999. godine. Povratak u ruralna područja zemlje ne znači, međutim, poseljavanje radnika i puko vraćanje motici i traktoru, već njihovo zapošljavanje u oblasti poljoprivrede, u šumarstvu, vodoprivredi, raznim uslužnim delatnostima, zanatstvu, domaćoj radinosti, infrastrukturi, malim i srednjim industrijskim pogonima, čija proizvodnja neugrožava ekološku ravnotežu. Danas, naime u Srbiji ima oko 220.000 malih i srednjih preduzeća. Svaka vlast u predizbornoj kampanji ističe da će se taj broj povećati na 400.000 i da će se otvoriti milion novih radnih mesta. Ali, za sada su to samo obećanja. Koncept integralnog ruralnog razvoja, kao deo regionalne razvojne politike, predstavlja antipod klasičnoj industrijalizaciji i zasniva se na sveobuhvatnom razvoju seoskih mešovitih područja u kojima živi gotovo polovina stanovnika Srbije. Politika oslanjanja na agrar i ruralnu ekonomiju u celini trebalo bi da bude, ne samo u funkciji preživljavanja u sadašnjim vremenima, već i za trajno opredeljenje naše države i ekonomske razvojne politike zasno-

vane na decentralizaciji i skladnom ekonomskom razvoju. To je posebno značajno danas u vreme kada imamo blizu milion nezaposlenih i u vreme restrukturiranja velikih kompleksa kada radnici i dalje ostaju bez posla, ali dobijaju otpremnine koje se kreću od 5.000 do 10.000 evra. Većina njih potiče sa sela, a samo neki se vraćaju na selo i započinju novi život, novi biznis sa tim novcem. Tako su oni sa jednom nogom u cipeli (u gradu), a sa drugom u opanku (na selu). Da je ova pojava podržana rešila bi se dva problema: oživelo bi se srpsko selo, a ljudi koji su ostali bez posla obezbedili bi sebi i porodici novu egzistenciju. Takvom politikom bi se vratio i život u srpsko selo. Država bi trebala da podrži taj novi razvojni koncept, u početku da bude i finansijer, tako što bi osigurala neophodna inicijalna sredstva, ali i „dirigent“ koji bi vodio računa o uravnoteženom i skladnom razvoju zemlje u celini kao i uspostavljanju jednakih uslova privređivanja za sve učesnike u tržišnoj utakmici. To je i put da se smanji „jaz“ između razvijenog severa i nerazvijenog juga Srbije. U ostvarivanju koncepta ruralne ekonomije kao dela regionalne razvojne politike, treba da budu najdirektnije uključena, takozvana, mešovita i nepoljoprivredna gazdinstva koja poseduju obradivo zemljište, ali ga u skladu sa uverenjem - Srbije, da je greh prodati i očevinu, ali ne i držati u parlogu, ne obrađuju, mada su vlasnici 28 odsto njiva. Po svemu što se danas dešava u gadovima, možda nas ubuduće očekuje i urbani egzodus prema ruralnim područjima? Jer, sela karakterišu organizovanja raznovrsne proizvodnje, permanentnog boravka i stanovanja, povremenog uživanja u prirodnim lepotama i pejzažima. Da bi se to ostvarilo potrebno je sitna gazdinstva organizovati u zemljoradnike zadruge. Komercijalne farme i zadruge (treba da ih bude oko 350.000 sa prosečnim posedom od 15 hektara) moraju imati jedinstven, integrisan, modernizovan i sofisticiran sistem nabavke i prodaje proizvoda. Treba znati da proizvodnja u današnjem seljačkom gazdinstvu, posebno u ruralnim područjima, nije namenjena tržištu. Možda se kod nekog javljaju tržišni viškovi, a to je još uvek - slučajnost.

(Nastaviće se)

OGAR • VAROŠ SA NAJSTARIJOM SREMAČKOM KUĆOM

Potrebna obnova društvenog života sela

Zahvaljujući naporima Mesne zajednice na čijem čelu stoji Živko Blagojević, uređeno je pet novih kuća za izbegla lica, uređen je tucanikom kružni tok čime je rasterećeno selo, u toku je dovođenje struje i vode do groblja, a značajno je napomenuti da su Ogarci, potpomognuti lokalnom samoupravom i mitrovačkim Zavodom za zaštitu spomenika kulture krenuli i u veliki posao obnove obnove Etno-kuće, koja je ujedno i najstarija kuća u Sremu, sagrađena krajem osamnaestog veka

Poslovi sa kukuruzom, što se tiče Ogaraca, završeni su za ovu godinu. Raduki se od jutra do mraka, rod je kako kažu meštani ovog pećinačkog sela izuzetno dobar i kvalitetan, što se ne može reći i za trenutnu cenu robe koja se otuda lageruje u čardake gde će, po svemu sudeći, čekati neko povoljnije vreme. Repe u ovom selu nema, pa se polako hvata zalet sa setvom ječma, tritikala i pšenice. Neki su u ovom poslu okasnili, neki misle da još uvek imaju vremena pa rade polako, ali će, kako nam je rekao meštаниn ovog sela i član Saveta Mesne Zajednice, **Milan Aleksić**, posao biti obavljen, ako ne u optimalnom roku, a ono na zadovoljavajući način.

Društveni život najaktivniji na njivama

Osim nužde proistekle iz tradicionalnog načina života na sremačkom selu, radovi u poljima i na njivama gde se komšije najčešće susreću i zajedno kultiviraju svoju zemlju, predstavljaju možda i najbolji segment društvenog života u selima. Naš domaćin selu koje se pored fudbalskog igrališta, lovačkog društva i uređenog Doma kulture što je zaista retkost u sremačkim selima, može pohvaliti i najstarijom kućom u ravnici između Save i Dunava.

- Život je postao težak na selu. Ljudi imaju sve samo nemaju novac i ma koliko to i apsurdno zvučalo, tako je. Imamo jedan kafić u selu u kojem omladine koja nam, na svu sreću još uvek ne manjka može da izađe i da se druži. Kada pričam sa ljudima koji ne žive na selu o kafiću, oni se često smeju i nedovoljno ozbiljno shvataju značaj takvog objekta za nas. Postojanje takvih objekata posebno je važno u zimskim danima, jer se tamo



Najstarija kuća u Sremu

odvija najveći deo društvenog života. Onaj ko ne živi na selu, teško da može da shvati našu potrebu koja se ne ogleda u kafani kao takvoj, nego u prostoru koji omladina voli i u kojem rado i ugodno provodi svoje slobodno vreme, objašnjava Aleksić i dodaje: - Kada sam ja bio mlađi, društveni život na selima je bio aktivniji. Mi smo imali i igranke, druženja sa komšijama iz okolnih sela, ali je činjenica da današnju omladinu to ne zanima. Primera radi, naš Dom kulture je lepo uređen, osposobljen je za sve vrste manifestacija, ali šta vredi ako nemate aktivan i raznovrstan društveni život koji bi mogao da udahne život selu. Otuda ni ne čudi što se sve preselilo na kućne posete i naravno na radove na njivama, pa naši seljaci vole da kažu da se u oranice ne ubada samo seme, nego i prijateljstvo.

Podrška lokalne samouprave

Inače, Ogar spada u ona sela koja imaju kompletnu komunalnu infrastrukturu, a nedavno su na upravu nadležnom pećinačkom Javno-komunalnom preduzeću predati vodovod i groblje. Na taj način, ističe Aleksić, stvoreni su i uslovi da se i briga i zaštita nad ovim objektima podigne na znatno viši nivo.

Takođe, zahvaljujući naporima Mesne zajednice na čijem čelu stoji **Živko Blagojević**, uređeno je pet novih kuća za izbegla lica, uređen je tucanikom kružni tok čime je rasterećeno selo, u toku je dovođenje struje i vode do groblja, a značajno je napomenuti da su Ogarci, potpomognuti lokalnom samoupravom i mitrovačkim Zavodom za zaštitu spomenika kulture krenuli i u veliki posao



Ogar ovih dana



Milan Aleksić: Selu treba vratiti društveni život

obnove Etno-kuće, koja je ujedno i najstarija kuća u Sremu, sagrađena krajem osamnaestog veka.

Nedavno je postavljena greda kojom je poduprt i podignut krov, a u planu je i realizacija mnogo obimnijih poslova koji će, kako ističe Milan Aleksić koji je i formalni vlasnik

kuće, postaviti Ogar na turističku mapu Srbije i tako podići društveni život na viši stepen.

- Mi smo postavili gredu i stubove da drže kuću, kao što se nadamo da će i obnovljena kuća podići i naše selo. Za dosadašnje poslove, lokalna samouprava odvojila je 400.000 dinara, a Zavod za zaštitu spomenika kulture dodao je 800.000 dinara. Za nastavak poslova treba još novca, u pregovorima smo sa nadležnima na svim nivoima i ja se nadam da ćemo uspeti da obezbedimo potrebna sredstva. Sve ide postepeno, pa tako i naši poslovi. Poslednjih godina, kao što je poznato, mesne zajednice su izgubile dosta od svojih nadležnosti i imovine, tako da i do u velikoj meri ograničava naš rad. Međutim, dodaje Aleksić Ogarci odlično saraduju sa lokalnom samoupravom koja im izlazi u susret kad god je to potrebno, uvek u skladu sa raspoloživim materijalnim sredstvima. **S. Lapčević**

AKTUELNOSTI

JAMENA • PROBLEM STOČARA SA OTKUPLJIVAČIMA

Nikad da plate!

Nekoliko stočara iz Jamena na isplatu isporučenih tovljenika čekalo pet sedmica, umesto pet dana kako je bilo dogovoreno sa otkupljivačem

Kada su pre više od mesec dana isporučili tovljenike klanici, stočari iz Jamene nisu ni slutili da će na novac čekati pet sedmica, umesto pet dana kako je bilo dogovoreno. Poljoprivrednik Slobodan Đukić kaže da su tovljenike jedva spasili od poplave a sada čekaju na svoj prvi ovogodišnji novac koji stiže od prodaje stoke jer nije bilo roda na poplavljenoj zemlji.

- Predali smo firmi iz Surčina više od 80 komada bravaca. Bio je dogovor da nam tovljenike plate posle pet dana, a kada je prošlo mesec

dana, niko nije dobio ni žute banke. To su nam prve pare koji očekujemo posle poplave, da imamo neki dinar, da ne čekamo milostinju, da nešto uradimo. Niko ne reaguje. Država ili ne zna, ili znaju a čute, ali nešto nije u redu - priča nam Đukić i podseća da je u Jameni poplava uništila 80 odsto zemljišta i da na zemlji nije bilo nikakvog roda.

- Većina ljudi živi samo od poljo-

privrede, jako je mali broj onih koji imaju neke penzije - kaže Đukić. Ljudi jedva čekaju pare za svinje koje smo spasili tako što smo ih nosili kod prijatelja u Adaševce, Čalmu, Lačarak... Sada kada smo ih uhranili i predali, para nema. Kako smo saznali, nakon brojnih urgiranja stočara, kupac svinja je isplatio početkom ove sedmice deo duga.

Ž. N. - M. M.



Slobodan Đukić



Posle poplave, muke sa otkupljivačima: Centar Jamene

NOVI SLANKAMEN • ZVONKO GVOZDANOVIĆ - INOVATOR U VINOGRADARSTVU

Vino koje leči, skoro, sve

- Ove godine ćemo, po prvi put, u bermet dodati jednu supstancu, tako da će novi napitak imati antikancerogeno dejstvo, služiće za regulisanje pritiska, šećera u krvi i jačanje imuniteta - ističe Zvonko, ali ne otkriva sve detalje dok vino ne bude gotovo

Vinar i vinogradar iz Novog Slankamena **Zvonko Gvozdanović**, jedan je od retkih ljudi kojem je pošlo za rukom sve što je započeo. Uspeo je da napravi jednu od retkih sorti organskih vina - krokan. I tu se nije zadovoljio, onda je na red došao batat, vrsta krompira koja uspeva u Meksiku, a ima lekovito dejstvo.

Zvonko se 2000. godine preselio iz glavnog grada u malo naselje Počenta u Novom Slankamenu i od tada svake godine pravi neka od najkvalitetnijih vina, uzgaja jabuku i uskoro planira da napravi specijalno vino koje će imati "lekovita" svojstva. Kako kaže, kišna godina jeste uticala na količine grožđa, ali je ove godine kvalitet iznad proseka. Tome je doprinela blagovremena intervencija u vinogradu i zaštita od bolesti i insekata, kaže Zvonko.

- Ono što je poslednjih nedelja bilo aktuelno, jeste završetak berbe grožđa, lišće je otpalo 30 do 50 posto na pojedinim sortama i više. Sada, kada je pola lišća otpalo bi trebalo odraditi jednu zaštitu vinograda sa plavim kamenom, odnosno sa bakrom. To je prva varijanta, dok je druga solucija da se, kad otpadne i preostalo lišće, taj proces ponovi - kaže ovaj dugogodišnji vinogradar i vinar iz Novog Slankamena i naglašava da je važno da sazri loza i uđe u zimski period spremna i da što manje ostane vode u njoj za slučaj niskih temperatura i promrzavanja.



Natprosečan kvalitet grožđa

- Bakar je organski preparat, koristi se od vajkada, ne samo u vinogradarstvu već i u voćarstvu. Vrlo je važno uraditi odgovarajuću zaštitu i tretman jer su temperature visoke za ovo doba godine. Možemo reći da se tretiranjem vinograda izvrši dezinfekcija, odnosno uništavanje insekata koji su se tu nastanili - ističe on.

Kada je reč o ovogodišnjem rodu, ovaj vinar kaže da nije nezadovoljan. Iako su količine znatno manje, kvalitet je ostao zadovoljavajući.

- Kao što su naši stari kadgod radili u vinogradima, bilo je potrebno neke poslove na vreme odraditi, odnosno trebalo je sumporisati vinograd dva do tri puta, ka-

ko bi isparenjem sprečili bolesti kao što su plamenjača i pepelinca. Ponavljam, količine nisu nešto velike, ali kada je reč o kvalitetu, mislim da će ove godine biti natprosečan. Rod je umanjen u proseku za 30 odsto, ali je zato kvalitet obrnuto proporcionalno, pa je sve ono što je ostalo - visokokvalitetno. Ove godine imamo lep odnos kiseline i šećera, što je veoma bitno - ističe Gvozdanović.

Neke mlada nova vina su već gotova, neka moraju još da odstoje a ovaj vinar ima samo reči hvale za ono što je završeno.

- Kada govorimo o količinama, ove godine bi trebalo da bude između 6.000 i 7.000 litara vina - kaže on i poručuje da će ove godine po prvi put u vino dodati jednu supstancu.

- Mislim da ćemo je, pre svega, dodati u bermet, tako da će novi napitak imati antikancerogeno dejstvo, služiće za regulisanje pritiska, šećera u krvi i jačanje imuniteta - ističe Zvonko, ali ne otkriva sve detalje dok vino ne bude gotovo.

Kako kaže ovaj vinar iz Slankamena planovi su brojni. On, pre svega, da i ove godine poseti nekoliko domaćih sajmova, između ostalih i Etno - sajam u Beogradu, a dalje ako se stvore dobri uslovi da uđe u još ozbiljniju proizvodnju i proširi tržište. Dok je ideja, a bilo ih je do sada mnogo, ovaj vinar ne brine, uživa u proizvodnji vina i smišlja nove recepte.

M. Balabanović



Zvonko Gvozdanović, vinar sa vizijom



Vaše umeće. KWS seme. Pouzdan uspeh u Vašem polju.

KWS – proizvođač semenskog kukuruza sa najbržim rastom.
Rastimo zajedno!

Pouzdana obećanja: korisni i iskreni saveti kvalifikovanih stručnjaka
Posvećeni selekciji: jedan od najvećih selekcionih programa u Evropi
Proveren rezultat: proizvođači su nam već poklonili poverenje na 2,6 mil ha u Evropi

www.kws.rs

KWS Srbija d.o.o. Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80

Sejemo budućnost
od 1856



LAČARAK • FESTIVALI NOVINARA I KUKURUZA

Specijalno priznanje „Sremskoj poljoprivredi“

Listu „Sremska poljoprivreda“ specijalno priznanje „Selo presa“ za seriju analitičkih tekstova o srpskoj poljoprivredi – Nagrade za najbolje proizvođače kukuruza Srbije i Republike Srpske

U okviru Festivala novinara „Selo presa“ koji je, uz Festival kukuruza, održan prošle subote u Lačarku, listu „Sremska poljoprivreda“ dodeljeno je specijalno priznanje za seriju analitičkih tekstova o srpskoj poljoprivredi. Priznanje za „Sremsku poljoprivredu“ primio je glavni i odgovorni urednik svih javnih glasila u izdanju „Sremskih novina“ **Živan Negovanović**. Na Festivalu novinara su dodeljene i druge nagrade za afirmaciju stvaralaštva na selu i u poljoprivredi.

Programi u Lačarku okupili su desetine novinara i pregalaca u poljoprivredi, a prisustvovali su im i gradonačelnik Sremske Mitrovice **Branislav Nedimović** i predsednik Izvršnog odbora Udruženja novinara Srbije **Petar Jeremić**.

Ovogodišnji, sedmi po redu, Festival kukuruza Srbije organizovalo je Udruženje sela Srbije „Zavičaj“ u saradnji sa Zavičajnim klubom novinara „Dimitrije Frušić“ iz Sremske Mitrovice i pod pokroviteljstvom Instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada. Gosti su bili proizvođači kukuruza, ali i predstavnice tri udruženja žena iz Lačarka, iz Kuzmina i Jamene i članovi domaćinstva **Radiše Radisavljevića** iz Medveđe kod Despotovca. Za predano promovisanje stvaralaštva seoskog stanovništva, njima su uručeni pehari i prigodne nagrade.

Za praćenje života i rada na selu i afirmaciju poljoprivredne proizvodnje, na festivalu novinara, koji je podržali Institut za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu i Grad

Sremska Mitrovica, nagrađeno je više novinara i redakcija.

Ovogodišnji dobitnik nagrade za životno delo je **Čedomir Keco**, urednik lista „Moje gazdinstvo“ iz Novog Sada.

Nagradu „Zlatno zrno Srbije“ dobili su urednik „Lav“ televizije u Vršcu **Ivan Babić** i redakcija „Političkog magazina“, dok je specijalnu nagradu dobilo dopisništvo RTS u Šapcu za izuzetnu profesionalnost u praćenju majskih poplava na području Mačve i Srema.

Dodeljeno je i šest specijalnih priznanja, a dobitnici su Televizija „Santos“ iz Zrenjanina, list za poljoprivredu i selo „Moje gazdinstvo“, list „Sremska poljoprivreda“ u izdanju „Sremskih novina“, snimatelj Dopisništva RTS u Šapcu **Branimir Cvetković**, novinarka BN Televizije iz Banjaluke **Dražanka Avramović**, snimatelj BM Televizije iz Gradiške **Marko Đurić** i novinarka M novina **Sofija Višanović** iz Rume.

Nagrade novinarima su uručili urednik BN Televizije **Tihomir Nestorović**, novinar zrenjaninskog dopisništva RTS-a **Nikola Božović** i dr **Goran Bekavac**, rukovodilac Odeljenja za kukuruz Instituta za ratarstvo i povrtarstvo u Novom Sadu.

U okviru Festivala kukuruza uručena su priznanja najboljim ratarima koji su ostvarili visoke prinose setvom NS hibrida. Ove nagrade dobilo je 35 poljoprivrednika iz Srbije i Republike Srpske. Za višegodišnji doprinos razvoju sela i poljoprivrede posebno priznanje je dobila Zemljoradnička



Nagrađeni novinari

zadruga Kuzmin, a za višegodišnju stručnu pomoć poljoprivrednicima u proizvodnji hrane priznanje je dodeljeno Poljoprivrednoj stručnoj službi u Zrenjaninu. Specijalnim priznanjem nagrađen je mr **Đorđe Krstić** za višegodišnju saradnju sa ratarima kod odabira semena NS hibrida, a zahvalnica za izuzetno gostoprimstvo je dodeljena predsedniku MZ Lačarak **Dejanu Umetiću**.

U umetničkom delu programa učestvovali su pevač **Živadin Kojić Žića**, ženski ansambl „Kvintete“ iz Sremske Mitrovice, glumac **Mića Dudić** i vokalna grupa „Drina“ iz Badovinaca.

S. P.



Štand „Lačarkuša“



Nagrade poljoprivrednicima za visoke prinose

Priznanja ratarima

Za višegodišnje visoke prinose kukuruza postignute semena NS hibrida, nagrađeni su: **Stevan Grubački** iz Zrenjanina, **Slobodan Mihajlov** iz Elemira, **Miloš Sekicki** iz Vrbasa, **Miomir Crveni** iz Turije, **Steva Denčić** iz Crnoklišta kod Pirota, **Nikola Verbunkić** iz Rtkova kod Kladova, **Zoran Lambet** iz Gajdobre, **Goran Lambet** iz Bačke Palanke, **Radiša Radisavljević** iz Medveđe kod Despo-

toovca, **Dušan Đokić** iz Đenovca kod Lebana, **Boban Mitrović** iz Leskovca, **Nehat Limani** iz Bukarevca kod Preševa, **Slobodan Momčilov** iz Vranja, **Dragan Veljković** iz Tekije, **Goran Miladinović** iz Kočinog Sela kod Jagodine, **Zlatko Jevtić** iz Stapara kod Valjeva, **Drago Šojić** iz Prijanovića kod Požege, **Dejan Baštić** iz Kule, **Rajko Kupusinic** iz Deronja, **Dalibor Salapura** iz Banatskog Velikog Sela, **Jan Hrijaški** iz Kovačice,

Milenko Bitević iz Farkaždina, **Ivko Makević** iz Drenovca, **Siniša Berić** iz Bogatića, **Milivoj Stajić** iz Golubinaca, **Martin Domonji** Lakatoš iz Stare Pazove, **Đorđe Mihajlović** iz Kraljevača, **Mire Lukić** iz Morovića, **Žika Tomić** iz Jarkovca kod Sečnja u Banatu, **Petar Katić** iz Sutjeske, **Mičo Vujević** iz Amajlija kod Bijeljine, **Čedo Borrojević** iz Samca i **Vlado Usorac** iz Šibovske kod Prnjavora u Republici Srpskoj.

REČ ORGANIZATORA

Afirmacija rada

Autor Festivala kukuruza Srbije **Miomir Filipović Fića**, generalni sekretar Udruženja sela Srbije „Zavičaj“, koje izdaje „Seoske novine“, kaže da je sasvim logično da budu organizatori i jednog ovakvog festivala.

„Zavičaj“ je svojevremeno, iz godine u godinu, u Velikoj Plani pravio Festival hrane, a potom su počeli svake jeseni da prave festival u čast kukuruza koji je do sada održavan širom Srbije – u Banatu, Pomoravlju, Resavi, Mačvi...

Poslednji, sedmi po redu, održan je prošle subote u Lačarku.

Trudimo se da odamo priznanje najboljim proizvođačima kukuruza. U materijalnom smislu to nisu velika priznanja, ali su značajna kao moralni podsticaji da nastave sa tobm proizvodnjom da znaju da neko vrednuje,



Miomir Filipović Fića

afirmiše i promovise njihov rad – kaže Filipović. – Kako takve festivale uvek prati veliki broj novinara, naša ideja je bila da na istom mestu održimo i festival novinara, da odamo priznanje i novinarima koji predano prate agrar. Sve u svemu, mislimo da su sve to lepi gestovi kada nagradimo najbolje, a istovremeno šaljemo i lepe poruke sa ovakvih skupova. Naravno, uvek ima mesta i za udruženja žena koja se na ovim festivalima predstavljaju svojim dostignućima. Drago nam je što su se našem pozivu odazvala udruženja žena i njihovi štandovi su bili izuzetno zapaženi.

Po Filipovićevim rečima, o značaju ovakvih skupova svedoči i podatak da je bilo gostiju koji su prevalili i po 200 kilometara da bi došli u Lačarak i družili se sa novinarima i ratarima.

Ribe ne poznaju granice

U Srbiji se riba gaji u 15.000 hektara ribnjaka i u ovoj grani je zaposleno oko 1.850 radnika. Dve trećine potreba za ribom Srbija mora da uvozi. Dok se u Evropi prosečno po stanovniku troši 21,4 kilograma ribe u Srbiji je to između pet i sedam kilograma. Proizvodnja ribe profitabilna delatnost za koju nema interesovanja

Piše: **Branislav Gulan**

U svetu se godišnje proizvede oko 52,5 miliona tona ribe čija vrednost premašuje 100 milijardi dolara, kao i da ta proizvodnja beleži trend rasta. Procenjuje se, takođe, da bi te „vodene njive“ mogle da hrane veliki broj od oko 800 miliona pa i više gladnih usta kojih je u svetu sve više. To bi, s druge strane, povećalo potrošnju ribe koja je i;ja potrošnja na svetskom nivou iznosi u proseku 17,1 kilograma po glavi stanovnika. Evropski prosek je 21,4 kilograma ribe po jednom stanovniku, dok se Srbija, sa prosečnom potrošnjom od oko sedam kilograma nalazi na dnu lestvice. Situacija nije mnogo bolja ni kad je reč o proizvodnji ribe koja ne premašuje 15.000 tona. Inače, u Srbiji se riba gaji na 13.000 do 15.000 hektara ribnjaka, dok se pod pastrmskim ribnjacima nalazi samo 17 hektara. Ova privredna grana u Srbiji danas zapošljava oko 1.850 radnika, a učešće ribarstva u nacionalnom bruto društvenom proizvodu je 0,07 odsto

Međutim, prema podacima ribarske privrede ove površine su veće za 30 odsto od zvaničnih, a razlog su ribnjaci koji zvanično nisu registrovani kao i činjenica da je poslednjih godina izgrađeno više malih, porodičnih, šaranskih i pastrmskih ribnjaka o čijim prinosima se ne raspolaže sa pouzdanim podacima. Prizvodnja u našim ribnjacima je poluintenzivna, a preko 95 odsto njih je u privatnom vlasništvu. Pošto u Srbiji nema dovoljno ribe, veliki deo se uvozi, a stručnjaci smatraju da bi se ribnjaci mogli proširiti čak za 100.000 hektara. Proizvodnja na postojećim ribnjacima je daleko ispod mogućnosti i nedostaje ni jednu tonu po hektaru (oko 850 kilograma se proizvede na jednom hektaru), a smatra se da bi racionalnije iskorišćavanje sa drugačijim načinom ishrane taj prinos ribe odmah mogao i se povećati na 1.500 kilograma po hektaru.

Grana koja traži pomoć

Veoma je važno da Srbija harmonizuje svoju zakonsku regulativu sa propisima Evropske unije kada je u pitanju ribarstvo. To znači da se mora pronaći ravnoteža između različitih interesa. Jer, ribe ne poznaju nacionalne granice, ali je to veoma važna privredna grana za svaku zemlju. Ovo između ostalog ističe **Alberto Kamarata** iz Evropske komisije, kada je u pitanju Zajednička politika ribarstva u EU. Razvoj ribarstva je veoma važna privredna grana za svaku zemlju, pa i Srbiju, a za to je veoma bitno da se čuje i glas ribara, jer oni moraju da učestvuju u kreiranju zakona i donošenju odluka koje su za njih od bitnog interesa. Po rečima Kamarate, u ovoj oblasti je nužno kri-



U Srbiji se pod ribnjacima nalazi nešto više od 14.000 hektara

volov svesti na najmanju meru, a mora se smanjiti i eksploatacija ovih resursa. Dakle, sektor ribarstva je veoma ranjiv i njemu treba pomoć. To znači da se kroz novu agrarnu politiku Srbije moraju stvoriti uslovi za održiv ribolovni sektor. Da bi to ostvariti u ribolov Srbije moraju se uvesti evropski zakoni, a pre toga, nužno je utvrditi konkretno stanje i planove za njegov razvoj u budućnosti, navodi Kamarata. I EU će pomoći njegov razvoj iz strukturnih fondova, a to će se povećati kada Srbija postane i kandidat za prijem u njeno članstvo. Da je to važna privredna delatnost, najbolja potvrda je i činjenica da je godišnji promet u ribarstvu EU oko 2,8 milijardi evra. Dakle, srpsko ribarstvo treba da bude deo evropske porodice i pre nego što Srbija zvanično postane člancija EU, podvlači Kamarata. Da bi to postigli, potrebneje podići svest o potrebi i politici razvoja ribarstva.

Proizvođači ribe u Srbiji predlažu da se vodni doprinos plaća po hektaru, a ne po kilogramu proizvedene ribe, ali i očekuju finansijsku podršku iz agarnog budžeta.

Šaran za Evropu

Evo kako iz ugla regionalnog lidera u ribarstvu kompanije „Tropic“ koja je već pronašla put do evropskog potrošača srpske ribe i sprema se za pohod na rusko tržište izgleda situacija u ovoj privrednoj grani i da li bi državnim subvencijama trebali podsticati razvoj ribarstva?

„Podrška države, kroz subvencije i druge vidove pomoći, svakako je neophodna, a to je i preduslov za dugoročan razvoj ribarstva i rast izvoza. Utoliko pre što je ribarstvo perspektivna grana

poljoprivrede u koju se nedovoljno ulaže. U tom kontekstu zanimljivo je pomenuti da je Hrvatska usvojila strategiju razvoja i subvencionisanja ribarstva i tako proizvođačima ribe olakšala nastup na domaćem, ali i inostranim tržištima. Ako ovoj priči dodamo regionalnu dimenziju, onda možemo reći da je na tom planu najviše odmakla Turska, čiji su proizvođači kapaciteti pastrmke višestruko uvećani. Zahvaljujući velikoj finansijskoj pomoći države, Turska je danas jedan od najznačajnijih izvoznika, kako pastrmke tako i morske ribe, poput brancina i orade, na tržište EU i cenovno je veoma konkurentna“, kaže komercijalni direktor preduzeća „Tropic“ ribarstvo **Vojin Kličević**. Veći deo proizvodnje, a reč je o 1.300 tona konzumne kalifornijske pastrmke i oko 2.000 tona šarana „Tropic“ plasira na inostrano tržište, uglavnom u zemlje u okruženju (do potrošača u Srbiji stigle tek oko 1.000 tona ove ribe), a sve je interesantnije i tržište EU (Rumunija, Italija, Austrija Slovenija), Kličević ističe da je ovo kvalitet koji ispunjava zahteve EU. Ova firma je regionalni lider pa ima i četiri ribnjaka u Republici Srpskoj registrovana za izvoz u EU. On kaže da je cilj ove firme rusko tržište jer se nedovoljno koriste prednosti Sporazuma o slobodnoj trgovini sa Rusijom. Po njegovim rečima osnovna prepreka su nedovoljni proizvodni kapaciteti, jer 1.300 tona konzumne ribe predstavlja samo kap u moru kada je reč o potrebama ruskog tržišta. Tržište Rusije za nas je veliki izazov i mi na tom „pohodu“ radimo već godinama.

U Ribarsko gazdinstvo „Ečka“ u Lukinom selu, stigla je dozvola za izvoz konzumnog šarana i drugih vrsta ribe na svetskom tržištu, kaže direktor tog ribnjaka Nenad Radulović. Cene tovljenog šarana na tržištu evropskih zemalja su bar za trećinu više od domaćih i mi smo spremni da se, posle dve decenije, ponovo susretnemo sa probirljivim kupcima na evropskom i svetskom tržištu, kaže Radulović. Osim za šarana izvozna dozvola važi i za sivi tolstolobik, beli tolstolobik, amur i štučku. Ečanski šaran ima dozvolu i za izvoz u Rusku Federaciju, ali tamo još nije otplovio, pre svega, zbog velike udaljenosti. Ečanski alasi ove sezone vadili su ribu sa 1.700 hektara, što je i najveći ribnjak u regionu, odakle je ulovljeno oko 3.500 tona.

Višegodišnji sekretar Udruženja za poljoprivredu i prehrambenu industriju Privredne komore Srbije (PKS) **Milan Prostran** ističe da je Srbija veliki neto uvoznik ribe. Primera radi, po njegovim rečima godišnji uvoz ribe u Srbiju vredan je oko 100, a izvoz tek oko sedam miliona dolara. Što se tiče uvoza, najviše se u svetu kupuje morska riba. Po njegovim rečima, Srbija iz sopstvene proizvodnje, uz njeno proširenje, može da podmiri potrošnju slatkovodne ribe.

Riba – savršena hrana

Samostalna savetnice u Udruženju za poljoprivredu i prehrambenu industriju PKS **Mirjana Mišćević**, ističe da je riba savršena hrana. Kad pogledate statistike o životnom veku Španaca, Italijana i Japanca, nema sumnje da količina ribe koju jedu igra važnu ulogu. Nijedan lekar ne propušta priliku da ponovi koliko je riba važna za ishranu. Pomislite na svoje umorno čulo ukusa, sažalite se na srce, učinite sebi uslugu – jedite ribu najmanje dva puta nedeljno. Ovako o ribi u tanjiru govori svetska kuloarska zvezda **Džejmi Oliver**, u svojoj

poslednjoj knjizi „Srećni dani uz Goli ručak“. Šarmantni Džejmi popularan je i u Srbiji, samo ga ovde slabo slušaju, pa smo tako poslednja zemlja u Evropi po količini ribe koju pojedemo. Nutricionisti ističu da ribu treba jesti tri puta nedeljno po 150 grama, da bi se postigao maksimalan efekat u organizmu. Ona pomaže u prevenciji mnogih bolesti (raka na primer) i obezbeđuje dug život. Među Eskimima koji se hrane ribom, nije zabeleženo da je neko umro od kardiovaskularne bolesti, moždanog udara ili visokog krvnog pritiska.

Riba za dug život

Samostalna savetnica u PKS mr **Mirjana Mišćević** dodaje da potrošnja ribe u Srbiji po jednom stanovniku iznosi između pet i sedam kilograma godišnje i po tome smo među poslednjima u Evropi, a najmanje se konzumira u poljoprivrednim domaćinstvima. Inače, ribarstvo u Srbiji pre nekoliko godina je vraćeno u nadležnost Ministarstva poljoprivrede, a pre toga dugo je bilo u nadležnosti Ministarstva ekologije. Potrošnja je uslovljena i cenom, a riba se najviše kupuje u vreme, posta. Najveća potrošnja je za vreme slava, primeira radi, na Svetog Nikolu i na Badnje večer... Prema nezvaničnim podacima u Srbiji se godišnje pojede oko 32 miliona kilograma ribe, a domaći izlov i proizvodnja obezbeđuju po slobodnoj proceni profesora za ribarstvo na novosadskom poljoprivrednom fakultetu dr **Miroslava Čirkovića** oko 12 miliona kilograma. Tako nam nedostaje gotovo 20 miliona kilograma ribe, što znači da uvozimo blizu 65 odsto potreba. Uvoz ribe i prerađevina od ribe u Srbiju u 2007. godini bio je u vrednosti 61,4 miliona dolara i za 15 odsto je viši nego u istom periodu prethodne godine. Računa se da je rast uvoza bio u tom procentu i u protekle četiri godine, dakle od 2010. godine. Gotovo polovinu uvezene ribe čini oslić koji se najčešće uvozi iz Argentine i Norveške, Kine, Španije i Vijetnama. Ribu uvozi više od 30 firmi i većini je to samo dodatna delatnost. I dok uvozimo dve trećine potrebne ribe, istovremeno, samo u Banatu imamo oko 100.000 hektara zemlje slabije plodnosti u blizini kanala i reka, koja sada služe za ispašu stoke koju nemamo, a pa bi se ta zemlja olako mogla prevesti u u ribnjake.

Neiskorišćeni potencijali

U Srbiji se pod ribnjacima, prema statističkim podacima, nalazi nešto više od 14.000 hektara (od toga su 14.000 hektara šaranska, a ostalo samo na 14 hektara su pastrmski ribnjaci). U njima se godišnje proizvede do 15.000 tona ribe, što podmiruje tek 30 odsto domaćih potreba za ovom hranom. Međutim, od ukupnog broja ribnjaka, čak 20 odsto šaranskih ribnjaka je zapušteno i nalazi se van upotrebe. Na površini od oko 11.000 hektara ribnjaka koji su u funkciji, godišnje se proizvodi 12.500 do 15.000 tona ribe. Od toga oko 11.000 do 13.000 tona je šaranska i od 1.500 do 2.000 tona pastrmska riba. Ovo je između ostalog konstatovano na sednici Grupacije za ribarstvo Udruženja za poljoprivredu, prehrambenu i duvansku industriju i vodoprivredu Privredne komore Srbije.

„Iako je proizvodnja ribe u poslednjoj deceniji povećana dva do tri puta, i dalje se zajedno sa količinom ribe koja se izlovi iz reka i jezera, podmiruje manje od 30 odsto potreba za domaćom ribom u Srbiji, dok se više pod 70 od-

sto uvozi (morske i slatkovodne ribe). Za razliku od rastućeg uvoza, izvoz je simboličan i poslednjih godina se kreće te oko nekoliko stotina tona“, kaže profesor Poljoprivrednog fakulteta u Zemunu dr **Zoran Marković**. Potencijal Srbije za povećanje proizvodnje ribe je ogroman, pre svega, u šaranskom ribarstvu. Jer, trenutno u Srbiji postoje četiri fabrike hrane za ribe, sa potencijalom ukupne proizvodnje preko 40.000 tona (u 2012. godini je proizvedeno samo 11.000 tona). Treba istaći i to da više ribnjaka u Srbiji od pre nekoliko godina realizuju jednu od najsvremenijih tehnologija gajenja šarana u Evropi, koja se bazira na korišćenju ekstrudirane hrane, a Srbija je i jedna od retkih zemalja u kojoj se radi na programu selekcije familija šarana, čime se stvara osnov za proizvodnju kvalitetne selekcionisane mladice, navodi Marković.

Evropska unija je najveći uvoznik ribe na svetu (40 odsto uvoza se ostvaruje u njoj). Ona godišnje uvozi 1,65 miliona tona, a izvozi svega 100.000 tona, tako da postoji odličan potencijal za plasman ribe iz Srbije u državu EU. Da bi se i ostvario taj izvoz neophodno je da se šaran, kao glavni izvozni proizvod preradi (filetira, odimi, upakuje...) i plasira na evropsko tržište, za šta je neophodna pomoć države kroz podsticajne mere kroz unapređenje proizvodnje na postojećim ribnjacima. Pored šarana, kao glavne, svakako ne treba zanemariti i ostale vrste koje se proizvode u Srbiji: kalifornijska pastrmka, potočna pastrmka, beli amur, beli i sivi tolstolobik, som, smud...

Inače, proizvođači ribe u Srbiji stalno se sukobljavaju sa podređenim položajem u odnosu na ostale grane poljoprivrede. Jer, kako se ističe, u Srbiji nema podsticajne politike za proizvodnju, preradu i marketing ribe. Ipak, u poslednjih nekoliko godina, zahvaljujući aktivnostima Grupacije za ribarstvo PKS, kao i donošenju nekih novih zakona i pravilnika, desile su se pozitivne promene odnosa nadležnih institucija prema ribarstvu Srbije. Jer, ono je preneto u nadležnost ministarstva poljoprivrede Srbije, hrana za ribe je opozovana sa osam odsto... Ali, i dalje je prisutno niz problema, jer se naknada za korišćenje vode obavlja po kilogramu prodane ribe, što je destimulativno. Predlog je da se plaćanje obavlja preko korisne proizvodne površine šaranskog ribnjaka. Još uvek je prisutno puno problema u sprovođenju postupka davanja u zakup poljoprivrednog zemljišta u državnoj svojini, pa je potrebno definisati „uslovno grlo“ za ribnjake, odnosno za farme na kojima se obavlja gajenje šarana. Profesor novosadskog Poljoprivrednog fakulteta dr **Miroslav Čirković** u ime proizvođača ribe predlaže da se voda plaća ne samo po kvantitetu nego i prema kvalitetu i zahteva da cena koštanja vode bude simbolična. On navodi primer da je Hrvatska koja je ukinula plaćanje vode ribnjacima.

(Nastaviće se)



Cene tovljenog šarana na tržištu evropskih zemalja su bar za trećinu više od domaćih

LAČARAK • ZBOG DOVITLJIVOSTI POSTALI HIT MEDIJIMA

Voze traktore na zejtin!

Za pojedine traktore zejtin i evro dizel se mešaju pola:pola, dok se u starije traktore ruske proizvodnje bez problema sipa i do 80 odsto dizela – Nema problema ni pri oranju, tvrde ratari

Nakon vesti da za pogon traktora koriste zejtin umesto evro dizela, ratari iz Lačarka postali su hit za sve medije. Oni kažu da samo gledaju svoja posla i, ponajpre, u svoj novčanik, a računica je jasna: jeftinije je u traktorima koristiti jestivo ulje umesto goriva. I to, ne malo jeftinije, skoro duplo jeftinije će tako obaviti jesenje radove!

Ova pojava je postala praksa u Lačarku čiji meštani sa osmehom kažu da bi Srbija uskoro mogla da se suoči sa nestašicom jestivog ulja jer poljoprivrednici u rezervoare traktora uveliko sipaju zejtin koji je duplo jeftiniji od dizel goriva. Po rečima ratara, njihova računica je jasna, a traktori na zejtin oru isto tako dobro kao da ih pokreće evro dizel, stariji tipovi čak i bolje, pa se u njihove rezervoare sipa i do 80 odsto zejtina!

Kako nam je objasnio poljoprivrednik **Predrag Popović**, traktori koji po fabričkim standardima troše običan dizel, nekadašnji D-2, imaju znatno veću potrošnju, čak i do 60 posto, kada se u njih sipa evro dizel.

- To su namerno uradili da bi se kod nas trošilo više goriva. Na Zapadu imate D-1 gorivo, u Hrvatskoj takozvani „plavi“ dizel, lož ulje i D-2 imate u BiH, samo u Srbiji nema D-2 goriva, a više od polovine traktora imaju te motore. Mogu oni da idu na evro dizel, ali je potrošnja za 50 posto veća i to su nam namerno uradili – tvrdi Popović

Na priču se nadovezuje poljoprivrednik **Stevica Umetić** nam je



Stevica Umetić

potvrđuje da se za starije traktore, manje i srednje snage, uveliko troši zejtin kao pogonsko gorivo.

- Jestivo ulje se sipa u rezervoar sa gorivom u razmeri pola ulja, pola evro dizela. I traktor ide super, nema problema čak ni pri oranju. Računica je jasna. Ne idemo idemo u Bosnu, ne vadimo „zeleni karton“ da donosimo njihovo lož ulje, utihnuli su šverceri. Sve je isto kao nekada, ložimo kukuruz, prerađivačke industrije, koncentracije i specijalizacije u proizvodnji za posledicu ima male rojedaćne količine povrća ro proizvođaču, nejednakačnog kvaliteta u kontinuitetu čitave godine. Rešavanjem tih problema moguće je u značajnoj meri povećati konkurentnost, a s tim i plasman ne samo na domaćem tržištu, nego i u izvozu.

Važno je povećati izvoz svežeg, posebno, uz najrazličitije načine, prerađenog povrća. Izvoz povrća umnogome može da umanjí pritisak na domaće tržište. Smanjena ponuda na domaćem tržištu, porast sena uz stabilnu celogodišnju proizvodnju, može bitno da dorinese povećanju profita ro jedinici površine.

Unapređenje sopstvene proizvodnje, bilo za domaće tržište ili za izvoz, jedino je moguće uraditi stalnim praćenjem novina na manifestacijama kao što je ova. Unapređenju proizvodnje bitno doprinosi stalni kontakt sa predstavnicima firmi čiji su programi u vezi sa proizvodnjom povrća na otvorenom rolju i u zaštićenom prostoru. Svake godine u holu Fakulteta se nalaze



U ruske traktore sipaju i do 80 odsto jestivog ulja

skoro da nema kuće koja dnevno u traktorima ne potroši najmanje 50 litara jestivog ulja pa se u prodavnicama u Lačarku već uveliko oseća nestašica zejtina tako da u pazar idemo u Mitrovicu – govori Umetić i dodaje da će ratari kupovinom jestivog ulja, možda izaći sami sebi u susret jer će suncokret poskupeti.

Po njegovim rečima, Lačarak ima još jednu zanimljivu i praktičnu no-

vost: u selu je već postala praksa da ljudi od kukuruzne prekrupe, umesto da je koriste za ishranu stoke - prave pelet za loženje.

- Malo pomeša piljevine i pravi pelet za loženje u pećima. Tona peleta za centralno grejanje je 150 evra, a tona kukuruza je 9.000 dinara pa ti vidi gde je računica. Postoji zarada i kad se plate radnici da prave pelet. Na kukuruzu nema ni-



Predrag Popović

kakve zarade. Ponuda kukuruza na pijaci je strašno velika, a kupaca nema. Možeš tražiti bilo koju cenu, ali nećeš prodati. Bio sam u subotu na pijaci u Lačarku i prodato je ukupno možda samo 300 kilograma kukuruza – kaže nam Stevica Umetić. - Mi jestivo ulje legalno kupujemo u prodavnicama, kako i ne bismo kada nam je to velika ušteda. Ja sam u megamarketima nalazio zejtin po 82 dinara, a litar evro dizela je skuplji od 160 dinara. Sve vam je jasno. Ko ima ruske traktore, on u rezervoar sipa i 80 odsto jestivog ulja. Jeftino će obaviti jesenje radove. Ne treba ljudima zamerati.

Ž. N.

STRUČNI SKUPOVI

NOVI SAD • U SUBOTU, ŠESTOG DECEMBRA

Savetovanje „Savremena proizvodnja povrća“

Vojvođansko društvo povrtara (VDP), Poljoprivredni fakultet Novi Sad i Odbor za selo Srpske akademije nauka i umetnosti organizuju XV Savetovanje pod nazivom „Savremena proizvodnja povrća“. Savetovanje će se održati u subotu, 6. decembra 2014. godine u Amfiteatru i holu Roljoprivrednog fakulteta, pri Univerzitetu u Novom Sadu.

Ovo je prilika da se na jednom mestu okupe proizvođači povrća, udruženja povrtara, predstavnici zadruge, vodećih domaćih i inostranih firmi čiji su proizvodni programi u vezi sa prilagodnjom povrća na otvorenom rolju i u zaštićenom prostoru, predstavnici medija i renomirani stručnjaci iz ove oblasti.

- Verovatne klimatske promene, kao i novonastali prvredni i ekonomski uslovi nalažu značajne izmene u tehnologiji proizvodnje povrća, pre svega, na otvorenom rolju, ali i u različitim oblicima i tipovima zaštićenog prostora. Tehnologiju proizvodnje, u najširem smislu ove reči važno je prilagoditi klimatskim i edafskim uslovtima, radi smanjenja negativnog efekta abiotičkog stresa na rast i razviće povrća. Prevelika vlaga, suša, grad, olujni vetrovi, salinitet, svetlost, ekstremna toplota i hladnoća, neizbalansirana ishrana ima značajan uticaj na kvalitet i rrinos povrća. Sve su to dovoljno dobri razlozi da se i ove godine okupe povrtari iz cele Srbije,

ali i regiona, da kritički razmotre šta u takvim uslovima valja činti u bližoj i daljoj budućnosti – kaže prof. dr Žarko M. Ilin, predsednik Vojvođanskog društva povrtara.

Srbija je značajan proizvođač povrća i krompira sa značajnim tržišnim viškovima. Odsustvo otkupno-distributivnih centara, prerađivačke industrije, koncentracije i specijalizacije u proizvodnji za posledicu ima male rojedaćne količine povrća ro proizvođaču, nejednakačnog kvaliteta u kontinuitetu čitave godine. Rešavanjem tih problema moguće je u značajnoj meri povećati konkurentnost, a s tim i plasman ne samo na domaćem tržištu, nego i u izvozu.

Važno je povećati izvoz svežeg, posebno, uz najrazličitije načine, prerađenog povrća. Izvoz povrća umnogome može da umanjí pritisak na domaće tržište. Smanjena ponuda na domaćem tržištu, porast sena uz stabilnu celogodišnju proizvodnju, može bitno da dorinese povećanju profita ro jedinici površine.

Unapređenje sopstvene proizvodnje, bilo za domaće tržište ili za izvoz, jedino je moguće uraditi stalnim praćenjem novina na manifestacijama kao što je ova. Unapređenju proizvodnje bitno doprinosi stalni kontakt sa predstavnicima firmi čiji su programi u vezi sa proizvodnjom povrća na otvorenom rolju i u zaštićenom prostoru. Svake godine u holu Fakulteta se nalaze

štandovi vodećih domaćih i inostranih semenskih kuća, zaštitnih sredstava, mineralnih i organskih đubriva, sistema i opreme za navodnjavanje, plastenika, staklenika, mehanizacije u povrtarstvu, opreme za povrtarsku proizvodnju, skladištenje i čuvanje, kao i brojne druge. Stručnjaci ovih kompanija su uvek raspoloženi za prezentaciju, ali i implementaciju, najnovijih dostignuća u široku proizvodnu praksu, ra i kod svakog proizvođača ponaosob.

Cena kotizacije (ulaznice) iznosi 600,00 dinara

Kotizacija se uplaćuje na tekući račun VDP-a na broj: 340-15344-70, a drugi primerak naloga za uplatu doneti na Savetovanje kao dokaz o uplati. Kotizacijom se obezbeđuje Naučno stručni časopis „Savremeni povrtar“, Zbornik radova saopštenih na XV Savetovanju, učešće u nagradnoj igri, i reklamni materijal.

Članovima Vojvođanskog društva povrtara sa članskom kartom ulaz je besplatan. Na štandu VDP će se vršiti registracija novih članova VDP, kao i produženje članarine za 2015. godinu, koja iznosi 1.500 dinara.

Na svakoj ulaznici se nalazi kupon koji treba čitko popuniti i ubaciti u

bubanj koji se nalazi na štandu VDP. Svi popunjeni kuponi učestvuju u

Nagradnoj igri koju organizuju VDP i sponzori. S. P.

Program rada

8.00 h Prijava učesnika i preuzimanje materijala

10.00 h Svečano otvaranje XV Naučno-stručnog skupa "Savremena proizvodnja povrća", Pozdravna reč organizatora i gostiju

I BLOK PREDAVANJA

10.30 h Žarko M. Ilin, Vladan R. Marković: „Stanje i pravci razvoja povrtarstva u Srbiji“

11.00 h Aleksandra R. Bulajić: „Suzbijanje prouzrokovala bolesti u organskoj proizvodnji povrća“

11.30 h Branka Krstić: „Pojava, rasprostranjenost i kontrola virusa žute pegavosti irisa u usevu crnog luka u Srbiji“

12.00 h PAUZA

II BLOK PREDAVANJA

12.30 h Aleksa Obradović, Anđelka Prokić, Nevena Zlatković: „Mrljavost ploda – nova bakterioza lubenice u Srbiji“

13.00 h Marko Injac, Gordana Jovanović, Florian Farkaš, Dragan Vaigand: „Pojava i suzbijanje prouzrokovala plamenjače krompira (Phytophthora infestans mont) u Srbiji 2013-2014. godine“

13.30 h Svetlana Jovičić: „Specifičnosti u suzbijanju korova u povrtarstvu-iskustva iz prakse“

14.00 h Ivana Vico: „Suzbijanje prouzrokovala bolesti povrća u skladištu“

14.30 h DISKUSIJA

15.00 h - Izvlacenje dobitnika nagradne igre

8.00 -15.00 h - Predstavljanje firmi u holu Poljoprivrednog fakulteta

PENICILLIUM VRSTE - PROUZROKOVAČI PROPADANJA USKLADIŠTENIH PLODOVA

Sekundarni metaboliti *Penicillium* vrsta

Osim hemijske kontrole i u zemljama u kojima nije dozvoljeno tretiranje plodova posle berbe, kao što je slučaj i kod nas, uvek postoji mogućnost biološke borbe

Piše: Dr Ivana Vico
Univerzitet u Beogradu-Poljoprivredni fakultet
(Preuzeto iz časopisa „Savremeni povrtar“)

Rod *Penicillium* obuhvata veliki broj vrsta koje su prisutne svuda, u vazduhu, zemljištu, na plodovima ili poljoprivrednim proizvodima, kao što je hleb ili džem. Različite vrste ovog roda proizvode veliki broj sekundarnih metabolita, od antibakterijskog penicilina do antifungalnog grizeofulvina. Osim toga, *Penicillium* vrste proizvode veliki broj jedinjenja koja su toksična za čoveka i životinje. Kao što je ranije pomenuto, više vrsta ovog roda su patogeni biljaka koji izazivaju trulež plodova, a jedna vrsta je patogen čoveka. Druge vrste, zahvaljujući sekundarnim metabolitima, se komercijalno koriste, na primer, u proizvodnji sireva ili industrijskih hemijskih jedinjenja.

Uzimajući u obzir diverzitet roda *Penicillium*, jasno je da postoji veliki broj različitih molekula koje vrste ovog roda proizvode. Smatra se da je razlog za proizvodnju sekundarnih metabolita od strane ovih gljiva postizanje prednosti u konkurenciji u odnosu na druge organizme, koji žive u zemljištu. Najčuveniji od sekundarnih metabolita *Penicillium* spp. je penicilin, prvi otkriveni antibiotik. Otkriće i komercijalni razvoj leka je bio toliko značajan da je 1945. godine doneo Nobelovu nagradu Aleksandru Flemingu, Hauardu Floriu i Ernstu Čejnu.

Aleksandar Fleming je slučajno otkrio penicilin kad mu je plavičasta plesan „zagadila“ bakterijske kulture. Sa mesta na kojima nisu rasle bakterije u „zagadenoj“ kulturi ovaj naučnik je izolovao i identifikovao *P. notatum* (kasnije preimenovan u *P. chrysogenum*), kao prvu *Penicillium* vrstu kod koje je pokazana proizvodnja antibiotika. U početku, pokušaji izolovanja penicilina nisu bili uspešni i obuhvatali su upotrebu filtrata tečne kulture pri čemu su prinosi čistoca bili na relativno niskom nivou. Zbog toga je na Univerzitetu u Oksfordu okupljen tim naučnika pod rukovodstvom Hauarda Floria i Ernsta Čejna koji je intenzivno radio na prečišćavanju penicilina i ispitivanju njegovog sistemskog dejstva. Pokušaji masovne proizvodnje iz Velike Britanije nastavili su se u



Dr Ivana Vico

SAD-u gde je rad na izolovanju čiste forme penicilina trajao više od 10 godina.

Tolerantni unos patulina kod ljudi do 0,4 µg/kg telesne mase

Drugi važan sekundarni metabolit *Penicillium* vrsta je antimikrobna supstanca grizeofulvin. Grizeofulvin inhibira rast velikog broja drugih gljiva, proizvodi ga *P. griseofulvum*, a svoje antifungalno delovanje ispoljava zahvaljujući vezivanju za tubulin i time inhibirajući mitozu.

Nasuprot ovim, za čoveka veoma korisnim sekundarnim metabolitima, gljive iz roda *Penicillium* proizvode i mikotoksine-jedinjenja poreklom od gljiva, koja ispoljavaju toksično delovanje na čoveka i životinje. Jedan od njih je patulin, mikotoksin koji se najviše vezuje za vrstu *P. expansum*, ali je takođe prisutan i kod drugih *Penicillium* spp. kao što su *P. griseofulvum*, *P. carneum*, *P. glandicola*, *P. coprobium*, *P. vulpinum*, *P. clavigerum* i *P. concentricum*. *P. expansum* proizvodi patulin u temperaturnom opsegu od 0 do 250°C, pri pH od 3,2 do 3,8 u soku od jabuke. Svetska zdravstvena organizacija-Stručna komisija za aditive u hrani (World Health Organization Expert Committee on Food Additiv) i FAO su ustanovile dnev-



Penicillium na jabukama

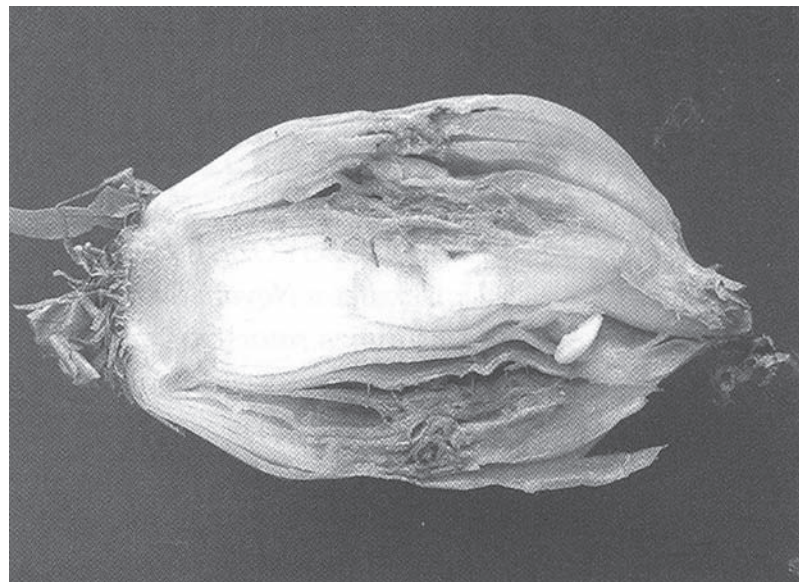
ni tolerantni unos patulina kod ljudi do 0,4 µg/kg telesne mase. Ovaj mikotoksin je osim u jabukama i njihovim proizvodima, često nađen i u kruškama, njihovim sokovima i džemovima, a detektovan je i u drugom voću, kao što su grožđe, višnje, šljive, borovnice, pomorandže, jagode, lubenice, banane, ananas, breskve i kajsije, kao i u nekim žitaricama (ječmu, pšenici, kukuruzu). Rast gljiva i proizvodnja patulina su uobičajeni na oštećenim plodovima, međutim, prisustvo patulina je potvrđeno i kod naizgled zdravih plodova. Patulin izaziva uginuće ćelija, supresiju imunog sistema i oštećenje DNK.

Osim patulina, *Penicillium* vrste proizvode druge značajne mikotoksine. Tako, *R. citrinum* proizvodi ohratoksin i citrinin, dok *P. verrucosum* i *P. nordicum* proizvode ohratoksin A. Citrinin je nefrotoksin i javlja se na pšenici, kukuruzu, pirinču, ječmu i raži. Zduženim delovanjem s ohratoksinom sprečava sintezu RNK u bubrezima i izaziva zaustavljanje porasta, neuropatiju i hepatitsku nekrozu. Ohratoksin je karcinogen i neurotoksin, i smatra se da izaziva pojavu tumora u urinarnom traktu.

Kako sprečiti širenje infekcije *Penicillium* vrstama u skladištu

Propadanje plodova prouzrokovano gljivama iz roda *Penicillium* može biti redukovano primenom niza mera od kojih je mnoge poželjno kombinovati, zbog postizanja boljih efekata.

Prva od mera u sprečavanju pojave propadanja plodova prouzrokovano *Penicillium* vrstama je sanitacija i izbegavanje uslova koji pogoduju nastanku infekcije. Osnovni cilj ove mere jeste da se smanji količina prisutnih spora. Sanitacija obuhvata smanjenje kontaminacije kontejnera, sanduka ili boks paleta zemljištem koje je osnovni izvor spora, sterilizaciju zagađene opre-



Penicillium sp na luku

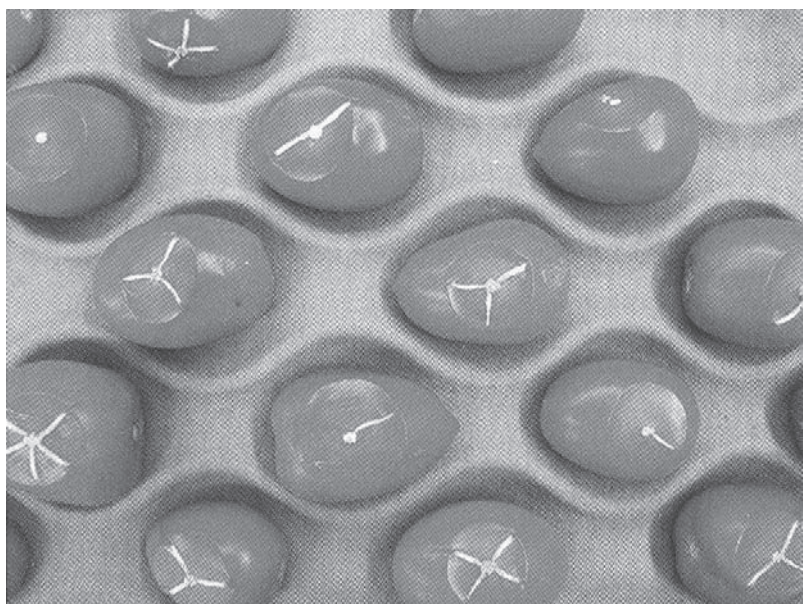
me za pakovanje i higijensko rukovanje plodovima u toku pakovanja. Kada je prostor i pribor za pakovanje čist, plodovi koji se pakuju treba da budu u što boljem stanju: berbu treba obavljati u odgovarajućoj zrelosti za biljnu vrstu, a manipulacija plodovima mora biti pažljiva kako bi se izbeglo povredjivanje. Ne treba brati vlažne plodove i ubrane plodove treba zaštititi od kiše kako se ne bi čuvali vlažni.

U nekim zemljama kao što je SAD plodovi se dezinfikuju i zatim tretiraju pesticidima pred skladištenje. Za dezinfekciju se koriste obično sredstva na bazi natrijumhipohlorita ili natrijum-O fenilfenata, a plodovi mogu da se tretiraju i ozonom. Dezinfekcija nema rezidualnog dejstva, pa se nakon nje primenjuju fungicidi. Do sada su intenzivno primenjeni fungicidi na bazi tiabendazola ili kaptana, ali je sve više navoda o rezistentnosti *Penicillium* spp. na njih. Kada se ovi fungicidi primenjuju u područjima gde se pojavila rezistentnost gljiva tretmani postaju neefikasni. Najnovija istraživanja u državi Vašington u SAD-u pokazuju

rezistentnost nekih *Penicillium* spp., pre svega *P. expansum*, prema fungicidima na bazi pirimetanila.

Osim hemijske kontrole i u zemljama u kojima nije dozvoljeno tretiranje plodova posle berbe, kao što je slučaj i kod nas, uvek postoji mogućnost biološke borbe. Neki od biofungicida koji uspešno deluju na sprečavanje infekcije *Penicillium* spp. su BioSave 110™ i Aspire, gde su aktivne materije bakterija, odnosno kvasac. Biološki agensi imaju samo profilaktičko, odnosno preventivno delovanje i ne mogu da reše problem postojećih infekcija, ali mogu da smanje širenje. Brojni podaci u literaturi govore i o ispitivanjima različitih metabolita bioloških agenasa, kao i biljnih antifungalnih jedinjenja sa dobrom efikasnošću protiv *Penicillium* spp.

Kao dodatak sanitarnim i preventivnim merama, primenom kalcijum-hlorida u toku vegetacije može da se postigne kontrola *Penicillium* spp. u skladištu. Postoje podaci u literaturi da tretman kalcijumom značajno smanjuje pojavu truleži u toku čuvanja.



P expansum na paradajzu

NOVI SAD • POKRAJINA RASPISALA KONKURS ZA KUPOVINU KUĆA NA SELU ZA MLADE BRAČNE PAROVE

Prijave će se primati do 15. januara 2015. godine

Pokrajina će u kupovini kuće učestvovati sa sumom do miliona dinara, a za tu namenu do kraja godine opredeljeno je 40 miliona dinara, kako bi se pomoglo mladim bračnim parovima

Potpredsednik Pokrajinske vlade i pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova **Miroslav Vasin** i direktorica pokrajinskog Zavoda za ravnopravnost polova **Vesna Šijački**, su konferenciji za novinare sredinom meseca, pojasnili detalje konkursa za dodelu bespovratnih sredstava bračnim parovima na teritoriji AP Vojvodine za kupovinu seoskih kuća sa okućnicom.

Pokrajina će u kupovini kuće učestvovati sa sumom do miliona dinara, a za tu namenu do kraja godine opredeljeno je 40 miliona dinara, kako bi se pomoglo mladim bračnim parovima.

Potpredsednik Miroslav Vasin istakao je da Pokrajinska vlada i Pokrajinski sekretarijat za privredu na ovaj način žele da poboljšaju situaciju na našim selima, kao i da je ovaj konkurs prvi korak u realizaciji te namere. Prema njegovim rečima, ovo je još jedan strateški plan, jer je resorni sekretarijat do sada ponudio više specifičnih programa, koji su imali funkciju da utiču na privredni razvoj i poboljšaju standard. Reč je o podsticajima, koji su imali za cilj zapošljavanje stručnjaka na selu, potom program zapošljavanja kojom se Sekretarijat suprotstavio svetskoj ekonomskoj кризи u 2009. godini, kada je zaposleno 15.000 mladih u svojstvu pripravnika u našoj pokrajini ili nekoliko hiljada ljudi kroz samozapošljavanje i novo



Miroslav Vasin i Vesna Šijački

zapošljavanje. Kako je Miroslav Vasin podsetio, ovaj program je aktuelan i danas, a uspešno je realizovana i ideja izgradnje Edukativnog centra, jednog takvog na Balkanu, za obuku nezaposlenih lica.

Započinjemo jednu, čini se, stratešku ideju u cilju da oživimo naša sela i olakšamo pločaj mladim bračnim parovima, koji iz podstanskog statusa u gradovima, u opštinskim mestima, imaju želju da odu i da žive na selu -kazao je Vasin.

Ukazao je da je ova akcija zahtevala složene pripreme, jer su se nametala brojna pravna pitanja koja je valjalo predvideti.

Govoreći o ciljevima konkursa, potpredsednik Vasin je istakao da se imalo u vidu oživljavanje sela i povećanje nataliteta. Kako je saopštio, prednost će imati bračni parovi koji već imaju decu, odnosno broj dece. Zatim, iniciranje poboljšanja demografske strukture kao preduslova za pokretanje privrednih aktivnosti. Takođe, povećanje broja žena, koje će biti vlasnice nepokretnosti, odnosno poboljšanje njihovog položaja. Pravo učesća na konkursu će imati supružnici čija bračna zajednica traje najmanje godinu dana i vanbračni partneri u skladu sa zakonom. Učesnici konkursa u trenutku konkurisanja ne mogu

Šta je predmet konkursa

Predmet konkursa, čiji je nosilac Pokrajinski zavod za ravnopravnost polova, je dodela bespovratnih sredstava za kupovinu seoskih kuća sa okućnicom, supružnicima i vanbračnim partnerima sa prebivalištem na teritoriji AP Vojvodine koji nemaju stambeni prostor u vlasništvu. Pod seoskim kućama smatraju se nepokretnosti koje se nalaze u

selima izvan gradskih, opštinskih i prigradskih naselja. Ukupna sredstva koja se dodeljuju po ovom konkursu iznose 40 miliona dinara. Naša računica je da na ovaj način mladim bračnim parovima omogućimo kupovinu 40 kuća. Ako neko kupi nešto jeftiniju kuću, onda će to omogućiti da se kupi i nekoliko kuća više - saopštio je Miroslav Vasin.

biti stariji od četrdeset godina života, uslov je i da nisu u krvnom srodstvu sa potencijalnim prodavcem nepokretnosti, da nisu vlasnici ili suvlasnici bilo kakve nepokretnosti i da istu nisu otuđili u prethodnih pet godina. Uslov za konkurisanje je da je bar jedan od supružnika zaposlen, a predstavnicima lokalnih samouprava biće upućen zahtev da licima kojima je pokrajina odobrila kupovinu nekretnine, pomognu sa sufinansiranjem njihovih putnih troškova. Takođe, uslov je i da supružnici imaju neprekidno pet godina prijavljeno boravište na teritoriji AP Vojvodine i da građevinska vrednost nekretnine ne prelazi 1,5 miliona dinara. Nakon podnošenja ovih dokaza uz prijavu, kada Komisija proceni da su ispunjeni svi uslovi, supružnici mogu da pronađu kuću koju će prijaviti

stručnoj komisiji, nakon čega će biti doneta konačna odluka. Prijave će se primati do 15. januara 2015. godine.

Direktorica pokrajinskog Zavoda za ravnopravnost polova Vesna Šijački dodala je da je učešće u realizaciji ovakve ideje veliko zadovoljstvo. Ona je još navela da ukoliko učesnici konkursa imaju isti broj bodova, prednost će imati učesnici čija nekretnina ima veću okućnicu, kao i učesnici čija je nekretnina nalazi na teritoriji opštine sa statusom nerazvijene ili nedovoljno razvijene, što je regulisano Uredbom o utvrđivanju jedinstvene liste razvijivosti regiona jedinica lokalne samouprave za 2014. godinu.

Konkurs se može pronaći na sajtu Pokrajinskog zavoda za ravnopravnost polova www.ravnopravnost.org.rs

S. P.

VREMENSKA PROGNOZA ZA NAREDNI MESEC

Topliji decembar sa nešto manje padavina

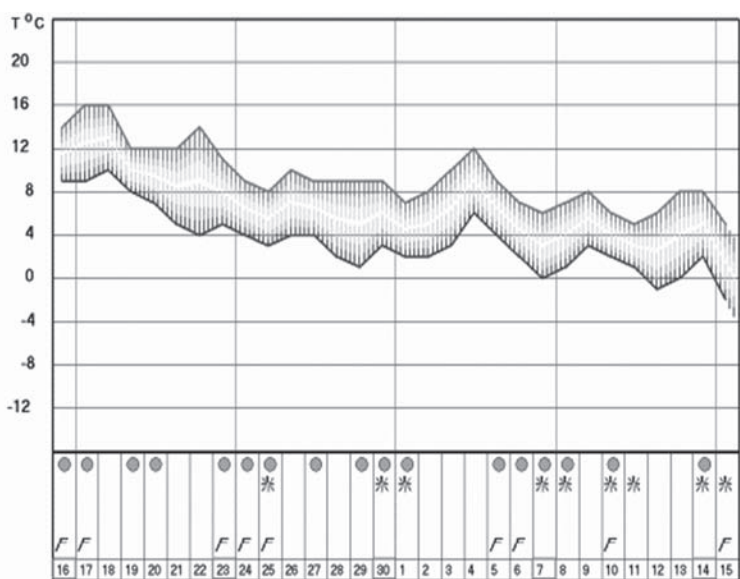
Prema prognozi Republičkih Hidrometeorološkog zavoda Srbije, srednja minimalna temperatura vazduha u decembru imaće vrednosti iznad višegodišnjeg proseka, pri čemu će njena vrednost u proseku biti viša za oko 1.1°C u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini predviđa se vrednost decembarske srednje minimalne temperature vazduha od 1.3°C.

Srednja maksimalna temperatura vazduha u decembru biće iznad višegodišnjeg proseka, sa vrednostima u proseku višim za oko 0.9°C u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja maksimalna temperatura vazduha tokom decembra biće oko 6.5°C.

Srednja količina padavina tokom decembra biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 10 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja decembarska količina padavina iznosiće oko 40 mm.

Srednja količina padavina tokom decembra biće u granicama višegodišnjeg proseka sa vrednostima u proseku nižim za oko 10 mm u odnosu na višegodišnji prosek. U Beogradu i široj okolini srednja decembarska količina padavina iznosiće oko 40 mm.

Prognoza vremena do 15. decembra



☀ ГРМЉАВИНА ☁ КИША ☁ МАГЛА ❄ СНЕГ 🌪 ВЕТАР — МАКСИМАЛНА ТЕМП. — МИНИМАЛНА ТЕМП.

PARIZ • TVRDNJE MEĐUNARODNE ORGANIZACIJE ZA ŠEĆER

Šećer deficitaran naredne godine!

Svetsko tržište šećera biće deficitarno tokom naredne 2015/16. sezone usled smanjene ovogodišnje proizvodnje pre svega u Evropskoj Uniji i daljeg rasta potražnje, saopštila je Međunarodna organizacija za šećer (ISO).

Deficit naredne sezone prema proceni ISO iznosiće oko dve do 2,5 miliona tona. Cene šećera ne bi trebalo ozbiljnije da rastu zahvaljujući suficitarnoj ponudi u poslednjih četiri godine, preneo je list Figaro.

Tokom sezone 2010-2011 proizvedeno je 1,633 miliona tona šećera više nego što je iznosila potražnja, a 2011/12. godine 6,077 miliona tona, 2012-2013 suficit je bio 9,742 miliona



tona a 2013-2014 je bio 3,991 milion tona.

Zahvaljujući suficitu iz prethodnih godina, stvorena je velika zaliha na svetskom tržištu koja iznosi oko 43 odsto ukupne godišnje potrošnje tokom sezone 2013-2014.

Proizvodni suficit tokom 2014/15. iznosi 473.000 tona.

U Brazilu, najvećem proizvođaču šećera, veliki broj šećerana smanjio je ove godine proizvodnju 15 odsto zbog velike suše u prvom tromesečju.

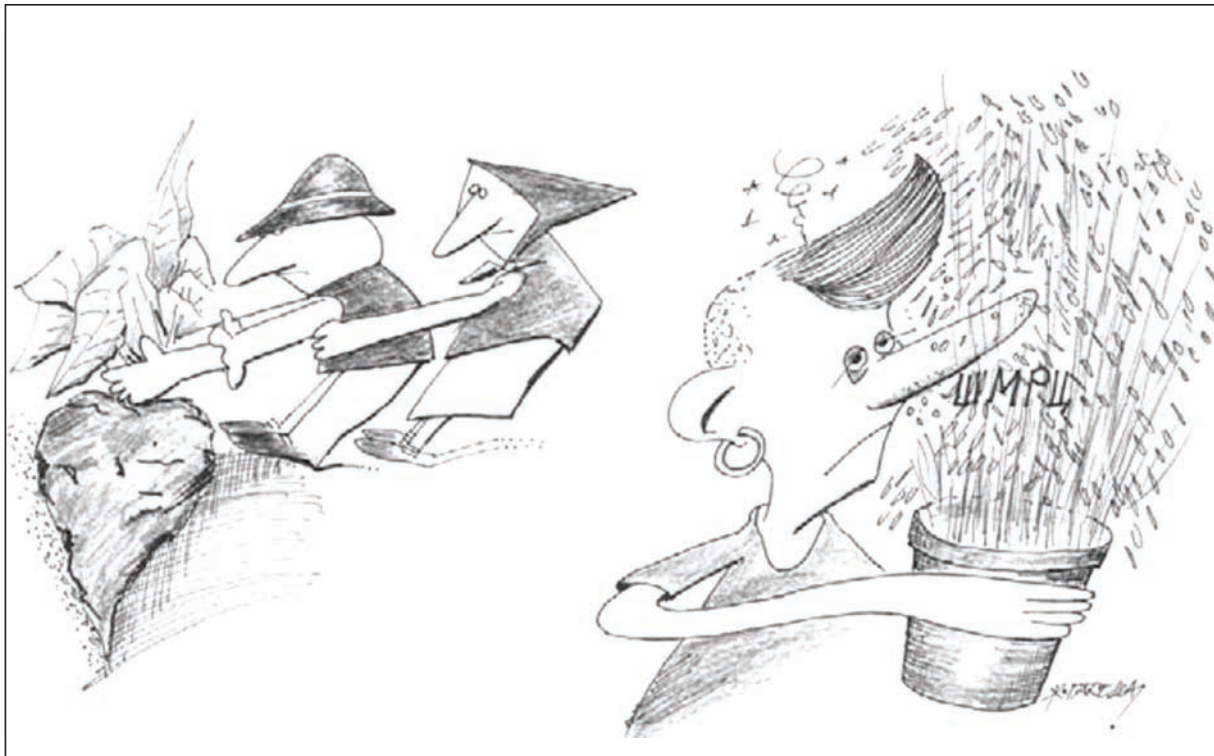
Procenjuje se da će ovogodišnja proizvodnja šećera iznositi 182,897 miliona tona, a da će potrošnja porasti 1,95 odsto na 182,424 miliona tona.

Na tržištu, još uvek dobro snabdevenom, cena šećera konstantno pada dostižući najniži nivo od 2010.

Na Njujorškoj berzi, cena šećera je pala sedam odsto u poslednjih šest meseci.

Na Londonskoj berzi cena šećera po toni vredni 420 dolara, što je pad od 11 odsto u poslednjih šest meseci.

S. P.



Promet roba na Produktnoj berzi

od 10. 11. do 14. 11. 2014.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene kukuruza
- Rast cene pšenice
- Rast cena na svetskim berzama



Kontinuitet velikog rasta cene pšenice i blagog pada cene kukuruza je nastavljen drugu nedelju za redom i to je najznačajnija vest sa "Produktne berze" u Novom Sadu u protekloj nedelji. U ovoj ključnoj konstataciji upravo i leže razlozi koji su snažno motivisali ponudu na tržištu pšenice, odnosno tražnju na tržištu kukuruza da budu što prisutniji na tržištu, što je rezultiralo sasvim solidnim prometom u trgovanju preko organizovanog berzanskog tržišta koje je u periodu 10.11. -14.11.2014. iznosilo 2.520 tona robe, čija je finansijska vrednost iznosila 47.500.750 dinara. Količinski obim prometa je sasvim približan prometu iz

prethodne nedelje ili preciznije manji za 3,56%, dok je finansijska vrednost, što zbog rasta cene pšenice, što zbog većeg prisustva soje u trgovanju veća za 14,83% u odnosu na isti pokazatelj iz prethodne nedelje.

Pšenicom se protekle nedelje najčešće trgovalo po ceni od 20,00 din/kg bez PDV. To je u ovom trenutku gravitirajuća cena sa neznatnim odstupanjima od slučaja do slučaja. Ipak, za statistiku je bitan i podatak da je u nedelji za nama registrovana nova rekordna ovosezonska cena pšenice koja je iznosila 20,10 din/kg bez PDV. Prosečna cena trgovanja je iznosila 22,00 din/kg (20,00 bez PDV)

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

| ROBA | PONUĐENA KOLIČINA (t) | CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM | ZAKLJUČENA KOLIČINA (t) | ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM | PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU |
|---|-----------------------|------------------------------|-------------------------|----------------------------------|---------------------------------------|
| Kukuruz, rod 2014. | 1.550 | 14,08-14,19 | 1.275 | 14,08-14,19 | -1,95% |
| Kukuruz, rod 2104. vlaga do 18,5% | 175 | 11,55 | 175 | 11,55 | - |
| Pšenica, rod 2014. | 845 | 21,34-22,11 | 845 | 21,34-22,11 | +6,22% |
| Pšenica, rod 2014. neuslovno skladište | 50 | 21,34 | 50 | 21,34 | - |
| Soja, rod 2014. | 175 | 44,55 | 175 | 44,55 | +1,25% |
| Suncokretova sačma 33% | 200 | 26,40 | - | - | - |

Što je rast od 6,22% u odnosu na cenu u prethodnoj nedelji. Nepovoljni vremenski uslovi za razvoj ozime pšenice na američkom kontinentu, kao i sve zaoštreniji politički i vojni odnosi dva velika proizvođača pšenice Rusije i Ukrajine osnovni su razlog rasta cene ove žitarice na međunarodnom tržištu. Ova okolnost svakako generiše dešavanja i na našem tržištu.

Na srpskom tržištu kukuruza dve povoljne okolnosti su išle na ruku izvoznici. Prva je pad dinarske cene, a druga pad vrednosti domaće valute. Ovu situaciju izvoznici koriste za što veće nabavke, tako da je upravo ovaj segment tražnje bio najprisutniji na tržištu kukuruza. Podatak o oktobarskom izvozu od 288.600 tona dovoljno govori o aktivnosti izvoznika na ovom tržištu. Prosečna

cena trgovanja u nedelji za nama je iznosila 14,14 din/kg (12,85 bez PDV). U odnosu na cenu iz prethodne nedelje to je pad od 1,95%.

Kontinuitet prisustva na berzanskom tržištu i ove nedelje je nastavila soja kojom se trgovalo po jedinstvenoj ceni od 44,55 din/kg (40,50 bez PDV), što je za 1,26% više u odnosu na prosečnu cenu trgovanja u prethodnoj nedelji.

PRODEX

Nakon višenedeljnih oscilacija, cena kukuruza se tokom ove nedelje stabilizovala na nivou od 12,80-12,90 din/kg, bez PDV-a. Za razliku od ovog tržišnog segmenta, tržište pšenice postaje, sa stanovišta cenovnih kretanja, mnogo zanimljivije. U odnosu na kraj prethodne nedelje cena hlebnog zrna porasla je za više od 1 dinar za kilogram, dostižući aktuelni nivo od 20,10 din/kg, bez PDV-a. Kada se ovim konstatacijama doda podatak o minimalnom ovonedeljnom rastu cene soje za 0,50 din/kg, jasno je da je i ove nedelje indeksna vrednost PRODEX-a u porastu. Ovo je četvrta nedelja

za redom kako ovaj indeks beleži rast.

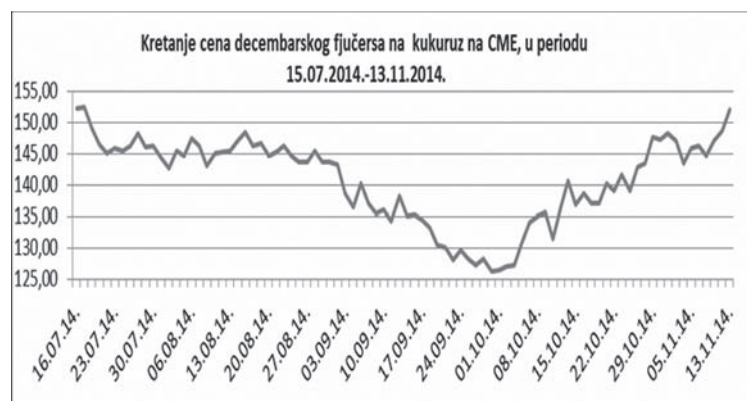
U odnosu na rekordnu minimalnu sezonsku vrednost, registrovanu 21.10.2014., PRODEX je do danas porastao za čak 7,67 indeksnih poena. Podsećanja radi, pre četiri nedelje, cena kukuruza beležila je svoj minimum od 12,00 din/kg, bez PDV-a, soja je vredela tek nešto preko 38,00 din/kg, bez PDV-a, dok se za kilogram pšenice plaćalo samo 17,30 din/kg, bez PDV-a.

Na današnji dan PRODEX beleži vrednost od 198,12 indeksnih poena, što je za 2,56 indeksnih poena više, u odnosu na prošli petak.



Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

| PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP SEPTEMBAR 2014. | | | | | |
|---|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | ponedeljak | utorak | sreda | četvrtak | petak |
| Pšenica | 189,01 \$/t | 192,98 \$/t | 192,98 \$/t | 199,38 \$/t | 203,42 \$/t |
| Kukuruz | 144,64 \$/t | 147,08 \$/t | 147,08 \$/t | 148,66 \$/t | 152,04 \$/t |



Vrednost fjučersa na pšenicu u SAD-u je od početka nedelje do kraja iste skočila za 7,62%. Decembarški fjučers na SRW pšenicu, skočio je za 3,3%, na nivo od \$5.42 po bušelu, dajući ugovoru najbolji rezultat u poslednja dva meseca, kao i najveći nivo od proseka u poslednjih 100 dana (od maja). Jedan od glavnih uzroka za ovakav trend kretanja pšenice svakako su veoma nepovoljno najavljeno hladno vreme za nedavno posejane useve ozime pšenice. Još jedan u nizu od

razočaravajućih nedeljnih izvoza SAD-a sa nivoom od samo 265.800 tona, ili -32% u odnosu na četvoronedeljni prosek, što kumulativno predstavlja 15.4 miliona tona, ili -26% g/g.

Vrednost fjučersa na kukuruz je u porastu. Sigurno jedan od glavnih uzročnika tome je i ohrabrujući izveštaj USDA. WASDE izveštaj od ponedeljka, pokazao je blagi pad proizvodne prognoze kukuruza od 1.7 miliona tona, na nivo od 366.0 miliona tona, što je

i dalje iznad prošlogodišnjeg nivoa od 353.7 miliona tona. Na osnovu blagog porasta nivoa korišćenja kukuruza u industriji etanola i sa nepromenjenim nivoom izvoza, prognoza završnih zaliha je smanjena za 1.9 miliona tona, na nivo od 51.0 miliona tona (31.4 miliona tona). Žetva je u nivou proseka u poslednjih pet godina, odnosno na 80%.

Cena kukuruza je u proteklih sedam dana skočila za 4,04%, dok je vrednost pšenice skočila za 6,42%.

| PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP | | | | | |
|---|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|--------------------|
| | ponedeljak | utorak | sreda | četvrtak | petak |
| Soja, zrno, sep 14 | 382,22 \$/t | 391,84 \$/t | 391,84 \$/t | 385,16 \$/t | 385,96 \$/t |
| Sojina sačma, sep 14 | 390,40 \$/t | 400,60 \$/t | 400,60 \$/t | 395,00 \$/t | 393,50 \$/t |

Kretanje vrednosti fjučersa na soju u poslednjih nedelju dana bilo je mešovito. Sa jedne strane dobici su bili uzrokovani solidnom izvoznom tražnjom, jačanjem spot tržišta i jačanju vrednosti sojine sačme, dok je u drugoj polo-

vini nedelje usledio pad na osnovu nepovoljnog WASDE-ovog izveštaja od ponedeljka, koji je prognozirao proizvodnju 2014/15 na rekordnih 107.7 miliona tona (91.4 miliona tona prošle godine). Izvoz je skočio za 0.5 miliona tona, na

nivo od 46.8 miliona tona (44.8 mt), dok su prenosne zalihe dostigle rekord u poslednjih osam godina od 12.5 mt (2.5 mt).

Zrno soje je vrednosno jače za 1,88%, dok je skok cene sojine sačme iznosio 0,46%.

| BUDIMPEŠTA | |
|-------------------------------|-------------------------------|
| PŠENICA | KUKURUZ |
| 162,96 EUR/t (futures dec 14) | 127,29 EUR/t (futures dec 14) |

| EURONEXT PARIZ | |
|-------------------------------|-------------------------------|
| PŠENICA | KUKURUZ |
| 176,00 EUR/t (futures jan 14) | 152,00 EUR/t (futures jan 14) |

Vrednosti žitarica na evropskim berzama, u proteklih nedelju dana zabeležile su skokove. Decembarški fjučers na kukuruz u Budimpešti je ojačao za 3,92%, dok je novi januarski fjučers na istu kulturu na berzi u Parizu vrednosno ojačala za čak 3,93%. Što se tiče fjučersa na pšenicu u Budimpešti i Parizu, došlo je do rasta za 1,52%, odnosno 2,92%.



E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.



VOĆE 10.11.2014.-17.11.2014.

Mesto prikupljanja cena: Novi Sad - kvantaška pijaca

| R.B. | Proizvod | Poreklo | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|-------------------------|-----------------|-----------|------------|---------|---------|-------------|----------|
| | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Ananas (sve sorte) | Uvoz(Kostarika) | kg | 140.00 | 140.00 | 140.00 | bez promene | prosečna |
| 2 | Banana (sve sorte) | Uvoz(Ekvador) | kg | 130.00 | 130.00 | 130.00 | bez promene | prosečna |
| 3 | Grejpfrut (sve sorte) | Uvoz(uvoz) | kg | 100.00 | 100.00 | 100.00 | bez promene | prosečna |
| 4 | Grožđe (belo Afuz Ali) | Uvoz(uvoz) | kg | 170.00 | 170.00 | 170.00 | rast | prosečna |
| 5 | Jabuka (Ajdared) | Domaće | kg | 40.00 | 40.00 | 40.00 | bez promene | prosečna |
| 6 | Jabuka (Delišes zlatni) | Domaće | kg | 45.00 | 45.00 | 45.00 | bez promene | prosečna |
| 7 | Jabuka (Greni Smit) | Domaće | kg | 55.00 | 55.00 | 55.00 | bez promene | prosečna |
| 8 | Jabuka (Jonagold) | Domaće | kg | 45.00 | 45.00 | 45.00 | bez promene | prosečna |
| 9 | Jabuka (Mucu) | Domaće | kg | 45.00 | 45.00 | 45.00 | bez promene | prosečna |
| 10 | Kruška (Viljamovka) | Domaće | kg | 80.00 | 120.00 | 120.00 | - | prosečna |
| 11 | Limun (sve sorte) | Uvoz(Turska) | kg | 120.00 | 120.00 | 120.00 | bez promene | prosečna |
| 12 | Mandarina (sve sorte) | Uvoz(Hrvatska) | kg | 80.00 | 85.00 | 85.00 | - | prosečna |
| 13 | Nar (sve sorte) | Uvoz(uvoz) | kg | 160.00 | 160.00 | 160.00 | rast | prosečna |
| 14 | Orah (očišćen) | Domaće | kg | 1000.00 | 1100.00 | 1100.00 | rast | prosečna |
| 15 | Pomorandža (sve sorte) | Uvoz(Grčka) | kg | 80.00 | 130.00 | 130.00 | rast | prosečna |
| 16 | Smokva (suva) | Uvoz(Turska) | kg | 480.00 | 500.00 | 480.00 | - | prosečna |
| 17 | Šljiva (sve sorte) | Domaće | kg | 260.00 | 350.00 | 350.00 | - | prosečna |

POVRĆE 10.11.2014.-17.11.2014.

Mesto prikupljanja cena: Novi Sad - kvantaška pijaca

| R.B. | Proizvod | Poreklo | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|---------------------------|------------|-----------|------------|--------|--------|-------------|----------|
| | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Blitva (sve sorte) | Domaće | veza | 25.00 | 25.00 | 25.00 | bez promene | prosečna |
| 2 | Brokola (sve sorte) | Domaće | kg | 150.00 | 170.00 | 170.00 | bez promene | prosečna |
| 3 | Celer (sve sorte) | Domaće | kg | 60.00 | 100.00 | 100.00 | rast | prosečna |
| 4 | Cvekla (sve sorte) | Domaće | kg | 30.00 | 30.00 | 30.00 | bez promene | prosečna |
| 5 | Karfiol (sve sorte) | Domaće | kg | 90.00 | 90.00 | 90.00 | pad | prosečna |
| 6 | Kelj (sve sorte) | Domaće | kg | 60.00 | 80.00 | 70.00 | bez promene | prosečna |
| 7 | Krastavac (salatar) | Domaće | kg | 100.00 | 110.00 | 110.00 | rast | prosečna |
| 8 | Krompir (crveni) | Domaće | kg | 28.00 | 28.00 | 28.00 | bez promene | prosečna |
| 9 | Krompir (crveni) | Domaće | kg | 28.00 | 28.00 | 28.00 | bez promene | prosečna |
| 10 | Kupus (sve sorte) | Domaće | kg | 25.00 | 30.00 | 25.00 | - | prosečna |
| 11 | Luk beli (sve sorte) | Domaće | kg | 150.00 | 150.00 | 150.00 | bez promene | prosečna |
| 12 | Luk crni (mladi) | Domaće | veza | 25.00 | 30.00 | 25.00 | pad | prosečna |
| 13 | Luk crni (sve sorte) | Domaće | kg | 25.00 | 25.00 | 25.00 | bez promene | prosečna |
| 14 | Paprika (Babura) | Domaće | kg | 110.00 | 120.00 | 110.00 | bez promene | prosečna |
| 15 | Paprika (ljuta) | Domaće | kg | 450.00 | 450.00 | 450.00 | - | prosečna |
| 16 | Paradajz (chery) | Domaće | kg | 200.00 | 200.00 | 200.00 | pad | prosečna |
| 17 | Paradajz (sve sorte) | Domaće | kg | 120.00 | 120.00 | 120.00 | - | prosečna |
| 18 | Pasulj (beli) | Uvoz(Kina) | kg | 260.00 | 280.00 | 270.00 | bez promene | prosečna |
| 19 | Pasulj (šareni) | Uvoz(Kina) | kg | 260.00 | 280.00 | 270.00 | bez promene | prosečna |
| 20 | Pasulj (žuti) | Domaće | kg | 300.00 | 300.00 | 300.00 | rast | prosečna |
| 21 | Patlidžan (sve sorte) | Uvoz(uvoz) | kg | 140.00 | 140.00 | 140.00 | - | prosečna |
| 22 | Paškanat (sve sorte) | Domaće | kg | 80.00 | 100.00 | 90.00 | rast | prosečna |
| 23 | Peršun (korenaš) | Domaće | kg | 80.00 | 100.00 | 90.00 | rast | prosečna |
| 24 | Peršun (lišćar) | Domaće | veza | 15.00 | 15.00 | 15.00 | bez promene | prosečna |
| 25 | Pečurke (šampinjoni) | Domaće | komad | 75.00 | 75.00 | 75.00 | bez promene | prosečna |
| 26 | Praziluk (sve sorte) | Domaće | kg | 60.00 | 60.00 | 60.00 | bez promene | prosečna |
| 27 | Rotkva (sve sorte) | Domaće | kg | 30.00 | 30.00 | 30.00 | - | prosečna |
| 28 | Spanać (sve sorte) | Domaće | kg | 110.00 | 130.00 | 120.00 | rast | prosečna |
| 29 | Tikvice (sve sorte) | Domaće | kg | 130.00 | 140.00 | 130.00 | pad | prosečna |
| 30 | Zelen (sve sorte) | Domaće | veza | 35.00 | 35.00 | 35.00 | - | prosečna |
| 31 | Zelena salata (sve sorte) | Domaće | komad | 30.00 | 30.00 | 30.00 | bez promene | prosečna |
| 32 | Šargarepa (sve sorte) | Domaće | kg | 40.00 | 50.00 | 40.00 | - | prosečna |

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

| R.B. | Proizvod | Pakovanje | Poreklo | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|-------------------------|--------------|---------|-----------|------------|-------|-------|-------|----------|
| | | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Lucerka (seno u balama) | bala 12-25kg | Domaće | kg | 16.00 | 17.00 | 16.00 | rast | prosečna |

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

| R.B. | Proizvod | Pakovanje | Poreklo | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|-------------------------------------|-----------|---------|-----------|------------|-------|-------|-------------|----------|
| | | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen) | džak 50kg | Domaće | kg | 17.00 | 19.00 | 18.00 | bez promene | dobra |
| 2 | Lucerkino brašno (min 15% proteina) | džak 25kg | Domaće | kg | 45.00 | 55.00 | 49.00 | pad | slaba |
| 3 | Pšenica | džak 50kg | Domaće | kg | | | | pad | - |
| 4 | Sojina sačma (44% proteina) | džak 33kg | Domaće | kg | 80.00 | 90.00 | 85.00 | rast | dobra |
| 5 | Stočno brašno | džak 33kg | Domaće | kg | 16.00 | 18.00 | 17.00 | bez promene | dobra |
| 6 | Suncokretova sačma (33% proteina) | džak 33kg | Domaće | kg | 40.00 | 45.00 | 43.00 | pad | prosečna |

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Beograd

| R.B. | Proizvod | Pakovanje | Poreklo | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|------------------------------------|-----------|---------|-----------|------------|-------|-------|-------------|----------|
| | | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen) | džak 50kg | Domaće | kg | 16.00 | 20.00 | 20.00 | bez promene | prosečna |
| 2 | Pšenica | džak 50kg | Domaće | kg | 20.00 | 21.00 | 20.00 | bez promene | prosečna |
| 3 | Stočni ječam | džak 50kg | Domaće | kg | 20.00 | 21.00 | 20.00 | bez promene | prosečna |
| 4 | Stočno brašno | džak 33kg | Domaće | kg | 16.00 | 17.00 | 17.00 | bez promene | prosečna |

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

| R.B. | Naziv živ. | Težina/uzrast | Rasa | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda, broj grla |
|------|------------------------------------|---------------|--------|-----------|------------|-------|-------|-------------|-------------------|
| | | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen) | rinfuz | Domaće | kg | 13.70 | 15.00 | 13.70 | bez promene | prosečna |
| 2 | Kukuruz (okrunjen, veštački sušen) | rinfuz | Domaće | kg | 15.00 | 15.50 | 15.00 | bez promene | prosečna |
| 3 | Pšenica | rinfuz | Domaće | kg | 19.80 | 21.00 | 19.80 | bez promene | prosečna |

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena Novi Sad - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

| R.B. | Naziv živ. | Težina/uzrast | Rasa | Jed. Mere | Cena (din) | | | Trend | Ponuda, broj grla |
|------|------------|---------------|----------|-----------|------------|--------|--------|-------------|-------------------|
| | | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Jagnjad | sve težine | sve rase | kg | 250.00 | 260.00 | 250.00 | pad | prosečna |
| 2 | Junad | >480kg | sve rase | kg | 240.00 | 250.00 | 250.00 | rast | prosečna |
| 3 | Ovca | sve težine | sve rase | kg | 100.00 | 120.00 | 110.00 | bez promene | slaba |
| 4 | Prasad | 16-25kg | sve rase | kg | 230.00 | 240.00 | 230.00 | bez promene | prosečna |
| 5 | Prasad | <=15kg | sve rase | kg | 240.00 | 250.00 | 240.00 | bez promene | prosečna |
| 6 | Tovljenici | 80-120kg | sve rase | kg | 190.00 | 200.00 | 200.00 | rast | prosečna |
| 7 | Tovljenici | >120kg | sve rase | kg | 180.00 | 190.00 | 180.00 | rast | prosečna |

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

| R.B. | Naziv živ. | Težina/uzrast | Rasa | Cena (din) | | | Trend | Ponuda |
|------|------------------|---------------|----------|------------|--------|--------|-------------|------------|
| | | | | min | max | dom | | |
| 1 | Junad | >480kg | sve rase | 200.00 | 220.00 | 220.00 | pad | slaba |
| 2 | Krmače za klanje | >130kg | sve rase | 130.00 | 130.00 | 130.00 | pad | vrlo slaba |
| 3 | Prasad | 16-25kg | sve rase | 250.00 | 250.00 | 250.00 | bez promene | vrlo slaba |
| 4 | Tovljenici | 80-120kg | sve rase | 165.00 | 165.00 | 165.00 | pad | dobra |

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem traktor Ferguson sa jednoosovinkom prikolicom, moguća registracija. Tel: 061/16-15-189.
- Prodajem traktor IMT 578, plug 755. Tel: 063/660-748.
- Prodajem traktor IMT 578, plug 755. Tel: 063/660-748.
- Traktor IMT 539, 1990. god. u odličnom stanju. Tel:063/531-155.
- Traktor kosačica tek donesen iz inostranstva. Ispavan, očuvan i u odličnom stanju. Pogoni ga motor Briggs od 8 konja i ima 1 kosu zahvata 80cm. Veoma pogodan je za košenje veće trave zbog samog oblika kućišta a isto tako je veoma okretan. Zimska cena, veoma povoljno! Tel:061/171-50-38.
- Traktor Massey Ferguson 3650. 150 konja, 2670 radnih sati, još su na njemu fabričke gume. Tel:065/250-66-25.
- Traktor Ursus C 355. Boja 71 naradžasta, snaga motora 36kW, prva registracija 1980. Zvati posle 17h. Tel:022/650-429.
- Traktor IMT-560, 1983. godište. Tel:022/476-092.
- Motorni traktorčić Gutbrod, od 8KS, benzinac mali potrošač, sa kosom od 88cm (dva noža od po 44cm oštri, travu izbacuje na desnu stranu, ima 3 brzine, motor Briggs-ov. Tel: 064/218-74-00.
- Jednoredni kombajn za kukuruz Zmaj 214, u ispravnom stanju. Tel:063/801-71-33.
- Massey Ferguson 4370, 2003 godište, ima 110KS, veoma je tih i udoban, brz oko 50 kmh, izuzetno dobro stanje, registrovan, 3980 sati, klima. Tel:065/250-66-25.
- Prodajem traktor IMT 578, plug 755. Tel: 063/660-748.
- Prodajem motokultivator Lombardini sa frezom i prikolicom 8,5KS. Tel: 063/516445 i 066/627-52-36.
- Kombajn Zmaj 191 H u perfektnom stanju, sa žitnim hederom 5.2m i adapterom za suncokret i kukuruz, originalnim kolicima i jednim prednjim rezervnim točkom, 1991. godište, vredni pogledati. Tel:063/569-433.
- Kupujem traktore, kombajne, berače, adaptare, prikolice, sejačice i drugu poljoprivrednu mehanizaciju. Stanje nebitno. Tel: 061/6931-066.
- Prodajem berač Zmaj 222 '86 godište 060/025-81-41.
- Prodajem IMT 560 novi tip i plug dvobrazni Lemind Leskovic. Tel: 064/40-62-990.
- Prodajem trobrzani plug 14 coli. Tel:064/70-11-181.
- Prodajem traktor ferguson 533 ekstra stanje povoljno, kamion mercedes 813 pre par dana registrovan i kamion za stavu 650. Tel:066/92-76-783.
- Prodajem samohodnu vadilicu za šecernu repu sa prednjom vučom u ispravnom stanju. Tel:063/776-58-04.
- Prodajem berač eko 3500 garažiran, prvi vlasnik. Tel:064/46-157-39.
- Prodajem jednoredni berač slovenački i levator za istovar kukuruza 9 m. Tel:714-544.
- Prodajem pneumatsku sejalicu za kukuruz i dve krave sa teladima od 14 i 28 dana. Tel: 064/12- 52-950.
- Prodajem traktor TORPEDO 9006 1985.god, sa prednjom vučom, pomoćnom hidraulikom, registrovan, zadnje gume nove. Tel:063/591-716.
- Prodajem IMT560 novi tip i plug dvobrazni „Lemind“ leskovic Tel: 064/40-62-990.
- Prodajem kombajn Zmaj 142 85. god. u odlicnom stanju ili menjam za kombajn Zmaj Dania 3600. Tel:022/715 406.

- Prodajem kombajn Zmaj 142 ispravan cena po dogovoru. Tel: 064/862-34-53.
- Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hедера 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75.
- Prodajem traktor New Holland, kabina, sečka, kosa 3 metra. Tel: 022/630-872.
- Prodajem traktor 542 bez kabine, drljaču trokrilnu i tanjiraču sa 20 diskova, berač dvoredni Zmaj i plugove. Tel: 063/1945-478
- Prodajem traktor Toma Vinković, 18 KS, tanjiraču i levator. Tel: 022/2741-219, 064/3685-247.
- Prodajem traktor IMT 565 i berač za kukuruz Zmaj 214s. Tel: 063/802-18-41.
- Prodajem traktor Belarus 52 sa prednjom vučom. Cena 1.500 E. Tel: 022/669-147.
- Prodajem traktor Zetor 5011, prskalica RAU 330 litara, plug dvobrazni na pomeranje, špartač IMT dvoredni, grablje Šempeter 220, drljača 4 krila i levator 9 metara. Tel: 064/315-91-18
- Prodajem frezu sa priklučcima. Tel: 022/2741-029.
- Prodajem motokultivator IMT 506. 022/2741-258, 065/4033-077.

OPREMA

- Prodajem plug IMT jednobrazni, špartač dvoredni i drljaču malu dvokrilnu, povoljno. Tel: 022/268-0081 i 064/403-18-32.
- Prodajem prikolicu za razbacivanje stajnjaka, nemačku, nosivosti tri tone. Tel: 064/123-96-41.
- Prodajem plug KUHN trobrzani. 2009. godište, izuzetan. Tel: 062/312-081.
- Prodajem rasturivač stajnjaka SIP ŠEMPETER 1976 godište, Novi Sad. Tel: 063/107-44-78.

Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hедера 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

- Prodajem bušilicu za bušenje ru-pa za vočke za traktor F20 i F40. Tel: 063/779-90-66.
- Krunjač za kukuruz, trofazni 3kW, bubanj širine 400mm. Tel:022/476-092.
- Berač za kukuruz Zmaj 214, 1983. god. u ispravnom stanju. Tel:063/531-155.
- Prodajem prikolicu za razbacivanje stajnjaka, nemačku, nosivosti tri tone. Tel: 064/123-9641
- Prodajem plug KUHN trobrzani. 2009. godište, izuzetan. Tel: 062/312-081
- Plug obrtač rabewerk star III. Remontovan, spreman za rad. Visina 70, dužina 90, zahvat 3x33. Tel:065/250-66-25.
- Prodajem rasturivač stajnjaka SIP ŠEMPETER 1976 godište, Novi Sad. Tel: 063/1074478
- Prodajem bušilicu za bušenje ru-pa za vočke za traktor F20 i F40. Tel: 063/7799066
- Prodajem plug IMT jednobrazni, špartač dvoredni i drljaču malu dvokrilnu, povoljno. Tel: 022/268-0081 i 064/403-18-32.
- Prikolica za motokultivator. Mo-guća zamena za kazan za rakiju. Tel:065/448-00-80.
- Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god. Tel:063/531-155.

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prskalica Morava, zapremine 660L, pumpa Komet BP 105/20, širina grana 10m. Tel:064/296-37-99.
- Hladnjača za voće, povoljno. Tel:064/182-57-00.
- Podrivač (kultivator) 18 radnih organa, zahvat 3.3m. Pogodno za voćnjake, ljuštenje strnjike, pripremu za setvu. Tel:064/296-37-99.
- Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipu je, ima i ručnu kipu, ojačana, široke gume, registrovana. Tel:022/265-61-11.
- Mašine-rotative, remontovane, za vađenje koštice iz voća, kapacitet do pet tona na sat. Cena od 6 - 10.000 e. Tel:063/514-133.
- Atomizer za voće Mio - Standard Osjek. Malo korišćen, dobar. Tel:061/273-59-30.

**VOĐENJE KNJIGOVODSTVA
POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA
KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA
"BILANS VM"
Trg Vojvođanskih brigada BB
Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450**

- Prodajem traktor IMT 578, plug 755. Tel: 063/660-748.
- Sejačica za kukuruz SKPT-4 "OLT Osjek", mehanička četvororedna. Tel:022/476-092.
- Rasturivač za stajnjak nemačke proizvodnje. Tel:064/296-37-99.
- Muljača (kmeč) za grožđe i šljive. Od nerđajućeg materijala (inox), sa podesivim razmakom valjaka da ne drobi koštice, sa tzv. češljem za peteljke, majstorska izrada. Tel:064/881-54-03.
- Prodajem drljaču sa tri krila. Drljača ja u dobrom stanju, nigde nije varena ni lomljena. Tel: 061/283-84-79.
- Jednoredni berač Zmaj 212 sa ubrzanjem. Tel:023/786-165.
- Prodajem plug IMT 755, visoki, odlično stanje. Tel:064/167-60-92.
- Komušaljka za kukuruz, 6 valjaka, u dobrom stanju. Tel:061/283-84-79.
- Berač za kukuruz Zmaj 222, dvoredni berač, 85. god, sa lakim tarupom, nije pucao na rudi, može zamena za jednoredni berač i prikolica Lifam, može da tovari 7 tona rinfuza, u odličnom stanju. Tel:066/217-243.
- Transporter za žitarice, 8 metara, iz 2 dela. Tel:060/083-82-51.
- Metalni mehanizmi za OLT-ove mehaničke sejalice. Seje po jedno zrno. Tel:064/372-48-57.
- Prodajem sejalice za žito amazon, rasipače amazone rotacione kosačice sakupljače. Tel: 063/165-97-33.
- Na prodaju tanjirača nošena adu-tova 28 diskova radni zahvat 2.8m. Tel:064/229-91-29.
- Kupujem jednoredni silažni kombajn. Tel:063/88-696-58.
- Prodajem tešku vučenu tanjiraču zahvata 3m,0 tešku drljaču zahvata 3,3m, elevator za kukuruz 9m, dvobrazni plug Vogel Not I 950. Tel :064/43-33-528.
- Kupujem elevator za kukuruz. Tel: 060/018-88-36.
- Prodajem berač zmaj 222 remontovan i presu poljostroj odžaci u dobrom stanju. Tel:064/24-94-091.
- Prodajem samohodnu dvorednu vadilicu za šecernu repu. Tel:063/776-58-04.
- Kupujem prikolicu za rasturanje staj-naka 022/630-459.
- Kupujem frezu za traktor. Tel:063/536-21-30.

**Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja.
Tel: 063/8334-064 i 063/589-780**

- Prodajem korpu za traktor, arnjeve za tamića stočarku, špeditere, drlja-ce, plug, krunjač i nove autoprikolice. Tel:063/870-30-14.
- Prodajem krunjač za kukuruz sa sopstvenim pogonom transporte-rom za čokove. Kapacitet 8 t. na čas. Tel:064/171-96-86.
- Kupujem laktofriz zapremine 200 lita-ra. Tel:064/457-45-65.

- Izdajem namešten jednosoban stan u Matije Hudi. Tel: 060/448-18-11.
- Izdajem prazan dvosoban konforan stan bez grejanja, cena 100 evra. Tel: 069/175-14-88.
- Izdajem nenamješten stan u užem centru grada, Vodna 33 kod video kluba Sinema. Tel: 022/612-717 i 065/961-27-17.
- Izdajem prazan stan u Kamenjaru 65m2, klima, grejanje, prvi sprat. Tel: 622-360.
- Izdajem poslovni prostor u centru Sremske Mitrovice za školu stranih jezika ili školu računara. Tel: 022/621-309.

**Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra.
Mob: 063/592-235**

- Izdajem poslovni prostor, može biti kancelarija, frizerski salon ili garsonjera za stanovanje, Kralja Petra 1, u pasazu. Tel: 622-360 i 063/704-98-72.
- Uzimam zemlju u zakup Sremska Mi-trovica, Veliki Radinci i okolina. Tel: 064/150-70-21.
- Prodajem kuću u ulici Đure Jakšića (Kazandžiluk). Tel: 063/534-929.
- Prodajem kuću u Lačarku cena 20.000 evra. Tel: 063/321-255.
- Prodajem kuću u Kukujevcima, Pašičeva 42. Tel: 022/742-722.
- Izdajem spratnu kuću poseban ulaz CG naselje Kamenjar. Tel: 062/154-29-10 i 640-371
- Prodajem spratnu kuću u Lačarku, uli-ca Mačvanska 16. Tel: 061/605-13-98.
- Izdajem kuću u centru Sremske Mi-trovice, grejanje na gas. Tel: 062/176-15-42.
- Prodajem kuću cca 200 m2 Pejton 2 u blizini Rode i Ideje između Stevana Sremca i Kamenjara. Tel: 064/987-28-14.
- Izdajem kuću u Maloj Bosni, povoljno. Tel: 064/235-89-76.
- Prodajem stan 28m2 u naselju Matije Hudi treći sprat, CG, cena 15.000 evra. Tel: 063/321-255.

ZEMLJA, PLACEVI, KUĆE, STANOV I, LOKALI

- Na prodaju ventilator za točilišta veliki. Tel:064/52-46-422.
- Prodajem njivu od 45 ari kod Car-skih vinograda (Šuljamačke glavice) i voćnjak od 43 ara sa strujom i vodom, potez Gložanj- Grgurevci. Tel: 022/680-081 ili 064/403-18-32.
- Prodajem jedno jutro zemlje na Ra-dinačkom putu, između Grgurevaca i Vrbare uz asfalt, leva strana idući od Grgurevaca.Tel: 064/127-29-23, šifra 5.500
- Izdajem kuću sa dvorištem bez gazde, strogi centar grada. Tel: 063/509494
- Prodajem novu ekstra sredenu kuću naselje Nikola Tesla, garaža, 3 šupe, zemljište privatna svojina. Tel:060/615-04-15.
- Prodajem plac (8.005 m2) sa kućom, objektima i ispuštom za koze, vinogradom, voćnjakom i livadom na Lipovači kod Šida (prilaz sa 3 strane), ili menjam za kuću u Erdeviku. Dogovor. SMS/Tel: 064/1629-737
- Prodajem 4 jutra zemlje u Žarkovcima pored sela uz asfalt. Tel: 061/288-31-03.
- Prodajem kuću 80m2, pomoćni objekti naselje Blok B. Tel: 640-821 i 064/581-47-20.
- Prodajem kuću sa lokalom na 4,5 ara placa kod Higijenskog zavoda ili menjam za stan uz doplatu, Stari šor41. Tel: 069/233-13-00 i 069/170-79-65.
- Prodajem novu kuću 140m2 u Lačarku naselje Bela uža. Tel: 063/32-12-55.
- Prodajem njivu od 45 ari kod Car-skih vinograda / šuljamačke glavice/ i voćnjak od 43 ara sa strujom i vodom, potez Gložanj- Grgurevci. Tel: 022/680-081 ili 064/403-18-32.

- Izdajem stan u Matije Hudi, soba sa kupatilom i kuhinjom za učenice ili stu-denkuinje.Tel: 061/246-33-89.
- Prodajem garsonjeru 26m2 naselje Oroa. Tel: 063/321-255.
- Prodajem trosoban stan kod Sport-skog centra. Tel: 063/32-12-55.
- Prodajem trosoban stan 83,5 m2 naselje Matije Hudi, prizemlje, sa za-stakljenom terasom, mogućnost priklju-čenja na gradski toplovod. Tel: 064/28-11-422.

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem veću količinu rakije od šljive, moguća zamena za kazan. Tel: 022/661-312.
- Prodajem baliranu slamu, više komada. Tel: 062/116-52-61.
- Prodajem rakiju šljivu. Tel: 022/661-312.
- Prodajem rakiju šljivovicu staru 10 godina u rifuzi, povoljno. Tel.: 064/187-56-60.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svako drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta

615-200

- Proso, 400 kg proso sorte Alba, mađarsko belo proso, selektirano, upakovano po 25kg... 55 d/kg. Maradik. Tel:063/829-75-85.
- Prodajem veću količinu rakije od šljive, moguća zamena za kazan. Tel: 022/661-312.
- Polen sa mog pčelinjaka. 1kg, 1100 din, proizveden 2014. god. Tel:064/900-42-03.
- Pasulj zeleni. Rod 2014 ručno prebran, imam količinu od 350kg. Cena 400din/kg. Tel:063/742-69-44.
- Domaći beli luk, krupnije glavice. Tel:061/238-50-13.
- Na veliko oko 7 tona bundeve za jelo, cena po dogovoru. Tel:066/960-68-34.

- Sadnice lešnika-istarski orjaš i drobilica za lešnike i orahe. Tel:064/261-75-20.
- Jabuke prva i druga klasa, sorte ajdared i greni smit, kao i jabuke za raku. Jabuke su spremljene u hladnjaču. Tel:062/349-616
- Prodajem jabuke za rakiju. Tel: 063/535-180.
- Prodajem kašu od kupine, drenjine i šipka. Tel: 462-345 i 061/685-53-33.
- Polen. Tel:022/712-470.
- Ovogodišnje balirano livadsko seno, cena je 1e po komadu. Seno nije kislo, ima oko 700 bala. Tel:063/339-783.
- Suncokret gricko marke Kolos, odličan, selektiran, rod 2014. god. Tel:064/127-15-17.
- Prodajem sadnice žbunastog lešnika, jednogodišnje 2 evra, dvogodišnje 3,5 evra. Adaševci. Tel: 737-311 i 063/892-50-30.
- Prodajem beli luk bosut ručno obrađivan oko 1.000 kg, semenski i konzumni. Tel:063/334-716 i 064/871-93-10.

USLUGE, POSLOVI

- Negovala bi starije osobe 24 sata uz obezbeđen smeštaj. Tel:061/365-06-52.
- Vršim usluge selidbe sa kombijem. Tel: 065/63-111-22.
- Vršim usluge selidbe svih vrsta. Tel: 064/154-75-48.
- Jesenje oranje bašti sa malim traktorom T Vinković u SM i okolini. Tel:022/631- 495 i 066/403-677.
- Uslužno molerski radovi -krečenje, gletovanje, izolacija. Popust za penzionere 30 posto. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.
- Vršim usluge selidbe svih vrsta. Tel: 064/154-75-48.
- Časovi srpskog jezika za osnovce. Tel: 061/206-40-55.
- Časovi nemačkog jezika za sve uzraste i priprema za odlazak u inostranstvo. Tel: 069/636-252.
- Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

- Prodajem 8 sjarenih koza, sjarene mesec dana i deset jarića od 18-20kg, cena po dogovoru. Tel: 064/123-96-41.
- Poklanjam štenice, srednjeg rasta dobrog porekla, stari 5 meseci. Tel: 063/520-600.
- Ženke kunića starosti od 3 do 6 meseci (5-10 EUR komad), kao i skotne ženke (12.5 EUR komad). Tel:065/956-95-64.
- Ovan 400 EUR i muško jagnje 200 EUR za priplod. Oboje umatičeni. Tel:065/956-95-64.
- Prodajem ovce. Tel:066/466-802.
- Žensko ždrebe lipicanera, staro 8 meseci. Tel:065/956-95-64.
- Petao, jarebičasti italijan starosti 7 meseci. Tel:061/218-45-12.
- Čistokrvna muška jarad, umatičeni. Tel:064/319-72-46.
- Muško ždrebe lipicanera, staro 10 meseci, Pluto Nasta po papiru, potpuno miran, za ostale informacije pozvati na telefon. Tel:063/820-11-75.
- Muško ždrebe hafingera, staro 9 meseci. Beogradski hipodrom. Tel:060/028-35-53.
- Tri koze za klanje, dotov, ili čuvanje. Hranjene su kukuruzom, detelinom, kukuruzinom, 70 EUR-80 EUR po komadu. I može i dogovor. Tel:061/627-13-09.
- Vijetnamske svinje. Povoljno! Tel:065/820-90-03.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA
СРЕМСКО ПОДБИЊЕ

● Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

● „Sremska poljoprivreda” svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

● Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

● Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi“

SREMSKA
POLJOPRIVREDA
MARKETING

Tel/fax 022/610-496
Mob:063/8526-021
E-mail:poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel:670-267.
- Prodajem crno belo tele. Tel:064/249-42-55.
- Rasprodaja pilića od 3 nedelje. Te:063/830-87-18.

OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina!

Tel: 064/4615-799

- Prodajem odrasle japanske guske i patke. Tel:022/325-232.
- Prodajem prasad težine oko 25kg. Cena po dogovoru. Tel: 064/468-35-28.
- Prodajem prasice, 5 komada. Tel:063/709-25-05.
- Prodajem devet prasica cena 280 dinara kg. Tel: 063/86-814-83.
- Prodajem 5 komada prasica. Tel:063/70-92-505.
- Prodajem kravu sa muškim teletom, Beočin. Tel:064/282-98-47.
- Prodajem suprasnu krmaču. Tel:064/372-82-57.

- Osam novih Dadenblat košnica sa pčelama. Plodište za 12 ramova 42.5 x 27. Polunastavci po dva tela sa 10 ramova (veće rastojanje između njih), Matična rešetka od okrugle žice.Poklopna daska 10x10. Pod sa mrežom protiv varoe. Australijske stege svih delova. Zbeg sa ukvirenom mrežom za ventilaciju i hranilicom. Tel:064/686-06-70.
- Košnice LR i DB i ramovi za košnice sa američkim razmakom, postoji mogućnost i pojedinačno delovi.Cena ramova 30din rifuzno, a ukovani 40din. Tel:064/915-77-42.
- Regulator broja obrtaja motora za vrcanje meda. Može se naručiti za 12V i za 24V, snage do 300W odnosno 600W Tel:022/310-545.
- Prodajem odlična pčelinja društva. Tel:065/237-12-55.

KUĆNI LJUBIMCI

- Prodajem odrasle japanske guske. Tel:022/325-232.
- Poklanjam mačku i mačiče sijamskog porekla. Tel: 641-193 i 062/641-193.
- Prodajem bele puline. Tel: 060/441-4055

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950

- Prodajem iznošene koke nosilje. Tel:670-267.
- Prodajem mlade 18-nedeljne koke nosilje u Sremskoj Mitrovici, isporuka početkom septembra. Tel.: 069/652-214, 022/631-221.
- Prodajem 14 ovaca i ovna. Tel: 022/742-814.
- Prodajem tri suprasne nazimice težine 150 kg, i veću količinu tritikala. Te.:060/13-55-937.
- Prodajem krmaču i brava za klanje. Tel:063/764-82-64.
- Prodajem krmaču za klanje težine oko 200 kg Cena 150 Din Tel:663-095.
- Kupujem ovce, il defrans ili romanov. Tel:060/450-65-55.

PLASTENICI, STAKLENICI

- Plastenik sa opremom za navodnjavanje i saksijama od stiropora za jagode. Tel:063/830-93-43 i 064/915-77-42.
- Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Tel:063/806-79-52.
- PVC cevi za plastenik (fi 40mm), PVC profil ograde (širina 55mm i 75mm). Tel:063/448-494.

PČELARSTVO

- Pet pčelinjih društava sa košnicom Dadanblat modifikovanih 43*27 sm sa mrežom protiv varoe, vodoravna pregrada matična rešetka, zbeg, gornja ventilacija. Saće izgrađeno, zamena saća 5 ramova godišnje. Zdrava društva. Vlasnik. Tel: 022/ 441-326 Saša ili 064/516-97-03.

- Prodajem Zastavu 128 bele boje, godina proizvodnje 1993, u izuzetnom očuvanom stanju, prvi i jedini vlasnik, prešla 60.000 km/čas, registrovana, registrovana do 28. juna 2015, cena 550 evra, cena je fiksna. Tel: 064/194-90-82.
- Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.
- Za Peglicu, novi auto delovi. Tel: 063/771-85-27.
- Prodajem Opel Askonu , registrovana. Tel: 064/432-5869
- Prodajem Ladu Rivu u dobrom stanju registrovana, plinzijske i letnje gume. Tel: 065/832-09-35.
- Prodajem Škodu Oktaviju godina proizvodnje 1998, 1,6 benzin, može zameniti za manji auto. Tel 069/133-21-32.
- Prodajem kamion Turbo Zetu u vidnom stanju, cena 1.350 evra. Tel: 064/39-99-737.
- Prodajem Ford Fiestu dizel godina proizvodnje 2004, Opel Korsu benzin godina proizvodnje 1998, Reno 5 dizel godina proizvodnje 1988. Tel: 064/370-45-93.

RAZNO

- Prodajem polovan biber crep. Tel:022/614-590.
- Čerupaljke izrađene od pocinkovanog lima 1mm, ojačane, nisu farbane tako da ne postoji opasnost od tragova farbe na mesu. Cena bez elektromotora 100 EUR, cena sa el.motorom (monofazni), 170 EUR. Gume za čerupaljke, ekstra kvalitet, cena 45 din/kom. Tel:063/151-41-61.
- Paprika ekstra ekstra ljuta mlevena 1kg cena 1300 din, paprika ekstra ljuta tučana 1kg cena 1300 din, paprika slatka mlevena 1kg cena 900 din, gotove kompletne smeše za roštiljske, domaće kobasice, kulene i švargle po ličnom ukusu za svakog naručioca. Tel:064/128-60-22.

Prodajem Opel Kadet, kocka 1,2, godište '83., benzin-plin, povoljno. **Tel: 064/14-69-263**

- Saksije, okrugle, veličina 8, čvrst materijal, nove i polovne. Tel:063/806-79-52.
- Oprema za svinjokolj: rem metalni i drveni, korito, oraniju i kante za mast. Tel:065/578-91-65.
- Povoljno, dobro očuvane čeže. Tel:061/227-85-02.
- Prodajem bušilicu za bušenje rupa za vočke za traktor F20 i F40. Tel: 063/77-99-066.
- Prodajem rem. Tel:066/434-021.
- Prodajem presu za ceđenje grožđa za vino. Tel:064/992-58-74.
- Lux lampe omogućavaju produžetak vegetacije i do 18 sati dnevno. Lampe se prodaju u kompletu sa sijalicama. Tel:063/518-423.
- Bakarni kazan za pečenje rakije, zapremine 120 litara, tabarka 700 litara. U odličnom je stanju. Vrlo malo je korišćen. Umešten na kolica, sa šapama, lak za montažu i demontažu. Ruda je na uvlačenje i izvlačenje. Debljina danceta od kazana je 7mm. Tel:061/172-52-34.
- Bure za prskalicu, tip Morava, 400 litara potpuno novo, nekorišćeno. Cena 70 EUR, može kompenzacija za naftu. Tel:063/811-61-42.
- Kavezi za koke nosilje. Dva reda kavezi za koke nosilje po 840 komada, svaki red je 3.000 EUR, automatsko čišćenje (skreperom), na svaki red idu dva vosova ventilatora Ø-500. Tel:023/772-750.

- Drvena burad za vino i rakiju, zapremine 350 i 70l. Tel:065/578-91-65.
- Prodajem mekano drvo.064/382-85-34.
- Časovi nemačkog jezika za sve uzraste i priprema za odlazak u inostranstvo. Tel: 069/636-252.
- Prodajem Seražem aparat za lečenje kičme toploptom i masažom i prodajem već mašinu u dobrom stanju. Tel: 022/631-943 i 064/30-33-163
- Prodajem dobro očuvanu ugaonu garnituru sa foteljom. Tel: 625-702 i 065/2625-702
- Dajem časove engleskog i nemačkog jezika. Vršim prevođenje sa engleskog na srpski i srpskog na engleski. Tel: 064/2064-956.
- Primila bih besplatno stariju žensku osobu u zasebno nameštenu garsonjeru za pomoć u kući starijoj osobi. Tel: 022/628-015 ili 062/411-835.

- Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje)prodajem slike (ulja na platnu, akvareli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.
- Prodajem barske stolove F80 visina 140cm dva komada, ručne mehaničke makaze za lim, bušilica Boš SDS- plus i tri radijatora.Tel: 064/98-72-814.
- Prodajem registrovani pontonski privez broj 3, 10m od plaže sa plastičnim čamcem Elan T400 sa aluminijumskom kabinom i motor Tomos 3,5 ks. Tel: 621-296 i 064/15-00-423.
- Kupujem butan – plinske boce, razne elektromotore, ručni i električni alat, raznu građevinsku opremu, tanjirače, šrafštok, vintu, antiktivite i prodaja alumperije. Tel: 061/113 – 83 – 56.
- Prodajem vojnu cisternu 3000 litara. Tel: 064/150-70-21.

- Prodajem mašinu za šivenje bagat, dva dečija bicikla, puna vrata sa štokovima 2 kom, pak treger za Ladu 1600, kuhinjsku ugaonu garnituru. Tel: 641-193 i 062/641-193.

- Prodajem kožnu garnituru, frižider i šporet,sve novo, cena 35.000 dinara. Tel: 022/636-225.

- Prodajem gusane radijatore sa ventilima i bakarnim cevima. Tel: 063/562-884.

- Kupujem polovan crep vinkovački. Tel: 022/670-846.

- Prodajem mekano drvo.064/382-85-34.

- Prodajem TA AEG 6 kw, šivaću mašinu bagat, fotelju na razvlačenje, kante za mast emajlirane. Tel: 063/565-178 ili 022/628-156.

- Popravka i otkup frižidera, zamrzivača i već mašina. Tel 064/128-1072 ili 061/623-90-24.

- Prodajem presu za ceđenje grožđa za vino. Tel: 064/992-58-74.

- Prodajem dobro očuvan radni sto. Tel: 064//318-84-74.

- Prodajem bukvu, isečen i iscepan paprikaš, hrast, bukva, jasen, briket i pelet.Tel:063/509-493.


- Prodajem povoljno sadnice ukrasnog šimšira. Tel:063/310-407.

- Prodajem šarplaninca star 2 god Tel:064/024-52-61.

LIČNI OGLASI

- Udruženje „Moja sreća” iz Gornjeg Milanovca može da upriliči da se devojk iz Rusije udaju u Srbiju. Zainteresovani javite se na 065/552-43-11.
- Udovac 57 godina traži ženu nepušača do 50 godina radi braka. Tel: 066/9741-654.
- Za slobodne usamljene slobodne ženske osobe koje su za druženje sa slobodnim muškarcem, prvo sms. Tel:064/034-29-61.
- Želim da upoznam dobru i slobodnu zenu do 50 godina. Tel:063/870-30-14.
- Upoznao bih slobodnu damu do 53 godine. Isključivo radi braka, usamljen i bez dece. Tel.: 061/61-93-552.
- Slobodna žena traži situiranog slobodnog gospodina bez obaveza starosti od 60-75 godina isključivo radi braka u obzir dolaze plavi i smeđi. Tel: 064/546-82-63.
- Penzioner traži ženu bez obaveza do 65 godina starosti, nudim kuću doživotno. Tel: 022/651-288 i 064/306-30-06.
- Želeo bih da upoznam slobodnu, savsimu skromnu i jednostavnu zenu, pravu Sremicu, sa područja opštine Sid. Ja sam razveden, imam 57 godina, rođen sam, živim i radim u Sidu. Tel: 062-19-60-900.

SREMSKA
POLJOPRIVREDA
СРЕМСКО ПОДБИЊЕ



BESPLATNI MALI OGLASI

SMS 063/8526-021

Starom salašu udahnuli novi život

Dok su mnogi Sremci salaše svojih dedova i pradedova porušili ili prodali, porodica Miloša i Nevenke Jovanović iz Sremske Mitrovice porodični salaš, na Voganskom putu, je sačuvala i oživela. Sada oni mogu da se pohvale, ne samo stogodišnjom tradicijom salašarenja svoje porodice, već i etno uslugama koje odskora pružaju. Podsticajna sredstva odobrena im iz pokrajinskog fonda pomogla da se ostvare svoj cilj i obezbede posao za nekoliko nezaposlenih članova porodice

Baka **Radoslava Rada Jovanović** - Isailovi, iz Sremske Mitrovice ima 79 godina. Došla je u ovaj grad 1956. godine kada se udala za svog Stevu, sa kojim je kasnije izrodila decu **Dragana** i **Miloša**. Ova starica seća se da Isailovi, kako Jovanović iz Železničke ulice, ovu staru mitrovačku porodicu nazivaju, imaju salaš na Voganskom putu od 1965. godine. I mnogo pre toga su imali salaš, ali je on bio uz Savu, a kada su počeli pripremu za gradnju "Matroza" i kada je investitorima zatrebala zemlja, ovoj porodici su je oduzeli i dodelili im drugu. Tako je nestalo prvog salaša, a sagrađen je novi, na Voganskom putu koji je sada star pola veka, a koji je od pre pola godine - Etno salaš Isailovi.

Sve u svemu, porodica Jovanović poseduje salaše blizu stotinu godina, a najmladja generacija, koja se o njeu sada brine uz baka Radu, je peta generacija Isailovih i čine je sin **Miloš**, njegova žena **Nevenka Nena**, ćerka **Ana**, sin **Miloš** i snajka **Ljilja**.

Salašarski život

I dok su mnogi ovdašnji vlasnici svoje salaše prodali ili porušili Jovanovićev - Isailov salaš nikada nije prestao da "bude u funkciji" zbog koje su salaši i nastali. Bio je i ostao izvor bavljenja poljoprivredom i proizvodnje hrane, jer su tu držali stoku, živinu, obradjivali baštu, hektare zemlje, spremali zimnice što čine i sada. Uz sve ovo, Jovanovići se odskora bave i pružanjem adekvatnih usluga na svom etno salašu.

Kakav je život na salašu bio nekad, a kakav je sad saznali smo od članova porodice Jovanović. Prvi sagovornik nam je baka Rada.



- Salaš je svima koji su ga imali, mnogo značio, pa i nama. Mi koji imamo kuće u gradu, na salašu smo mogli da uzgajamo piliće, stoku. Imali smo tu mogućnost i mi kod svoje kuće sve dok nisu počeli da grade zgrade naselja "Matija Hurdji" kada su nam to zabranili. Sećam se, tada sam bila mlada, držali smo živinu, svinje, goveda, bikove i sve drugo na salašu. Krave sam muzla i zajedno sa drugima iznosila na put nekom čoveku iz Šašinaca koji je to mleko, kao i svoje, nosio u kantama i predavao na mlekaru, priča Radoslava Jovanović.

Od jutra do sutra

Na salašu se radilo mnogo, jer se započet posao ne može ostaviti za sutra. Dok su joj deca bila mala, seća se baka Rada, spremala ih je u školu, a čim oni odu, ona ide na salaš.

- Dok ja dodjem, suprug je već namirio stoku, a ja sam spremala doručak i onda odemo na njivu. Stalno smo bili u pokretu, u radu. Kada poradimo sve na našim njivama, išli smo da radimo drugima. Bilo je teško, ali je bilo i lepo. Jeste da nije bilo struje, ni vode u kući na salašu, ali smo sve drugo imali. Od prostorija, tu smo imali sobu i kuhinju za nas, i sobu i kuhinju za biroše. Neki od njih su kod nas radili godinu-dve i tu su sa nama živeli, seća se najstariji član ove šestočlane porodice.

I sada vredna starica često ide na salaš, a u poslu svi učestvuju.

Radi se na salašu dok treba, od jutra do mraka. Kada dodju na salaš, prvo nahrane svu stoku i živinu, a posle toga skuvaju kafu i nastavljaju rad. Kad je sezona, radi se u baštu, kad nije, radi se po dvorištu ili u kući. Posla uvek ima.

Salaš u novom ruhu

Salaši su postali i mesto izlazaka mladih i starijih ljudi. Na ta mesta izlazili su i članovi ove porodice i odlučili su da svoj salaš urede. Svoje planove najzad ostvarili.

- Znamo šta bi mogli da očekujemo od našeg salaša, a to je da nam dolaze ljudi na nekoliko sati, da ovde provedu ugodne trenutke, da vide domaće životinje i sve drugo što je deo pravog salašarskog ambijenta. Zato smo, kada smo odlučili da uredimo salaš, tako on ostane u starom stilu, rešili da to bude uz prijatniji ambijent nego što je bio. Uspeli smo u toj nameri, nastavili smo tradiciju izgledom i sadržajima salaša, ali smo mu dodali neke elemente koji olakšavaju život na salašu. Sada, na primer, tu imamo vodovod, objasnila je Nevenka Jovanović.



Salaš Isailovi sa svojim vlasnicima

Sačuvali tradiciju

- Hteli smo da iskoristimo prednosti što je ovaj salaš u okolini grada, što ima mnogo zanimljivog da pruži ljudima, a to se pokazalo tačnim već posle nekoliko meseci rada. Prijatelji koji nam dolaze oduševljavaju čistocom, širinom salaša, zanimljivim detaljima, sadržajima, opremljenim starinskim sobama, starim nameštajem, rukotvorinama, starim porodičnim slikama, nastavlja priču Nena Jovanović.

Jovanovići su za salaš koji su nazvali Etno salaš "Isailovi", uradili projekat obnove, ali su u sredjivanju unutrašnjeg i spoljnog ambijenta učestvovali gotovo svi članovi porodice. Uostalom, na salašu sada svi oni zajedno rade. Prvo su tu organizovali doček i druženja prijateljima, kasnije su počeli da im dolaze i drugi koji su za salaš čuli preko svojih prijatelja. Od pre nekoliko meseci na Etno salašu Isailovi slave se rođendani, krštenja, devojčake ili momačke večeri i drugi slični skupovi. Osim domaće ukusne hrane i pića, ljubaznih domaćina i toplog dočeka, posetioci mogu da se nađu čistog vazduha, deca da vide domaće životinje, da se bezbedno igraju u prostranom dvorištu a stariji da se podsete starih mirnijih vremena.

Podsticajna sredstva

Da ostvare svoje ciljeve, pokrenu rad etno salaša i planiraju nove sadržaje Jovanovićima - Isailovima su umnogome pomogla i podsticajna sredstva kojima je podržan njihov etno projekat. Sredstva su im odobrena od strane Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu, šu-



marstvo Vojvodine nakon tri godine pokušavanja i podnošenja projekata.

- Pokušavali smo na konkursu tri puta, dokumentaciju smo pokušali da nabavimo preko nadležnih u gradu ali smo u tome imali teškoća. Ipak, treći pokušaj konkurisanja nam je doneo rezultat i odobren su nam pare koje prve godine nismo dobili jer nismo imali svu dokumentaciju, druge godine zbog starosti nosioca registrovanog porodičnog gazdinstva. Trud nam se ipak isplatio, ispravili smo nedostatke koji su nam predočeni i uspeli smo da dobijemo sredstva podsticaja. Obaveza nam je da se pet godina bavimo delatnošću iz ovog projekta, rekla je Nevenka Jovanović.

Baviće se članovi ove porodice poslovima iz pomenutog projekta i duže ako budu mogli, jer im njihov etno salaš i posao oko njega osiguravaju posao. U porodici Jovanović je više nezaposlenih članova.

Ali, Jovanovići na svom salašu u okolini Sremske Mitrovice planiraju i nove sadržaje, širenje kapaciteta. Hteli bi, kako nam rekoše, da pokrenu seoski i kamp turizam. U tom pravcu spremaju se da pripreme sve što je potrebno, da grade i ulažu, kako bi njihov salaš bio pravi reprezent za tu vrstu delatnosti i dostojno predstavljao etno turizam u ovom delu Srema.

S. Đaković - Sl. Nikšić



U spavaćoj sobi na salašu

